

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης

εκδδα

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΚΕ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

ΤΙΤΛΟΣ

**Τα Εθνικά Κοινοβούλια στο Ενωσιακό θεσμικό και
πολιτικό σύστημα. Το παράδειγμα της Ελληνικής Βουλής.**

**ΤΜ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Επιβλέπων:

Πασσάς Ανάργυρος

Σπουδαστής:

Αντζουλάτος Χρήστος

ΑΘΗΝΑ - 2018

**Τα Εθνικά Κοινοβούλια στο Ενωσιακό θεσμικό και
πολιτικό σύστημα. Το παράδειγμα της Ελληνικής
Βουλής.**

ΕΣΔΔΑ, Χρήστος Αντζουλάτος, ©, 2018

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής.»

Αθήνα, 12/12/2018

Αντζουλάτος Χρήστος

Περίληψη

Αντικείμενο της εργασίας είναι αφενός ο ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφετέρου το παράδειγμα της Ελληνικής Βουλής. Στόχος είναι η αποτύπωση του ρόλου των Εθνικών Κοινοβουλίων όπως διαμορφώθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και υπό την επίδραση της οικονομικής Κρίσης της Ευρωζώνης, η εξέταση της παράλληλης ανάπτυξης της Διακοινοβουλευτικής Συνεργασίας και η παρουσίαση της πρόσφατης ευρωπαϊκής δραστηριότητας της Ελληνικής Βουλής. Μέσω της χρήσης, ανάλυσης και κριτικής επεξεργασίας πρωτογενών (νομοθετικά κείμενα, επίσημα έγγραφα) και δευτερογενών πηγών (βιβλία, μελέτες, έρευνες, άρθρα, εκθέσεις και στοιχεία από έγκυρους ιστοτόπους), προσδοκάται μία κατατοπιστική αποτύπωση του ευρωπαϊκού πλαισίου των Εθνικών Κοινοβουλίων, η οποία θα λειτουργήσει ενημερωτικά προς κάθε ενδιαφερόμενο/η και θα συμβάλλει στη συζήτηση σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση της ευρωπαϊκής συμμετοχής των Εθνικών Κοινοβουλίων, ως θεσμικοί παράγοντες και ως μέσο δημοκρατικής νομιμοποίησης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Λέξεις-Κλειδιά: Εθνικά Κοινοβούλια, Ευρωπαϊκή Ένωση, Συνθήκη της Λισσαβόνας, Διακοινοβουλευτική Συνεργασία, Κρίση Ευρωζώνης, Ελληνική Βουλή

Abstract

The role of the National Parliaments of the Member States of the European Union and the case of the Hellenic Parliament are the subject of this thesis. The aim is to illustrate the role of the National Parliaments as formulated in the Lisbon Treaty and influenced by the economic Crisis of the Eurozone, to examine the parallel development of Interparliamentary Cooperation and to present the recent european activity of the Hellenic Parliament. Through the use, analysis and critical processing of primary (legislative texts, official documents) and secondary sources (books, studies, surveys, articles, reports and data from valid websites), a helpful presentation of the european framework of the National Parliaments is expected, in order to inform all interested parties and to contribute to the scientific debate on the current state of european involvement of the National Parliaments, as institutional actors and as a means of democratic legitimacy in the European Union.

Keywords: National Parliaments, European Union, Treaty of Lisbon, Interparliamentary Cooperation, Eurozone Crisis, Hellenic Parliament

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα, τον καθηγητή κύριο Πασσά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ	1
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ	6
2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ	8
2.1. Γενικό Πλαίσιο	8
2.2. Ενημέρωση από τα ενωσιακά όργανα	9
2.3. Μέριμνα για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας	10
2.3.1. Μηχανισμός Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΜΕΠ)	10
2.3.2. Κίτρινες κάρτες που έχουν υποβληθεί	12
2.3.3. Προτάσεις για νέες κάρτες	14
2.4. Πολιτικός Διάλογος της Πρωτοβουλίας Barroso	15
2.5. Προσφυγή στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)	17
2.6. Συμμετοχή στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ).....	18
2.7. Συμμετοχή στις διαδικασίες αναθεώρησης των Συνθηκών.....	19
2.8. Συμμετοχή στη διαδικασία εισόδου νέων κρατών-μελών στην ΕΕ	20
2.9. Διακοινοβουλευτική Συνεργασία	20
3. ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	25
3.1. Γενικό Πλαίσιο	25
3.2. Οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στο ρόλο των Εθνικών Κοινοβουλίων εντός της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης.....	28
3.3. Η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη SECG.....	35
4. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ	40
4.1. Ο ρόλος της Ελληνικής Βουλής στην ΕΕ.....	40
4.2. Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (ΕΕΥ) της Ελληνικής Βουλής.....	44
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	51
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	65

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Πίνακας 1: Υποβολή Γνωμών και Αιτιολογημένων Γνωμών από τα ΕΘΚ την περίοδο 2007-2017.....	16
Πίνακας 2: Η πολυπλοκότητα της Ευρωζώνης.....	26
Πίνακας 3: Η εμπλοκή ορισμένων ΕΘΚ στη διαδρομή προς ένα πακέτο διάσωσης ESM	28
Πίνακας 4: Το Χρονοδιάγραμμα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.....	31
Πίνακας 5: Δυνάμεις, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης εντός ΕΕ.....	36
Πίνακας 6: Αριθμός Γνωμών και Αιτιολογημένων Γνωμών της Ελληνικής Βουλής την περίοδο 2008-2017.....	43

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

COSAC: Conférence des Organes Spécialisés en Affaires Communautaires

EFSF: European Financial Stability Facility

EFSM: European Financial Stabilisation Mechanism

EMU: Economic and Monetary Union

EPPO: European Public Prosecutor's Office

ESM: European Stability Mechanism

IPCs: Interparliamentary Conferences

RoP on IPC of SECG: Rules of Procedure of the Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EMU

SECG: Stability, Economic Coordination and Governance in the EMU

TSCG: Treaty on Stability, Coordination and Governance in the EMU

ΔΕΕ: Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΥ: Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων

ΕΘΚ: Εθνικά Κοινοβούλια

ΕΚ: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

ΕΣ: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

ΕΤΕπ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Ευρωπ.Επιτροπή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΚΕΠΠΑ: Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας

ΚΠΑΑ: Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας

ΚτΒ: Κανονισμός της Βουλής

ΜΕΠ: Μηχανισμός Έγκαιρης Προειδοποίησης

ΜΜΕ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΟΝΕ: Οικονομική Νομισματική Ένωση

ΠΔΠ: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο

ΠτΒ: Πρόεδρος της Βουλής

ΣΕΕ: Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΛΕΕ: Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΣΑ: Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

ΧΕΑΔ: Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Χάρη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) επετεύχθη η διατήρηση της ειρήνης στην Ευρώπη και η προστασία των κρατών-μελών απέναντι στην παγκοσμιοποίηση. Εντούτοις, προσάφτηκε στην ΕΕ η κατηγορία για δημοκρατικό έλλειμμα και αποκοινοβουλευτικοποίηση¹ (deparliamentarisation), εξαιτίας της διαρκούς παραχώρησης αρμοδιοτήτων από το εθνικό στο ευρωπαϊκό επίπεδο και της πολύπλοκης διαδικασίας λήψης και υλοποίησης αποφάσεων. Εντός αυτού του πλαισίου, προβάλλεται ο ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων (ΕθΚ) ως παράγοντες νομιμοποίησης της υπερεθνικής πολιτικής της ΕΕ (Ασδεράκη, 2014, σ.87).

Παρά τον ήδη σημαντικό ρόλο τους σε θέματα όπως οι διευρύνσεις και οι μεταρρυθμίσεις των Συνθηκών, τα ΕθΚ θεωρούνταν ότι ανήκουν στους χαμένους της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Ο' Brennan and Raunio, 2007, σ.3 σε Ασδεράκη, 2014, σ.87). Η συμβολή τους ήταν στενά καθορισμένη μεταξύ αποδοχής ή απόρριψης συγκεκριμένων δεδομένων. Άλλωστε, κατά τη μεταφορά του ευρωπαϊκού στο εσωτερικό δίκαιο, η εμπλοκή τους ήταν ισχνή, καθώς είτε παραμερίζονταν είτε καλούνταν απλά να υιοθετήσουν τετελεσμένα νομοθετικά γεγονότα (Maurer and Wessels, 2001, Goetz and Meyer – Sahling σε Ασδεράκη, 2014, σ.87).

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας, προήγαγε τον εκδημοκρατισμό του ενωσιακού θεσμικού και πολιτικού συστήματος, περιλαμβάνοντας το μεγαλύτερο μέρος των καινοτομιών της Συνταγματικής Συνθήκης και ενισχύοντας ιδιαίτερα τη συμμετοχή των ΕθΚ ως εξέχοντα παράγοντα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Όμως, ο εκδημοκρατισμός της ΕΕ δεν συνιστά απλά μια άνωθεν επιβαλλόμενη νομοθετική πράξη, αλλά μια πολύπλοκη διαδικασία (Κονιτσιώτη, 2011).

Οι ευρωπαϊκές αρμοδιότητες των ΕθΚ εξαρτώνται άμεσα από την εσωτερική θεσμική ισχύ και πολιτική παράδοση του κάθε Κοινοβουλίου, δηλαδή από την αντίληψη των ίδιων των κρατών-μελών για την ευρωπαϊκή συμμετοχή των νομοθετικών σωμάτων τους. Παρά την κοινή παραδοχή από την ενωσιακή έννομη τάξη και τις εθνικές έννομες τάξεις περί δημοκρατικής νομιμοποίησης και ενίσχυσης της

¹ Τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εθνικό επίπεδο, η χρήση νόμων-πλαισίων ή νόμων «σκελετών» με εκτεταμένη εξουσιοδότηση λήψης αποφάσεων στην εκτελεστική εξουσία, σε ανεξάρτητες υπηρεσίες και σε ιδιώτες, καθώς και η ανάθεση νομοθετικών καθηκόντων σε μη εκλεγμένους οργανισμούς εκκίνησαν την υφέρπουσα διαδικασία αποκοινοβουλευτικοποίησης (deparliamentarisation) της νομοθεσίας (van Gestel, 2013).

ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης χάρη στη συμμετοχή των ΕΘΚ, ο ρόλος κάποιων εξ αυτών (π.χ. Bundestag) λειτουργεί κατά κάποιο τρόπο εχθρικά απέναντι στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι η συζήτηση για τα ΕΘΚ σε σχέση με τον εκδημοκρατισμό της ΕΕ συνιστά στην ουσία συζήτηση για τον καθορισμό της έννοιας της δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία (Κονιτσιώτη, 2011).

Η αποστολή των ΕΘΚ έγκειται, κυρίως, αφενός στην ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμοποίησης της ΕΕ μέσω της συμμετοχής τους σε όλες τις δραστηριότητές της και στη Διακοινοβουλευτική Συνεργασία και αφετέρου στην ανάληψη του ελέγχου της αρχής της επικουρικότητας, με τον οποίο επεμβαίνουν στην ευρωπαϊκή νομοθετική διαδικασία. Ειδικά, μέσω του Μηχανισμού Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΜΕΠ), τα ΕΘΚ εκφράζουν τη γνώμη τους ως προς τη συμβατότητα των νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την αρχή της επικουρικότητας, έχοντας τη δυνατότητα, υπό προϋποθέσεις, ακόμα και να εμποδίσουν την έγκριση μιας νομοθετικής πρότασης (Παπαδοπούλου, 2008).

Η ανησυχία ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση υπονομεύει ενδεχομένως μορφές κοινοτικής αυτοκυβέρνησης που συνδέονται με καθιερωμένες πολιτικές ταυτότητες δεν προέρχεται όμως από το πολυσυζητημένο δημοκρατικό έλλειμμα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, αλλά από μια δημοκρατική αποσύνδεση μεταξύ των εγχώριων δημοκρατικών θεσμών, διαδικασιών και αποφάσεων που λαμβάνονται στο πλαίσιο της ΕΕ από εθνικά στελέχη και αξιωματούχους της ΕΕ. Η ενίσχυση του ρόλου των ΕΘΚ στη διαδικασία λήψης αποφάσεων από την ΕΕ προσφέρει επιπλέον έναν τρόπο επανασύνδεσης της διαδικασίας ολοκλήρωσης με την κοινοτική αυτονομία των κρατών-μελών, στη βάση του δημοκρατικού διακυβερνητισμού. Παράλληλα, τα εγχώρια κόμματα αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν τις νέες κοινοβουλευτικές εξουσίες για να αναπτύξουν ανταγωνιστικές ευρωπαϊκές πολιτικές που αντικατοπτρίζουν τις βασικές ιδεολογικές θέσεις τους (Kröger and Bellamy, 2016). Τα ανωτέρω κατέστησαν επιτακτικότερα λόγω της οικονομικής κρίσης της ευρωζώνης, η οποία αναδείχθηκε ως μια νέα παράμετρος και μία νέα πρόκληση για το ευάλωτο σχήμα της συμμετοχής των ΕΘΚ στη λειτουργία της ΕΕ, (Pernice, 2017).

1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

Οι ιδρυτικές Συνθήκες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δεν αναφέρονταν με ακρίβεια στη θέση των ΕΘΚ εντός του κοινοτικού οικοδομήματος (Βερούτη, 2014, σ.14) και δεν περιελάμβαναν καμία διάταξη σχετικά με συνεργασία των ΕΘΚ με τα κοινοτικά όργανα (Netlnreither, 1994, σ.309 σε Ασδεράκη, 2014, σ.89). Ο ευρωπαϊκός χαρακτήρας των ΕΘΚ ήταν έμμεσος και δευτερέων, αφού περιοριζόταν σε τυπικές διαδικασίες, όπως η μεταφορά του ευρωπαϊκού στο εγχώριο δίκαιο, η κύρωση της εισόδου νέων κρατών-μελών και η αναθεώρηση των Συνθηκών (Βερούτη, 2014, σ.14). Μέχρι την εφαρμογή των πρώτων Ευρωεκλογών το 1979, ίσχυε η αποκαλούμενη «διπλή εντολή», δηλαδή τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) προέρχονταν από μέλη των ΕΘΚ, δημιουργώντας έτσι την αίσθηση μιας αμέσης σύνδεσης των λαών των κρατών-μελών με τα κοινοτικά όργανα (Netlnreither, 1994, σ.309 σε Ασδεράκη, 2014, σ.89).

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ² θεσμοθέτησε στοιχειωδώς το νέο συνεργατικό σχήμα μεταξύ των ΕΘΚ, με δύο Δηλώσεις σχετικά με το ρόλο των ΕΘΚ στην ΕΕ και τη Διάσκεψη των Κοινοβουλίων (Ασδεράκη, 2014, σ.89-90). Η Δήλωση υπ' αριθ.13 στηρίζει την αμφίδρομη ροή συνδρομής και πληροφόρησης μεταξύ των ΕΘΚ, αλλά και με το ΕΚ, καθώς και τη σύγκληση διακοινοβουλευτικών διασκέψεων (Παπαγιάννης, 2007, σ.135 σε Βερούτη, 2014, σ.16). Ακολούθως, η Δήλωση υπ' αριθ.14 παροτρύνει προς την κατεύθυνση Διάσκεψης των ΕΘΚ, με δικαίωμα υποβολής γνώμης για τη γενική πολιτική κατεύθυνση της ΕΕ (Βερούτη, 2014, σ.16).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ³, σε συνέχεια της Δήλωσης υπ' αριθ.13 της Συνθήκης του Μάαστριχτ, συμπεριέλαβε ρύθμιση στο Πρωτόκολλο υπ' αριθ.13 (Βερούτη, 2014, σ.15), αναφορικά με το ρόλο των ΕΘΚ στην ΕΕ, το οποίο εγκαθιδρύει για πρώτη φορά το δικαίωμα ενημέρωσής τους, μέσω των αρμόδιων υπουργών που μετέχουν στο Συμβούλιο, για τα έγγραφα διαβούλευσης (λευκές και πράσινες βίβλοι, ανακοινώσεις) καθώς και τις νομοθετικές προτάσεις της Ευρωπ. Επιτροπής. Εξαιρούνται τα έγγραφα που αναφέρονται στην ΚΕΠΠΑ και στο παράγωγο δίκαιο των

² Η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπογράφηκε το Φεβρουάριο 1992 και τέθηκε σε ισχύ το Νοέμβριο 1993 (Nugent, 2012, σ.104-105).

³ Η Συνθήκη του Άμστερνταμ υπογράφηκε τον Οκτώβριο 1997 και τέθηκε σε ισχύ το Μάιο 1999 (Nugent, 2012, σ.111).

επιτροπών της «επιτροπολογίας». Ως προς τα σχέδια νομοθετικών πράξεων της Ευρωπ.Επιτροπής, τα ΕθΚ αποκτούν επιπλέον το δικαίωμα διατύπωσης Γνώμης μόνο προς τις κυβερνήσεις τους, μέσα σε διάστημα έξι εβδομάδων από την κατάθεσή τους στο ΕΚ και στο Συμβούλιο έως την ένταξή τους στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου. (Πασσάς, 2011). Επιπροσθέτως, η Συνθήκη του Άμστερνταμ θέσπισε τη Διάσκεψη των Επιτροπών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (ΕΕΥ) των ΕθΚ, ιδρυθείσα ήδη από το 1989 και μετέπειτα αποκαλούμενη στη Συνθήκη της Λισσαβώνας COSAC (Conférence des Organes Spécialisés dans les Affaires Communautaires), η οποία αποτελεί ένα χώρο συνάντησης και ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων μεταξύ βουλευτών των ΕθΚ και του ΕΚ (Ασδεράκη, 2014, σ.90).

Στο Λάακεν, το Δεκέμβριο του 2001, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενσωμάτωσε στα Συμπεράσματά του, ως Παράρτημα Ι, την αποκαλούμενη «Δήλωση του Λάακεν» ή «Δήλωση για το Μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Ασδεράκη, 2014, σ.90-91), η οποία κατόπιν προσαρτήθηκε ως Δήλωση υπ'αριθ.13 στη Συνθήκη της Νίκαιας⁴ (Βερούτη, 2014, σ.20). Η «Δήλωση του Λάακεν», εντός ενός γενικού εγχειρήματος μείωσης του δημοκρατικού ελλείμματος και αύξησης της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της ΕΕ, αναφέρθηκε και στο ρόλο των ΕθΚ. Ειδικά, έθεσε επί τάπητος το θέμα δημιουργίας μιας ενιαίας ευρωπαϊκής εκλογικής περιφέρειας προς αντικατάσταση του πλήθους εκλογικών περιφερειών σε εθνικό επίπεδο, ενώ εισήλθε εις βάθος ως προς το κατάλληλο πλαίσιο και είδος συμμετοχής των ΕθΚ στην ΕΕ, θέτοντας προβληματισμούς όπως τη θεσμική θέση τους απέναντι στους ευρωπαϊκούς συννομοθέτες (Συμβούλιο, ΕΚ), την πιθανότητα εκπροσώπησής τους εντός ενός νέου οργάνου, τη φύση της ευρωπαϊκής τους αρμοδιότητας και τη διαδικασία ελέγχου της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας (Ασδεράκη, 2014, σ.90-91).

Επιπροσθέτως, ο Πολιτικός Διάλογος που εγκαινιάστηκε από τον πρώην Πρόεδρο της Ευρωπ.Επιτροπής Barroso, το Μάιο του 2006 (European Commission, 2009), έδωσε τη δυνατότητα στα ΕθΚ να εκφράζουν την άποψή τους για το ετήσιο Πρόγραμμα Εργασίας της Ευρωπ.Επιτροπής και να επηρεάζουν την ημερήσια διάταξη της (Fasone and Fromage, 2016). Επιπλέον, η Ευρωπ.Επιτροπή αποστέλλει στα ΕθΚ, από το 2006, τα σχέδια νομοθετικών πράξεων, ταυτοχρόνως με την αποστολή τους στο ΕΚ και στο Συμβούλιο (Nugent, 2012, σ.376).

⁴ Η Συνθήκη της Νίκαιας τέθηκε σε ισχύ το Φεβρουάριο 2003 (Nugent, 2012, σ.114).

2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

2.1. Γενικό Πλαίσιο

Η Συνθήκη της Λισσαβώνας⁵ (σε ισχύ από 1 Δεκεμβρίου 2009) καταγράφεται ως η πρώτη αναθεώρηση των Συνθηκών, η οποία καθορίζει ρητά τη συμμετοχή των ΕΘΚ εντός του ενωσιακού θεσμικού και πολιτικού συστήματος. Πλέον, αναφορές στο ρόλο των ΕΘΚ γίνονται σε διατάξεις της Ενοποιημένης Απόδοσης της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και της Ενοποιημένης Αποδόσης της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), αλλά και στο περιεχόμενο του Πρωτοκόλλου Ι με τίτλο «Σχετικά με το ρόλο των ΕΘΚ στην ΕΕ» και του Πρωτοκόλλου ΙΙ με τίτλο «Σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας». Επίσης, οι Συνθήκες αναφέρονται και εμμέσως στα ΕΘΚ, με παράθεση φράσεων όπως «κατά τις σχετικές συνταγματικές απαιτήσεις», «σύμφωνα με τη συνταγματική οργάνωση και πρακτική κάθε κράτους-μέλους» σε διατάξεις όπως αυτές για τις διαδικασίες επικύρωσης (Σκουλά, 2014, σ.80).

Συγκεκριμένα, το αρθ.12 της ΣΕΕ, αφιερωμένο αποκλειστικά στο ρόλο των ΕΘΚ, εντός του Τίτλου ΙΙ «Διατάξεις περί Δημοκρατικών Αρχών», ορίζει ότι τα ΕΘΚ συμβάλλουν ενεργά στην καλή λειτουργία της Ένωσης με έξι διαφορετικούς τρόπους, που είναι οι εξής: α) ενημέρωση τους από τα ενωσιακά όργανα και παραλαβή των σχεδίων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης, β) μέριμνα για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας, γ) συμμετοχή στους μηχανισμούς αξιολόγησης της υλοποίησης ενωσιακών πολιτικών στο ΧΕΑΔ, σύμπραξη στον πολιτικό έλεγχο της Europol και αξιολόγηση της δράσης της Eurojust, δ) συμμετοχή στις διαδικασίες αναθεώρησης των Συνθηκών, ε) ενημέρωση τους για τις αιτήσεις προσχώρησης στην Ένωση, στ) συμμετοχή στη διακοινοβουλευτική συνεργασία μεταξύ ΕΘΚ και ΕΚ.

⁵ Η Συνθήκη της Λισσαβώνας, η οποία υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 και τέθηκε σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου 2009 (Nugent, 2012, σ.131-132), δεν κατήργησε τις προγενέστερες Συνθήκες ούτε τις ενοποίησε σε μια Συνθήκη. Απλά, τις τροποποίησε και τις συμπλήρωσε, ενώ επιπλέον μετονόμασε τη Συνθήκη περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) σε Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (Nugent, 2012, σ.134).

2.2. Ενημέρωση από τα ενωσιακά όργανα

Η περίπτωση α' του αρθ.12 ΣΕΕ ορίζει ότι τα ΕΘΚ έχουν δικαίωμα άμεσης ενημέρωσης από τα όργανα της ΕΕ, χωρίς καμία παρεμβολή εθνικών κυβερνήσεων, και δικαίωμα να τους κοινοποιούνται όλα τα σχέδια νομοθετικών πράξεων της ΕΕ, παραπέμποντας στο Πρωτόκολλο Ι (Βερούτη, 2014, σ.22).

Το Πρωτόκολλο Ι της ΣΕΕ, στον Τίτλο Ι «Ενημέρωση των Εθνικών Κοινοβουλίων» στο αρθ.1, αναφέρει ότι η Ευρωπ.Επιτροπή υποχρεούται να διαβιβάσει απευθείας στα ΕΘΚ, ταυτόχρονα με τη διαβίβαση στο ΕΚ και στο Συμβούλιο, τα έγγραφα διαβουλεύσεων⁶, το ετήσιο νομοθετικό πρόγραμμα και κάθε πράξη νομοθετικού προγραμματισμού ή πολιτικής στρατηγικής.

Κατά το αρθ.2, τα σχέδια νομοθετικών πράξεων που απευθύνονται στο ΕΚ και το Συμβούλιο, αποστέλλονται στα ΕΘΚ. Ως σχέδιο νομοθετικής πράξης λογίζονται μια σειρά εγγράφων, όπως οι νομοθετικές προτάσεις της Ευρωπ.Επιτροπής, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες ομάδας κρατών-μελών, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες του ΕΚ, τα αιτήματα του Δικαστηρίου και της ΕΤΕπ, οι συστάσεις της ΕΚΤ, οι οποίες επιδιώκουν την έκδοση ενός νομοθετήματος.

Οι νομοθετικές προτάσεις της Ευρωπ.Επιτροπής και του ΕΚ διαβιβάζονται απευθείας από το προτείνον όργανο στα ΕΘΚ, στο ΕΚ ή στην Ευρωπ.Επιτροπή (αναλόγως το προτείνον) και στο Συμβούλιο ταυτόχρονα. Ενώ οι υπόλοιπες νομοθετικές προτάσεις διαβιβάζονται από το Συμβούλιο στα ΕΘΚ.

Η λεπτομερής περιγραφή της διαβίβασης στα ΕΘΚ εκφράζει την αποφασιστικότητα των κρατών-μελών να παροτρύνουν τα ΕΘΚ να εμπλακούν ενεργά στις διαδικασίες της ΕΕ εκφράζοντας ρητά τις απόψεις τους για την ευρωπαϊκή νομοπαραγωγή, αλλά και για σχετικά και γενικότερα ζητήματα.

Επιπροσθέτως, στη Διοργανική Συμφωνία μεταξύ ΕΚ, Συμβουλίου της ΕΕ και Ευρωπ.Επιτροπής για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου, της 13^{ης} Απριλίου 2016, στο στοιχ.4 του κεφαλαίου «Εκτιμώντας τα ακόλουθα», γίνεται αναφορά στα Πρωτόκολλα Ι και ΙΙ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ενώ στο αρθ.13 του Τίτλου ΙΙΙ «Εργαλεία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου», διατυπώνεται ρητά η κοινοποίηση των τελικών αποτελεσμάτων των εκτιμήσεων επιπτώσεων στο ΕΚ, στο Συμβούλιο και στα ΕΘΚ. Ακόμα στο αρθ.37 του Τίτλου VI «Διαφάνεια και συντονισμός της νομοθετικής

⁶ πράσινες και λευκές βίβλοι, ανακοινώσεις

διαδικασίας», τα τρία θεσμικά όργανα συμφωνούν ότι η παροχή πληροφοριών στα ΕΘΚ οφείλει να τους επιτρέπει την πλήρη άσκηση των προνομίων τους βάσει των Συνθηκών (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L123/1-14, II (Μη νομοθετικές πράξεις), 12.5.2016).

2.3. Μέριμνα για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας

2.3.1. Μηχανισμός Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΜΕΠ)

Ο Μηχανισμός Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΜΕΠ) - Early Warning Mechanism (EWM)⁷ εισήχθη με το Πρωτόκολλο II της Συνθήκης της Λισσαβόνας, για να αντιμετωπίσει την ισχνή, σχεδόν αμελητέα, εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας⁸ αναθέτοντας στα ΕΘΚ το καθήκον ελέγχου τήρησής της (Goldoni, 2014).

Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, το ΕΚ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έγιναν οι κύριοι θεσμικοί φορείς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας στην ΕΕ, υποστηρίζοντας ουσιαστικά το δημοκρατικό μοντέλο των δύο νομοθετικών σωμάτων. Κατ'αυτό το μοντέλο, τα ΕΘΚ εστίαζαν στη διαχείριση των ευρωπαϊκών υποθέσεων από τις κυβερνήσεις τους, χωρίς να είναι τα ίδια ευρωπαϊκοί δρώντες. Ο ΜΕΠ επιτρέποντας στα ΕΘΚ να παρεμβαίνουν συλλογικά στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, διαμόρφωσε ένα νέο μοντέλο τριών νομοθετικών σωμάτων, στο οποίο τα ΕΘΚ συνιστούν από κοινού το τρίτο νομοθετικό σώμα εντός ενός αναδιαμορφωμένου αντιπροσωπευτικού συστήματος της ΕΕ. Έτσι, η ΕΕ επαναπροσανατολίζει τα ΕΘΚ από τα παραδοσιακά μοντέλα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας προς μια σύνθετη «δήμων-κρατία» ('demoi-cracy') (Cooper, 2013).

Ο ΜΕΠ ρυθμίζεται από τα αρθ.6 και 7 του Πρωτοκόλλου II, της ΣΕΕ. Κατά το αρθ.6, εφόσον υπάρχει υποψία παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας, κάθε Κοινοβούλιο ή κάθε σώμα Κοινοβουλίου, δύναται, μέσα σε οκτώ εβδομάδες από τη διαβίβαση του επίμαχου σχεδίου νομοθετικής πράξης, να διαβιβάσει στους προέδρους

⁷ Η αλλιώς Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης - Early Warning System (EWS)

⁸ Κατά το αρθ.5 παρ.3 ΣΕΕ, «Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη-μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης».

του ΕΚ, της Ευρωπ. Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου, τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι το συγκεκριμένο νομοθετικό σχέδιο δεν συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας (Goldoni, 2014).

Δύο διαδικασίες μπορεί να προκύψουν από αυτή την αντίδραση. Η πρώτη, γνωστή ως «κίτρινη κάρτα», ρυθμίζεται από το αρθ.7 παρ.2 του Πρωτοκόλλου ΙΙ, σύμφωνα με το οποίο, εφόσον το ένα τρίτο (1/3) των ψήφων των ΕΘΚ (κατά την παρ.1 του αρθ.7, αντιστοιχούν δύο ψήφοι ανά Κοινοβούλιο και μία ψήφος ανά σώμα σε Κοινοβούλιο με δύο νομοθετικά σώματα)⁹ διατυπώσει Αιτιολογημένη Γνώμη περί παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας, τότε το εν λόγω νομοθετικό σχέδιο πρέπει να επανεξεταστεί. Το όριο αυτό μειώνεται στο ένα τέταρτο (1/4) των ψήφων των ΕΘΚ¹⁰ όταν η παραβίαση της αρχής της επικουρικότητας αφορά σε σχέδιο νομοθετικής πράξης βάσει του αρθ.76 ΣΛΕΕ σχετικά με το ΧΕΑΔ. Κατόπιν, η Ευρωπ. Επιτροπή (ή κατά περίπτωση, ομάδα κρατών-μελών, το ΕΚ, το ΔΕΕ, η ΕΚΤ, η ΕΤΕπ) δύναται είτε να διατηρήσει τη νομοθετική πρόταση στην αρχική της μορφή είτε να την τροποποιήσει είτε να την αποσύρει. Πάντως, είναι υποχρεωμένη να εξηγήσει και να αιτιολογήσει την απόφασή της, προς επίρρωση του διαλόγου μεταξύ της Ευρωπ. Επιτροπής και των ΕΘΚ (Goldoni, 2014).

Η δεύτερη διαδικασία, γνωστή ως «πορτοκαλί κάρτα», ρυθμίζεται από το αρθ.7 παρ.3 του Πρωτοκόλλου ΙΙ. Όσον αφορά στη συνήθη νομοθετική διαδικασία, εφόσον περισσότερα από το ήμισυ των ΕΘΚ εντοπίσουν παραβίαση της αρχής της επικουρικότητας και η Ευρωπ. Επιτροπή αποφασίσει να διατηρήσει το κείμενο αμετάβλητο, τότε οι Αιτιολογημένες Γνώμες των ΕΘΚ και η Αιτιολογημένη Γνώμη της Ευρωπ. Επιτροπής διαβιβάζονται στους ενωσιακούς νομοθέτες (ΕΚ και Συμβούλιο). Εάν οι Αιτιολογημένες Γνώμες σχετικά με τη μη συμμόρφωση ενός σχεδίου νομοθετικής πράξης με την αρχή της επικουρικότητας αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον την απλή πλειοψηφία¹¹ των ψήφων των ΕΘΚ, η πρόταση πρέπει να επανεξεταστεί. Το ΕΚ και το Συμβούλιο πρέπει να αποφασίσουν για την ύπαρξη παραβίασης της επικουρικότητας προ της εξέτασης της νομοθετικής πρότασης. Το ΕΚ αποφασίζει με πλειοψηφία των ψηφισάντων ευρωβουλευτών επί του θέματος, ενώ το Συμβούλιο απαιτεί 55% πλειοψηφία για να αποφασίσει εάν υπάρχει παραβίαση της αρχής της

⁹ Για 28 κράτη-μέλη, το όριο του ενός τρίτου (1/3) των ψήφων ισούται με 20 ψήφους των ΕΘΚ.

¹⁰ Για 28 κράτη-μέλη, για ζήτημα στο ΧΕΑΔ, το όριο του ενός τέταρτου (1/4) των ψήφων ισούται με 14 ψήφους των ΕΘΚ.

¹¹ Από σύνολο 54 ψήφων, ο αριθμός ψήφων που απαιτείται για την επίτευξη πλειοψηφίας είναι 28.

επικουρικότητας. Εφόσον κάποιος από αυτούς τους θεσμούς συμερίζεται τις αντιρρήσεις των ΕΘΚ, τότε η σχετική νομοθετική διαδικασία παύει (Goldoni, 2014).

Πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκη της Λισσαβώνας, η COSAC πραγματοποίησε οκτώ δοκιμές ΜΕΠ. Αν και τα αποτελέσματα, συμμετοχής και ουσιαστικού ελέγχου της επικουρικότητας ήταν μέτρια, η COSAC παρείχε ένα χρήσιμο βήμα για τους εθνικούς εκπροσώπους προκειμένου να ανταλλάξουν πληροφορίες και απόψεις σχετικά με τον έλεγχο των νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπ.Επιτροπής. Ήταν απογοητευτικό ότι μετά την ενεργοποίηση της Συνθήκης της Λισσαβώνας, τα ΕΘΚ αποφάσισαν να απορρίψουν την COSAC ως χώρο για τον έλεγχο της αρχής της επικουρικότητας και κλείστηκαν στις κρατικές σφαίρες τους. (Goldoni, 2014).

Επομένως, ο ΜΕΠ παρέχει στα ΕΘΚ το δικαίωμα να παρεμβαίνουν στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ (Gattermann and Heffler, 2015) και υπό την προϋπόθεση ότι οι Αιτιολογημένες Γνώμες τους πληρούν τα κατώτατα όρια, μπορούν ενδεχομένως να καταργήσουν μια νομοθετική πρόταση. Έτσι, τα ΕΘΚ τρέπονται σε παράγοντες οιονεί αρνησικυρίας, αλλά όχι σε καθοριστές της ημερήσιας διάταξης (Fasone and Fromage, 2016).

Η θεσμική ικανότητα και το πολιτικό κίνητρο εξηγούν τη διατομεακή και κατά μήκος του χρόνου διακύμανση συμμετοχής των ΕΘΚ στο ΜΕΠ. Τα υψηλά επίπεδα κομματικών πολιτικών αμφισβητήσεων σχετικά με την ΕΕ, τα σημαντικά και επείγοντα νομοθετικά σχέδια, η οικονομική ύφεση και οι κυβερνήσεις μειοψηφίας ευνοούν τη δραστηριοποίηση των ΕΘΚ εντός ΜΕΠ, ενώ η κομματική διασπορά σε αριστερά-δεξιά επηρεάζει αρνητικά τις υποβολές Αιτιολογημένων Γνωμών (Gattermann and Heffler, 2015).

2.3.2. Κίτρινες κάρτες που έχουν υποβληθεί

Κατά τα πρώτα δύο χρόνια, (2010, 2011), δεν εκδόθηκε καμία κίτρινη κάρτα. Ωστόσο, υπήρξε αύξηση των Αιτιολογημένων Γνωμών και των ψήφων κατά νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπ.Επιτροπής, με μεγάλες βέβαια ανισότητα συμμετοχής μεταξύ των ΕΘΚ. Ορισμένα νομοθετικά σχέδια της Ευρωπ.Επιτροπής προκάλεσαν πράγματι ένα σημαντικό αριθμό Αιτιολογημένων Γνωμών, αλλά η Ευρωπ.Επιτροπή δεν έχει αναγνωρίσει ποτέ καμία ένστασή τους. Έτσι, ο ΜΕΠ θεωρήθηκε λιγότερο αποτελεσματικός από το άλλο άτυπο κανάλι επικοινωνίας ΕΘΚ και Ευρωπ.Επιτροπής, την Πρωτοβουλία Barroso (Goldoni, 2014).

Μέχρι σήμερα, η διαδικασία της κίτρινης κάρτας έχει προκληθεί τρεις φορές, ενώ η διαδικασία της πορτοκαλί κάρτας καμία (European Commission, n.d.).

Στο τέλος Μαΐου 2012, τα ΕΘΚ της ΕΕ εξέδωσαν την πρώτη κίτρινη κάρτα στο πλαίσιο ΜΕΠ, καθώς επαρκής αριθμός ΕΘΚ, εντός προθεσμίας, προέβαλε αντιρρήσεις για τον Κανονισμό Monti II σχετικά με το δικαίωμα απεργίας. Η Επιτροπή, κατόπιν ενεργοποίησης του ΜΕΠ, όφειλε να επανεξετάσει αυτή την πρόταση, την οποία τελικά στη συνέχεια απέσυρε η ίδια, χωρίς την παραδοχή όμως παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας. Αυτή η πρώτη κίτρινη κάρτα ήταν προϊόν εκτεταμένου διακοινοβουλευτικού συντονισμού που ξεκίνησε από την πρωτοβουλία του ιδιαίτερα ενεργού δανικού Κοινοβουλίου (Folketing) και υπό τις κατάλληλες συνθήκες έγκαιρης διακοινοβουλευτικής συνάντησης και του δικτύου εκπροσώπων των ΕΘΚ στις Βρυξέλλες. Ήταν μια δυναμική πολιτική διαδικασία που τέθηκε σε κίνηση στην οποία συμμετείχε ένας σημαντικός αριθμός ΕΘΚ που ψήφισε όμως ουσιαστικά εναντίον του περιεχομένου της πρότασης (Cooper, 2015).

Η δεύτερη κίτρινη κάρτα, το 2013, αφορούσε στη νομοθετική πρόταση της ΕΕ σχετικά με τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής (European Public Prosecutor's Office - EPPO) (Jančić, 2017). Η Ευρωπ.Επιτροπή απάντησε ότι διατηρεί την πρόταση, καθώς συμβαδίζει με την αρχή της επικουρικότητας, προσθέτοντας ωστόσο ότι λαμβάνει υπόψη τις σχετικές Αιτιολογημένες Γνώμες των ΕΘΚ (European Commission, 2013). Σε σύγκριση με την πρώτη κίτρινη κάρτα, αυτή τη φορά η Ευρωπ.Επιτροπή απάντησε στις αντιρρήσεις των ΕΘΚ με λεπτομερέστερο τρόπο. Έτσι, αν και τα ΕΘΚ δεν ικανοποιήθηκαν από την απάντησή της, η δεύτερη κίτρινη κάρτα συνέβαλε στην ανάπτυξη του διαλόγου τους με την Ευρωπ.Επιτροπή (Jančić, 2015).

Η τρίτη κίτρινη κάρτα, το Μάιο 2016, με ψήφους 14 κοινοβουλευτικών σώματων από 11 κράτη-μέλη αφορούσε σε νομοθετική πρόταση σχετικά με την απόσπαση εργατικού δυναμικού εντός ΕΕ (Posting of Workers Enforcement Directive), με σκοπό την αποφυγή του κοινωνικού ντάμπινγκ¹². Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους τα ΕΘΚ 11 κρατών-μελών¹³ αποφάσισαν να υποβάλουν Αιτιολογημένες Γνώμες ήταν οι εξής: έλλειψη αιτιολογίας της επικουρικής δράσης, μείωση της ανταγωνιστικότητας των κρατών-μελών με χαμηλότερους μισθούς, παρέμβαση στο εθνικό σύστημα

¹² Κοινωνικό ντάμπινγκ (social dumping) είναι «η εκμετάλλευση του χαμηλότερου κόστους εργασίας σε μια χώρα (λόγω μειωμένων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης), με σκοπό την προσέλκυση σε αυτήν επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εις βάρος άλλων χωρών» (EuroVoc, n.d.).

¹³ Το δανικό Folketing, και 10 ΕΘΚ από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

συλλογικών διαπραγματεύσεων, υπερβολική ρύθμιση και νομική αβεβαιότητα, η αρχή της αναλογικότητας και η αρχή της δοτής αρμοδιότητας. Η Ευρωπ. Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι δεν παραβίασε την αρχή της επικουρικότητας και διατήρησε την πρόταση όπως ήταν, παραπέμποντας μάλιστα στις Πολιτικές Κατευθυντήριες Γραμμές¹⁴ και στο Πρόγραμμα Εργασίας 2016¹⁵, τα οποία περιείχαν το επίμαχο σχέδιο νομοθετικής πράξης. Παρέλειψε, όμως, να απαντήσει ως προς το δεύτερο στοιχείο του ελέγχου επικουρικότητας, δηλαδή την ύπαρξη ή όχι εγχώριας θεσμικής επάρκειας στο συγκεκριμένο τομέα (Jančić, 2017).

2.3.3. Προτάσεις για νέες κάρτες

Με προεξάρχοντα τα ΕΘΚ Δανίας, Ολλανδίας και Μ.Βρετανίας, η πρόταση για εισαγωγή κόκκινων, καθυστερημένων (late) και πράσινων καρτών έγινε για να εξασφαλιστεί επιπλέον ο ρόλος των ΕΘΚ στην ευρωπαϊκή νομοπαραγωγή και να αποφευχθεί η περιθωριοποίησή τους. Τελικά, οι προτάσεις αυτές έμειναν εκτός της Σύμβασης για το Μέλλον της Ευρώπης (Jančić, 2015).

Η πρόταση για την κόκκινη κάρτα εμφανίζεται με πολλές παραλλαγές, οι οποίες διακρίνονται σε αυτές της μεμονωμένης (ΕΘΚ κατά μονάς) και σε αυτές της συλλογικής κόκκινης κάρτας (ΕΘΚ από κοινού), καθώς επίσης διακρίνονται στις αφορώσες στην επικείμενη νομοθεσία (κόκκινη κάρτα ως βέτο) και στις αφορώσες στην υφιστάμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία (αναδρομική κόκκινη κάρτα, με τη μορφή μη εφαρμογής ή κατάργησης). Η κόκκινη κάρτα, σε όλες τις εκδοχές της, δεν περιορίζεται απαραίτητα στον έλεγχο της αρχής της επικουρικότητας (Jančić, 2015), ενώ έχει χαρακτηριστεί ως μονομερής μη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ (Chalmers, 2013 σε Jančić, 2015). Η ιδέα της κόκκινης κάρτας εκλαμβάνει τα ΕΘΚ ως ασπίδα απέναντι στη διάβρωση των εθνικών αξιών και απαντά στην ανάγκη σεβασμού των εθνικών ταυτοτήτων και του πλουραλισμού των συνταγματικών αρχών των κρατών-μελών. Από την άλλη πλευρά, η κόκκινη κάρτα ενέχει τον κίνδυνο η εσωτερική νομοθετική δραστηριότητα να αποτελέσει εμπόδιο στην ομοιόμορφη εφαρμογή, στη συνοχή και στην αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού δικαίου (Jančić, 2015).

¹⁴ Political Guidelines

¹⁵ 2016 Work Programme

Η πρόταση για καθυστερημένη κάρτα συνιστά έναν τελικό έλεγχο των ΕΘΚ στις νομοθετικές προτάσεις της ΕΕ, στο πέρας της νομοθετικής διαδικασίας και πριν από τη θέσπισή τους. Έτσι, δίπλα στη δικαστική εξέταση τήρησης της αρχής της επικουρικότητας, η καθυστερημένη κάρτα θα λειτουργούσε ως συμπληρωματική προστασία του εσωτερικού κοινοβουλευτικού ελέγχου απέναντι στην ταχεία λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Jančić, 2015).

Η πράσινη κάρτα, ως στρατηγικό εργαλείο θεσμικής ενίσχυσης και ως μέσο επιρροής στο περιεχόμενο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (Jančić, 2015) θα επέτρεπε στα ΕΘΚ να ζητήσουν από την Ευρωπ. Επιτροπή την υποβολή νομοθετικών προτάσεων εκ μέρους τους (Fasone and Fromage, 2016) καθώς και την αναθεώρηση, τροποποίηση ή κατάργηση υφιστάμενης νομοθεσίας ή πράξεων κατ' εξουσιοδότηση ή εκτελεστικών¹⁶. Σε συνάντηση 14 ΕΘΚ με το ΕΚ, στις Βρυξέλλες (Ιανουάριος 2015), η πράσινη κάρτα θεωρήθηκε ως μέσο εξέλιξης της Πρωτοβουλίας Barroso σε έναν «ενισχυμένο πολιτικό διάλογο» στηριζόμενο σε «εποικοδομητικές μη δεσμευτικές προτάσεις», ο οποίος ενισχύει τις αρμοδιότητες καθορισμού ατζέντας των ΕΘΚ (Jančić, 2015).

2.4. Πολιτικός Διάλογος της Πρωτοβουλίας Barroso

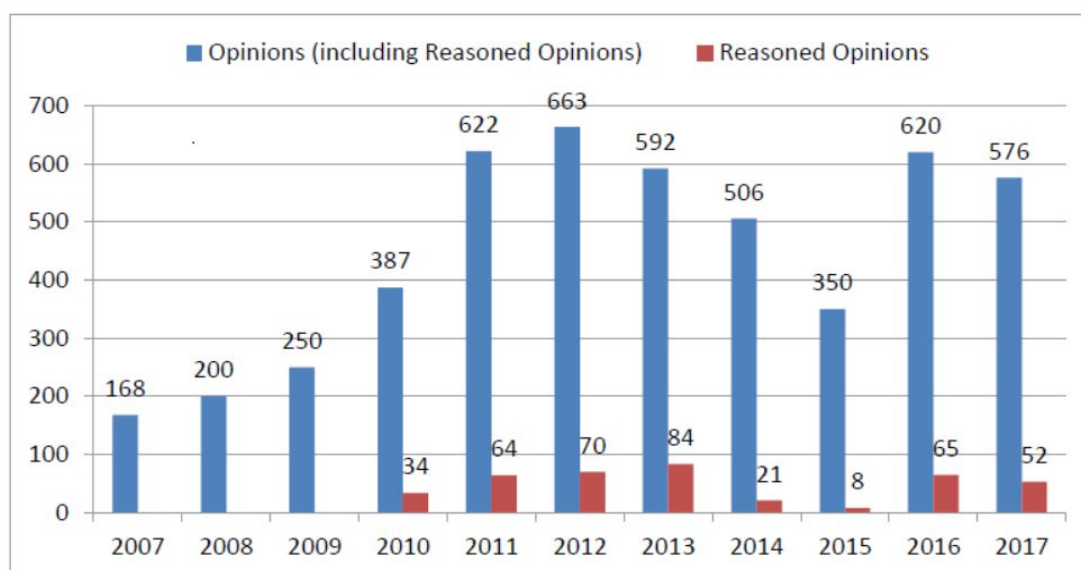
Η Πρωτοβουλία Barroso και ο ΜΕΠ αλληλοσυμπληρώνονται, αν και ο Πολιτικός Διάλογος αναδεικνύεται στο βασικό και πάντα διαθέσιμο κανάλι επικοινωνίας για τα ΕΘΚ (μεμονωμένα ή σε ομάδες), με συχνότερη συμμετοχή των ΕΘΚ, με ευρύτερο φάσμα συζητήσεων (συμπεριλαμβανομένης της επικουρικότητας), ενώ διαξάγεται γραπτώς, αλλά και με συναντήσεις και επισκέψεις της Ευρωπ. Επιτροπής και εκπροσώπων των ΕΘΚ. Εντούτοις, η εμπλοκή των ΕΘΚ είναι ανομοιογενής και εστιάζει περισσότερο σε νομοθετικές προτάσεις παρά σε μη νομοθετικά έγγραφα. Επίσης, η πρακτική δείχνει ότι ο Πολιτικός Διάλογος λειτουργεί κυρίως επικουρικά και ως δίχτυ ασφαλείας για κοινοβουλευτικές αντιρρήσεις και προβληματισμούς που δεν τηρούν την προθεσμία του ΜΕΠ ή/και δεν αναφέρονται στον έλεγχο της επικουρικότητας. Παρά τις δυσδιάκριτες γραμμές μεταξύ ΜΕΠ και Πολιτικού Διαλόγου, η Ευρωπ. Επιτροπή, ως βασικός παράγοντας και στους δύο

¹⁶ Η περίπτωση πράσινης κάρτας για κατάργηση υφιστάμενης νομοθεσίας ή πράξεων κατ' εξουσιοδότηση ή εκτελεστικών ταυτίζεται με την παραλλαγή της κόκκινης κάρτας που στόχο έχει την κατάργηση υφιστάμενης νομοθεσίας (Jančić, 2015).

μηχανισμούς, είναι επιδέξια στο διαχωρισμό τους και ιδιαίτερος προσεκτική ως προς την πλήρωση των προϋποθέσεών τους. Ειδικά, η διαχείριση της δεύτερης κίτρινης κάρτας (ERPO) από την Ευρωπ.Επιτροπή κατέδειξε την ευρύτητα ερμηνείας που προσδίδει στις Αιτιολογημένες Γνώμες των ΕΘΚ προκειμένου να αποφασίσει αν τηρείται η αρχή της επικουρικότητας (Jančić, 2015).

Ενδεικτικά, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας μέχρι τις αρχές Ιουνίου 2015, τα ΕΘΚ έχουν αποστείλει συνολικά 1957 έγγραφα στην Ευρωπ.Επιτροπή. Κάθε χρόνο, η Ευρωπ.Επιτροπή λαμβάνει περίπου 600 Γνώμες, από τις οποίες, το 2013, μόνο το 14% ήταν Αιτιολογημένες. Εντούτοις, υφίσταται μια σταθερή άνοδος του αριθμού των Αιτιολογημένων Γνωμών (34 το 2010, 64 το 2011, 70 το 2012, 88 το 2013) (Jančić, 2015). Υπήρξε απότομη κάθοδος των Γνωμών (Αιτιολογημένων και μη) το 2015, μια απότομη άνοδός τους το 2016 και μια μικρή μείωσή τους το 2017 (European Commission, 2018a).

Πίνακας 1: Υποβολή Γνωμών και Αιτιολογημένων Γνωμών από τα ΕΘΚ την περίοδο 2007-2017

Source: European Commission, 2018a, σ.3.

Όπως και τα προηγούμενα έτη, ο αριθμός των Γνωμών που διαβιβάστηκαν στην Ευρωπ.Επιτροπή, το 2017, διαφέρει σημαντικά μεταξύ των ΕΘΚ. Τα 10 πιο δραστήρια ΕΘΚ εξέδωσαν σχεδόν το 74% των Γνωμών (424 Γνώμες), ποσοστό που είναι παρόμοιο με αυτό προηγούμενων ετών (2016: 73%, 2015: 70%). Το Κοινοβούλιο με το

μεγαλύτερο αριθμό Γνωμών το 2017 ήταν το πορτογαλικό (64 Γνώμες, περίπου 11% του συνολικού αριθμού). Τα άλλα Κοινοβούλια ή σώματα Κοινοβουλίων (που υπέβαλαν τις περισσότερες Γνώμες το 2016) ήταν επίσης μεταξύ των πιο δραστήριων το 2017¹⁷. Τα νομοθετικά πακέτα με τις περισσότερες Γνώμες από τα ΕΘΚ είναι η Δέσμη "Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους" (62 Γνώμες), η Λευκή Βίβλος για το μέλλον της Ευρώπης και έγγραφα προβληματισμού (23 Γνώμες), Πακέτο υπηρεσιών (22 Γνώμες) και Δέσμη μέτρων για την κινητικότητα "Ευρώπη σε κίνηση" (21 Γνώμες) (European Commission, 2018a).

2.5. Προσφυγή στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)

Η παρ.1 του αρθ.8 του Πρωτοκόλλου ΙΙ της Συνθήκης της Λισσαβόνας, θεσπίζει την αρμοδιότητα του ΔΕΕ να αποφασίζει επί προσφυγών κατά παραβίασεων της αρχής της επικουρικότητας από νομοθετικές πράξεις. Οι προσφυγές ασκούνται από κράτος-μέλος ή διαβιβάζονται από κράτος-μέλος εκ μέρους ΕΘΚ ή σώματός του.

Εφόσον αποβεί άκαρπη η διαδικασία ΜΕΠ και τελικά εκδοθεί η επίμαχη νομοθετική πράξη, αλλά και ανεξαρτήτως του ΜΕΠ (Σκουλά, 2014, σ.116), τα ΕΘΚ έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν, διαμέσου των κυβερνήσεων τους, στο ΔΕΕ για υποθέσεις παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας από την ευρωπαϊκή νομοθεσία (Βερούτη, 2014, σ.29).

Δεν πρόκειται όμως για αυτοτελές δικαίωμα των ΕΘΚ, αλλά για προσφυγή κράτους-μέλους εξ ονόματος του ΕΘΚ ή σώματος ΕΘΚ (Ασδεράκη, 2014, σ.97). Αν και η εν λόγω ρητή διατύπωση ex post δυνατότητας των ΕΘΚ (Σκουλά, 2014, σ.114) αποτελεί πράγματι καινοτομία της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η εφαρμογή της εξαρτάται πλήρως από τις ρυθμίσεις και την ποιότητα των σχέσεων μεταξύ ΕΘΚ και κυβέρνησης. Σε περίπτωση μόνο στενής συνεργασίας ΕΘΚ και κυβέρνησης, η εν λόγω δυνατότητα αποτελεί πράγματι δικαίωμα προσφυγής του ΕΘΚ (Ασδεράκη, 2014, σ.97). Άλλωστε, η εν λόγω δυνατότητα περιλαμβανόταν στο δικαίωμα προσφυγής των κρατών-μελών στο ΔΕΕ, προ της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η οποία απλά θεσμοθετεί τη συμμετοχή των ΕΘΚ στη διαδικασία αυτή. Κατά τα άλλα, δεν συστήνει ενεργητική

¹⁷ Italian Senato della Repubblica (56 Γνώμες), Τσεχική Γερουσία (53 Γνώμες), η Ιταλική Camera dei Deputati (45 Γνώμες), το Γερμανικό Bundesrat (43 Γνώμες), η Ρουμανική Camera Deputaţilor (41 Γνώμες), η ισπανική Cortes Generales (38 Γνώμες), το γαλλικό Sénat (29 Γνώμες), το Βρετανικό House of Lords (22 Γνώμες) (European Commission, 2018a).

νομιμοποίησή του ΕθΚ, καθιστά απαραίτητη τη συνδρομή της εθνικής κυβέρνησης, εναποθέτει τη ρύθμιση της διαδικασίας στην εσωτερική έννομη τάξη του κράτους-μέλους και δεν αποσαφηνίζει την ακολουθητέα διαδικασία σε περίπτωση διαφωνίας ΕθΚ και κυβέρνησης (Σκουλά, 2014, σ.114-115).

Επομένως, απαιτείται συμπληρωματική, επεξηγηματική εθνική νομοθεσία που να καθορίζει την εσωτερική διαδικασία, τον τρόπο εκπροσώπησης του Κοινοβουλίου και την ενίσχυση της οργάνωσης του, λαμβάνοντας υπόψη τη δίμηνη προθεσμία άσκησης της προσφυγής από το χρόνο δημοσίευσης του επίμαχου νομοθετήματος. Διαφορετικά, αυτή η δυνατότητα των ΕθΚ θα παραμείνει μια επουσιώδης δικλείδα ασφαλείας, τυπικό παρακολούθημα του ΜΕΠ (Σκουλά, 2014, σ.115-116).

2.6. Συμμετοχή στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ)

Τα ΕθΚ συμμετέχουν στους μηχανισμούς αξιολόγησης της υλοποίησης ενωσιακών πολιτικών στο ΧΕΑΔ, κατά το αρθ.70 ΣΛΕΕ. Το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Ευρωπ.Επιτροπής, δύναται να επιβάλλει το πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη-μέλη και η Ευρωπ.Επιτροπή αξιολογούν αντικειμενικά και αμερόληπτα την εφαρμογή των ενωσιακών πολιτικών στο ΧΕΑΔ, με στόχο ιδίως την πλήρη εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης. Τα ΕθΚ και το ΕΚ πρέπει να ενημερώνονται για το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα αυτής της αξιολόγησης (Παπαδοπούλου, 2008). Στη συνέχεια, σύμφωνα με το αρθ.71 ΣΛΕΕ, τα ΕθΚ και το ΕΚ έχουν δικαίωμα ενημέρωσης για τις εργασίες της μόνιμης επιτροπής εντός του Συμβουλίου, η οποία συντονίζει τις δραστηριότητες των αρμόδιων αρχών των κρατών-μελών. Η ενημέρωση των ΕθΚ εντός του ΧΕΑΔ, για το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα αξιολόγησης έχει σκοπό την ελάττωση του δημοκρατικού ελλείμματος, καθώς τα σχετικά επιβαλλόμενα μέτρα ενδεχομένως να προσβάλουν θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών (Παπαδοπούλου, 2008).

Παράλληλα, τα ΕθΚ συμπράττουν (μαζί με το ΕΚ) στον πολιτικό έλεγχο της Europol (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Επιβολής του Νόμου) (Europol, 2018) και στην αξιολόγηση της δράσης της Eurojust (Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας) (Eurojust, 2018) κατά τα αρθ.88 και 85 ΣΛΕΕ. Ο έλεγχος αυτός δεν θεσμοθετείται απλά σε επίπεδο αρχών, αλλά βασίζεται σε Κανονισμό του Συμβουλίου και του ΕΚ, ο οποίος ρυθμίζει τις προϋποθέσεις εφαρμογής του (αρθ.88 παρ.2, αρθ.85 παρ.1) (Παπαδοπούλου, 2008).

Επιπλέον, το αρθ.81 ΣΛΕΕ, διατυπώνει την υποχρέωση διαβίβασης στα ΕΘΚ κάθε πρότασης της Ευρωπ.Επιτροπής για ρύθμιση πτυχών του οικογενειακού δικαίου με διασυννοριακές συνέπειες που μπορούν να θεσπισθούν σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Σε περίπτωση κοινοποίησης της αντίθεσης ενός ΕΘΚ, εντός έξι μηνών από τη διαβίβαση, η σχετική απόφαση του Συμβουλίου δεν εκδίδεται (Βερούτη, 2014, σ.31).

2.7. Συμμετοχή στις διαδικασίες αναθεώρησης των Συνθηκών

Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, τα ΕΘΚ κατέχουν ισχυρότερη θέση στην αναθεώρηση των Συνθηκών της Ένωσης. Σύμφωνα με την περίπτωση δ' του αρθ.12 ΣΕΕ, τα ΕΘΚ συμμετέχουν, κατά το αρθ.48 ΣΕΕ, στις διαδικασίες αναθεώρησης των Συνθηκών, οι οποίες διακρίνονται σε συνήθη και απλοποιημένες (Ασδεράκη, 2014, σ.98).

Κατά τη συνήθη διαδικασία της αναθεώρησης των Συνθηκών, το Συμβούλιο διαβιβάζει στα ΕΘΚ το σχέδιο αναθεώρησης. Έπειτα, εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίσει να γίνει η αναθεώρηση, συγκαλεί Συνέλευση στην οποία συμμετέχουν αντιπρόσωποι των ΕΘΚ, καθώς επίσης και εκπρόσωποι των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών, του ΕΚ και της Ευρωπ.Επιτροπής (Ασδεράκη, 2014, σ.98).

Κατά τις απλοποιημένες διαδικασίες αναθεώρησης που αφορούν στην ολική ή μερική τροποποίηση των διατάξεων του Τρίτου Μέρους («Οι Εσωτερικές Πολιτικές και Δράσεις της Ένωσης») της ΣΛΕΕ, τα ΕΘΚ δεν συμμετέχουν. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το ΕΚ και την Ευρωπ.Επιτροπή, καθώς και με την ΕΚΤ σε περίπτωση θεσμικής αναθεώρησης στο νομισματικό τομέα. Όμως, κοινοποιείται στα ΕΘΚ κάθε πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφορικά με τη χρήση του *passerelle clause* (ρήτρα «γέφυρας»). Η ρήτρα «γέφυρας» συνίσταται στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είτε για μετάβαση από την ομοφωνία στην ειδική πλειοψηφία του Συμβουλίου για θέματα της ΣΛΕΕ και του Τίτλου V της ΣΕΕ είτε για μετάβαση από την ειδική νομοθετική διαδικασία στη συνήθη νομοθετική διαδικασία έκδοσης νομοθετικών πράξεων από το Συμβούλιο. Σε περίπτωση που ένα Κοινοβούλιο διατυπώσει την αντίθεσή του στη χρήση της ρήτρας «γέφυρας», εντός έξι μηνών από την κοινοποίηση της, τότε η σχετική απόφαση δεν εκδίδεται. Πρόκειται ουσιαστικά για δικαίωμα αρνησικυρίας των ΕΘΚ (Ασδεράκη, 2014, σ.98-99).

Και στους δύο τύπους αναθεώρησης, απαραίτητη προϋπόθεση εφαρμογής των τροποποιήσεων, είναι η επικύρωση τους από όλα τα ΕΘΚ, σύμφωνα με τις αντίστοιχες συνταγματικές διατάξεις τους (Βερούτη, 2014, σ.32· Ασδεράκη, 2014, σ.98).

2.8. Συμμετοχή στη διαδικασία εισόδου νέων κρατών-μελών στην ΕΕ

Σύμφωνα με το αρθ.49 ΣΕΕ, τα ΕΘΚ είναι ο ένας από τους τρεις παράγοντες (μαζί με Συμβούλιο και ΕΚ) που αποφασίζουν για τη διαδικασία προσχώρησης. Αν και η συμμετοχή των ΕΘΚ είναι στενά καθορισμένη, το γεγονός ότι τα ΕΘΚ έχουν πλήρη και άμεση ενημέρωση ex ante σχετικά με την αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ κάθε ευρωπαϊκού κράτους, λειτουργεί υπέρ τους. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ΕΘΚ είναι τα αρμόδια να επικυρώσουν, κατά τους εκάστοτε συνταγματικούς κανόνες, την ένταξη νέου κράτους-μέλους στην ΕΕ, διαμορφώνεται μία διαδικασία όπου τα ΕΘΚ έχουν πλήρη επίγνωση και συμμετοχή από την αρχή μέχρι το τέλος της (Παπαδοπούλου, 2008). Κατά τα άλλα, το αιτούν κράτος υποβάλλει την αίτησή του στο Συμβούλιο που λαμβάνει απόφαση ομόφωνα, μετά από την κατάθεση γνώμης της Ευρωπ.Επιτροπής και την έγκριση του ΕΚ.

2.9. Διακοινοβουλευτική Συνεργασία

Στη Διακοινοβουλευτική Συνεργασία μεταξύ ΕΘΚ και με το ΕΚ σύμφωνα με το αρθ.12 ΣΕΕ περιπτ. στ' και το Πρωτόκολλο Ι, παρατηρούνται τρεις τάσεις Διακοινοβουλευτικής Συνεργασίας στην ΕΕ, οι οποίες καταδεικνύουν αύξηση του αριθμού των Διακοινοβουλευτικών Διασκέψεων (Cooper, 2017).

Η πρώτη αυξανόμενη τάση αφορά στην λειτουργική εξειδίκευση με τη δημιουργία τριών νέων μόνιμων Διακοινοβουλευτικών Διασκέψεων για συγκεκριμένους τομείς πολιτικής, οι οποίοι είναι οι κατωτέρω (Cooper, 2017).

α) Η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) - CFSP-CSDP Conference¹⁸, έχει σκοπό τη συζήτηση πάνω σε σχετικά θέματα. Η συζήτηση διεξάγεται ελεύθερα, καθώς δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τα ΕΘΚ. Οι τοποθετήσεις των εθνικών αντιπροσώπων έχουν κυρίως ευρωπαϊκή κατεύθυνση, αλλά

¹⁸ Common Foreign and Security Policy – Common Security and Defense Policy Conference

θίγονται και ζητήματα μεμονωμένων κρατών-μελών. Η βασική θεματολογία προκύπτει από τις προτεραιότητες της κάθε προεδρίας και τις διεθνείς εξελίξεις (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α).

β) Η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη για τη Σταθερότητα, τον Οικονομικό Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην ΕΕ (SECG Conference) θεμελιώνεται με το άρθρο 13 της Συνθήκης TSCG, με στόχο την ενδυνάμωση της συνεργασίας των ΕθΚ και του ΕΚ σε σχετικά θέματα και την εξασφάλιση δημοκρατικής νομιμότητας και λογοδοσίας για τη λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α). Η Διάσκεψη αυτή αναλύεται παρακάτω (κεφ.3).

γ) Η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη στον τομέα «Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις»¹⁹, παρά το ισχυρό έρεισμά της στη Συνθήκη της Λισσαβόνας και παρά τις σχετικές προσπάθειες, δεν έχει ακόμα πάρει τελική μορφή, παραμένοντας στο στάδιο της προοπτικής (Cooper, 2017).

Υφίσταται, ωστόσο, Μικτή Ομάδα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (MOKE) για την EUROPOL. Ο νέος σχετικός κανονισμός (Μάιος 2017) εγκαθίδρυσε μηχανισμό με τον οποίο τα ΕθΚ και το ΕΚ θα επιβλέπουν τις δραστηριότητες της και θα ορίσουν το πλαίσιο ελέγχου της δράσης της Europol (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α).

Η δεύτερη τάση αφορά στον καθοδηγητικό χαρακτήρα της Διάσκεψης των Προέδρων των ΕθΚ της ΕΕ²⁰ (Cooper, 2017), η οποία εδραίωσε το ρόλο της ως όργανο επιβλέπον τη δημιουργία άλλων μορφών διακοινοβουλευτικής συνεργασίας εντός ΕΕ και ως εποπτεύον την εν εξελίξει λειτουργία τους. Η Διάσκεψη Προέδρων ΕθΚ θεσμοθετήθηκε το 1999 και από το 2007 διασυνδέθηκε με την εξαμηνιαία προεδρία του Συμβουλίου, μέσω της ανάθεσης διεξαγωγής της στο κράτος-μέλος που άσκησε την αμέσως προηγούμενη προεδρία. Πραγματοποιείται μια φορά το χρόνο με σκοπό το συντονισμό και τη ρύθμιση του πλαισίου λειτουργίας των υπόλοιπων διακοινοβουλευτικών διασκέψεων και την ενίοτε αξιολόγηση των δραστηριοτήτων τους (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α).

Η τρίτη ανοδική τάση εστιάζει στην αύξηση του αριθμού Διακοινοβουλευτικών Διασκέψεων που διεξάγονται στο πλαίσιο της «Κοινοβουλευτικής Διάστασης» ('Parliamentary Dimension') της εκ περιτροπής προεδρίας του Συμβουλίου, η οποία αποδίδει στο «Κοινοβούλιο Προεδρίας» ('Presidency Parliament') το ρόλο να δρα ως

¹⁹ Justice and Home Affairs (JHA) Conference

²⁰ EU Speakers Conference

διαμορφωτής της ημερήσιας διάταξης και ως οικοδεσπότης και πρόεδρος, κατά τη διάρκεια της εξάμηνης περιόδου, σε μια σειρά Διακοινοβουλευτικών Διασκέψεων οι οποίες είναι οι ανωτέρω δύο Διακοινοβουλευτικές Διασκέψεις (Διάσκεψη CFSP-CSDP, Διάσκεψη SECG), ενίοτε η Διάσκεψη των Προέδρων των ΕθΚ της ΕΕ, και επιπλέον οι τρεις ακόλουθες (Cooper, 2017).

α) Η Διάσκεψη των Προέδρων των ΕΕΥ των ΕθΚ της ΕΕ (COSAC Chairpersons), στην αρχή της εξάμηνης προεδρίας, η οποία προπαρασκευάζει την ολομέλεια της Διάσκεψης, ενώ γίνεται παρουσίαση και συζήτηση των προτεραιοτήτων της κάθε προεδρίας (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α).

β) Η Διάσκεψη των ΕΕΥ των ΕθΚ της ΕΕ (COSAC) που πραγματοποιείται προς το τέλος της προεδρίας (Cooper, 2017), η οποία θεμελιώθηκε από τη Διάσκεψη των Προέδρων των ΕθΚ της ΕΕ (Μάιος 1989), συνιστά το μόνο θεσμοθετημένο από τη ΣΛΕΕ σώμα διακοινοβουλευτικής συνεργασίας. Αξιολογεί τη δράση της προεδρίας του Συμβουλίου και διαβουλεύεται επί των προτεραιοτήτων της. Κατά το αρθ.10 του Πρωτοκόλλου Ι της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η COSAC, δίνει την ευκαιρία στις ΕΕΥ να ανταλλάξουν, μεταξύ τους αλλά και με το ΕΚ, πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές κοινοβουλευτικού ελέγχου της νομοθεσίας της ΕΕ. Συνιστά τον κυριότερο χώρο συνεργασίας και συζήτησης σε θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής μεταξύ των ΕθΚ της ΕΕ και ΕΚ, ιδίως σε θέματα ΚΕΠΠΑ και ΚΠΑΑ. Στις συζητήσεις μπορούν να συμμετάσχουν και Κοινοβούλια των υποψήφιων προς ένταξη χωρών. Ακόμα, η COSAC μπορεί να προβεί σε οποιαδήποτε μη δεσμευτική για τα ΕθΚ εισήγηση, ενώπιον ΕΚ, Συμβουλίου και Επιτροπής., όπως η συνεισφορά που υποβάλλει στο τέλος κάθε συνεδρίασης (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α). Η COSAC έχει εκδώσει μέχρι σήμερα 27 Εξαμηνιαίες Εκθέσεις που όλες φέρουν τον τίτλο «Εξελίξεις στις διαδικασίες και πρακτικές της ΕΕ σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο», με τελευταία δημοσιευμένη Έκθεση αυτή της Βαλέττας το Μάιο του 2017. Εντός των 8 τελευταίων Εξαμηνιαίων Εκθέσεων, διατυπώνονται τα ζητήματα που απασχολούν τη συνεδρίασή και καταγράφονται οι σχετικές τοποθετήσεις των μελών. Τα ζητήματα που την απασχόλησαν την περίοδο 2013 έως 2017 (βλ. Παράρτημα 1) αφορούν στον κοινοβουλευτικό έλεγχο των ευρωπαϊκών θεμάτων και συνήθως σε ζητήματα ευρωπαϊκής νομοθετικής επικαιρότητας. Παράλληλα, οι Εξαμηνιαίες Εκθέσεις της COSAC συνιστούν και μια επισκόπηση της δράσης των ΕΕΥ βάσει πληροφοριών των ΕθΚ και του ΕΚ, ενώ συνοδεύονται από εκτενή Παραρτήματα με απαντήσεις των ΕΕΥ σε λεπτομερές ερωτηματολόγιο για τη δράση και τις διαδικασίες λήψης απόφασης των

ΕΘΚ σχετικά τα θέματα της εκάστοτε συνεδρίασης (COSAC, 2013, 2014a, 2014b, 2015a, 2015b, 2016a, 2016b, 2017).

γ) Οι Συναντήσεις άλλων Τομεακών Επιτροπών των ΕΘΚ και του ΕΚ, στις οποίες συμμετέχουν οι πρόεδροι ή ολιγομελείς αντιπροσωπείες, με στόχο την ανταλλαγή απόψεων σε ζητήματα ευρωπαϊκών πολιτικών ή σε συγκεκριμένα θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής, όπως «Ενέργεια», «Θεμελιώδη Δικαιώματα», κ.α. (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α· Cooper, 2017).

Επιπρόσθετα, αναφέρονται οι Κοινοβουλευτικές συναντήσεις που διοργανώνονται από το ΕΚ, στο πλαίσιο προαγωγής της συνεργασίας για ευρωπαϊκές υποθέσεις, για ζητήματα μεγάλου ενδιαφέροντος, καθώς και οι κοινές συνεδριάσεις επιτροπών του ΕΚ με εκπροσώπους των αντίστοιχων επιτροπών των ΕΘΚ. Ακόμα, γίνονται προπαρασκευαστικές συναντήσεις των Γενικών Γραμματέων²¹ των ΕΘΚ, οι οποίες προηγούνται των Διασκέψεων των Προέδρων των Κοινοβουλίων (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ. α· Cooper, 2017).

Στο πλαίσιο της διακυβερνητικής συνεργασίας εντάσσεται και ο διαδικτυακός τύπος διακοινοβουλευτικής ανταλλαγής πληροφοριών IPEX (www.ipex.eu) που έχει στόχο την ανάπτυξη της βάσης πληροφοριών που είναι προσβάσιμες στα ΕΘΚ ως προς συγκεκριμένα έγγραφα, πληροφορίες και ευρωπαϊκά θέματα. Τα κοινοβουλευτικά έγγραφα που αναρτούν τα ΕΘΚ στο IPEX συνιστούν τα θεμελιώδη στοιχεία της βάσης δεδομένων και οργανώνονται με γνώμονα τα σχετικά ευρωπαϊκά έγγραφα και δράσεις. Το IPEX συμπεριλαμβάνει το πρόγραμμα όλων των διακοινοβουλευτικών συναντήσεων της ΕΕ και συνδέσμους σε σημαντικούς ιστοτόπους (όπως των ΕΘΚ), ιστοσελίδες και βάσεις δεδομένων (IPEX, n.d. a).

Η αποτελεσματική συμμετοχή σε συστήμα πολυεπίπεδης διακυβέρνησης απαιτεί τα ΕΘΚ να γίνουν περισσότερο συνεργατικοί θεσμοί. Ήδη, τα ΕΘΚ εξαρτώνται όλο και περισσότερο από τη λήψη πληροφοριών από τρίτα μέρη, όπως τα άλλα ΕΘΚ και τα όργανα της ΕΕ, για τον αποτελεσματικό έλεγχο της πολιτικής της ΕΕ, καθώς η Συνθήκη της Λισσαβώνας προώθησε ακριβώς την αύξηση της αλληλεπίδρασης με εξωτερικούς φορείς. Η αποτελεσματική συμμετοχή στις υποθέσεις της ΕΕ απαιτεί επίσης τακτικότερη συνεργασία με εγχώριους παράγοντες εντός του κοινοβουλευτικού πλαισίου, αλλά και αλληλεπίδραση μεταξύ κυβέρνησης-αντιπολίτευσης, μεταξύ

²¹ Οι συναντήσεις των Γενικών Γραμματέων των ΕΘΚ συγκροτούνται από προσωπικό των ΕΘΚ και όχι από εκλεγμένους (Cooper, 2017).

τομεακών επιτροπών και μεταξύ κοινοβουλευτικής διοίκησης και βουλευτών. Εντούτοις, η εφαρμογή των συνεργατικών στρατηγικών ενέχει τον κίνδυνο υπονόμευσης της περαιτέρω πολιτικοποίησης της ΕΕ σε ουσιαστικότερα πολιτικά ζητήματα (Sprungk, 2016). Ενώ μεγάλο μέρος της ακαδημαϊκής συζήτησης επικεντρώθηκε στις νέες εξουσίες των ΕΘΚ και στις δυνατότητες πολιτικοποίησης και κοινοβουλευτικοποίησης της ΕΕ, δεν δόθηκε η πρέπουσα σημασία στα εκτεταμένα καθήκοντα των Προέδρων των ΕΘΚ που υπερβαίνουν την απλή τεχνική υποστήριξη και περιλαμβάνουν ακόμα και τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης της διακοινοβουλευτικής συνεργασίας (Högenauer, 2015).

3. ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

3.1. Γενικό Πλαίσιο

Σχεδόν ταυτόχρονα με την επικύρωση της Συνθήκης της Λισσαβώνας, οι διατλαντικοί οικονομικοί κραδασμοί που έπληξαν τις ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές αγορές και τον τραπεζικό τομέα, κατέστησαν σαφές ότι η αρχιτεκτονική της ΟΝΕ δεν αντέχει σε δύσκολες πολιτικές συνθήκες. Δεν ευδοκίμησε, επομένως, η δοκιμή της αρχικής ασύμμετρης προσέγγισης, δηλαδή η ύπαρξη κεντρικής νομισματικής πολιτικής με ένα κοινό νόμισμα που βασίζεται στο συντονισμό των αυτόνομων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών πολιτικών των κρατών-μελών και ειδικότερα στην αυτονομία του προϋπολογισμού των ΕΘΚ τους. Αν και σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, το ευρώ πρέπει να διατηρηθεί μέσω της σύγκλισης των εθνικών οικονομιών, δεν έγινε συγκέντρωση εξουσιών οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένων των αναδιανεμητικών πολιτικών και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης), λόγω της αρχής της επικουρικότητας. Οι νομικές δεσμεύσεις συντονισμού, οι διατάξεις για την ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών, η δημοσιονομική πειθαρχία, οι απαγορεύσεις νομισματικής χρηματοδότησης και προνομιακής πρόσβασης των δημοσίων αρχών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και η ρήτρα διάσωσης αποδείχθηκαν ανεπαρκή για την εξασφάλιση της απαραίτητης σύγκλισης των εθνικών οικονομιών (Pernice, 2017).

Κεντρικοί πυλώνες της δράσης της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης απέναντι στην οικονομική κρίση είναι οι νομοθετικές δέσμες για την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης²² (ΣΣΑ) γνωστές ως «Six Pack»²³ και «Two Pack»²⁴ και η Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην

²² Stability and Growth Pact

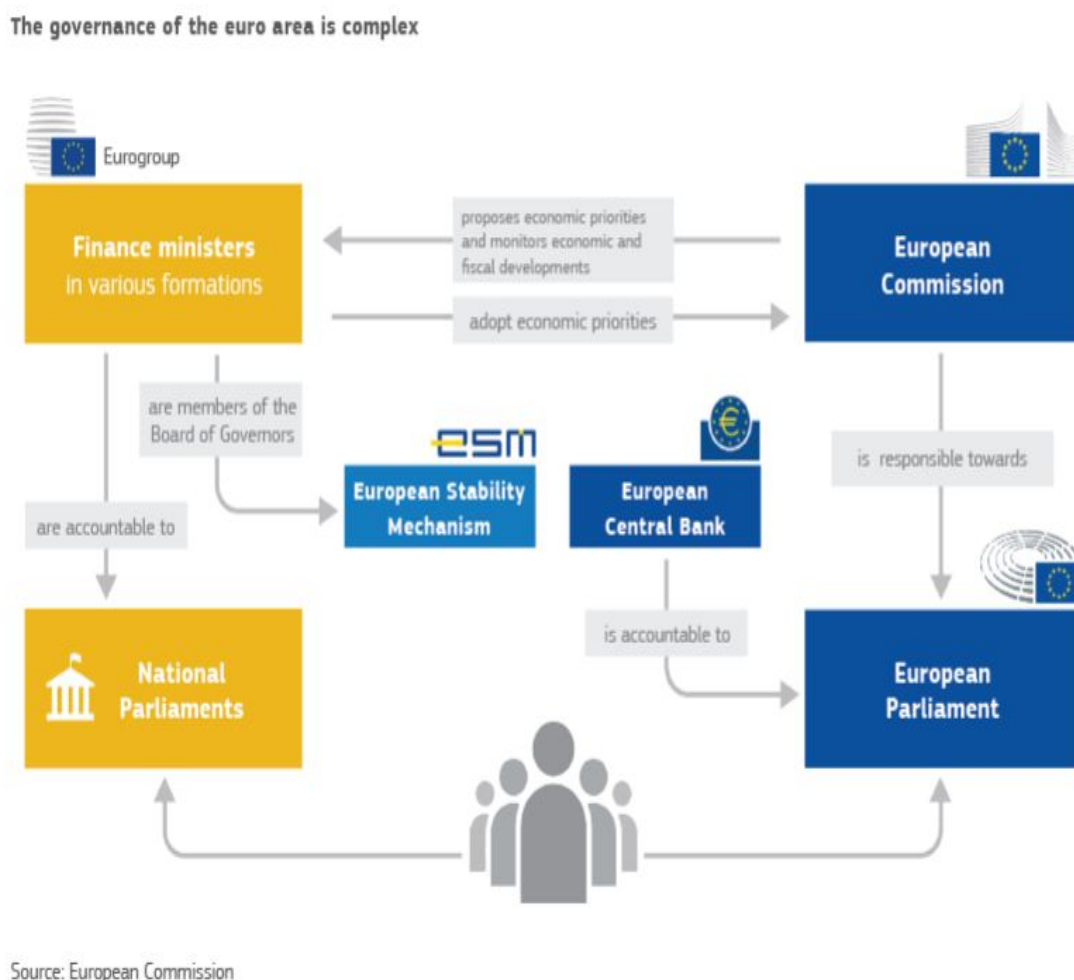
²³ Το "Six Pack" ενίσχυσε το ΣΣΑ και εισήγαγε ένα νέο μακροοικονομικό εργαλείο επιτήρησης, τη διαδικασία μακροοικονομικής ανισορροπίας (European Commission, n.d. b).

²⁴ Το "Two Pack" ζητά από τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης να υποβάλουν σχέδια προϋπολογισμών, για το επόμενο έτος, στα μέσα Οκτωβρίου, διασφαλίζοντας ότι η δημοσιονομική πολιτική συζητείται νωρίς στη διαδικασία του προϋπολογισμού και ότι οι κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπ. Επιτροπής μπορούν να ληφθούν υπόψη πριν από την έγκριση των εθνικών προϋπολογισμών (European Commission, n.d. b).

Οικονομική και Νομισματική Ένωση²⁵ (ΣΣΣΔ/TSCG). Οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (European Commission, n.d. b).

Ο ρόλος των ΕΘΚ και του ΕΚ εντός της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης συνδέεται με τη δημοκρατική νομιμοποίηση της οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ (Fromage and Van Den Brink, 2018). Η ανάδειξη των ΕΘΚ στη χάραξη της οικονομικής πολιτικής στην ΕΕ είναι ένα από τα ισχυρότερα αντίδοτα για το έλλειμμα νομιμοποίησής της και ως εκ τούτου μια εγγύηση για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (Moschella, 2017).

Πίνακας 2: Η πολυπλοκότητα της ευρωζώνης

Source: European Commission, 2017, p.16

²⁵ Έχει υπογραφεί από όλα τα κράτη-μέλη, εκτός Τσεχίας, Κροατίας (European Commission, n.d. b).

Οι ασυμμετρίες που διατηρούνται μεταξύ των ΕΘΚ εντός της νέας οικονομικής διακυβέρνησης είναι ικανές να προκαλέσουν περαιτέρω βλάβη στη δημοκρατική νομιμοποίησή της και στην αποτελεσματικότητα των μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης του ευρώ. Η αρχή της ισότητας των κρατών-μελών ενώπιον των Συνθηκών δοκιμάζεται, καθώς, ανάλογα, με το κράτος-μέλος η κρίση του ευρώ έχει διαφορετικές επιπτώσεις. Η επίδραση της ΕΕ και των διεθνών μέτρων αφενός, οι εθνικοί συνταγματικοί κανόνες και η νομολογία αφετέρου απονέμουν περισσότερες ή λιγότερες εξουσίες στα ΕΘΚ και κατ' επέκταση ενισχύουν ή αγνοούν τα υπάρχοντα κοινοβουλευτικά δικαιώματα (Fasone, 2014). Καθώς ο έλεγχος των κυβερνητικών πολιτικών στην ΕΕ μοιάζει με κινούμενο στόχο, πολλές επιτροπές των ΕΘΚ αναγκάζονται να προσαρμόσουν τα μέσα ελέγχου στις θεσμικές αλλαγές σε υπερεθνικό επίπεδο, αναλαμβάνοντας τον έλεγχο της εθνικής πολιτικής, όπως το δανικό Folketing (Blom-Hansen and Olsen, 2015).

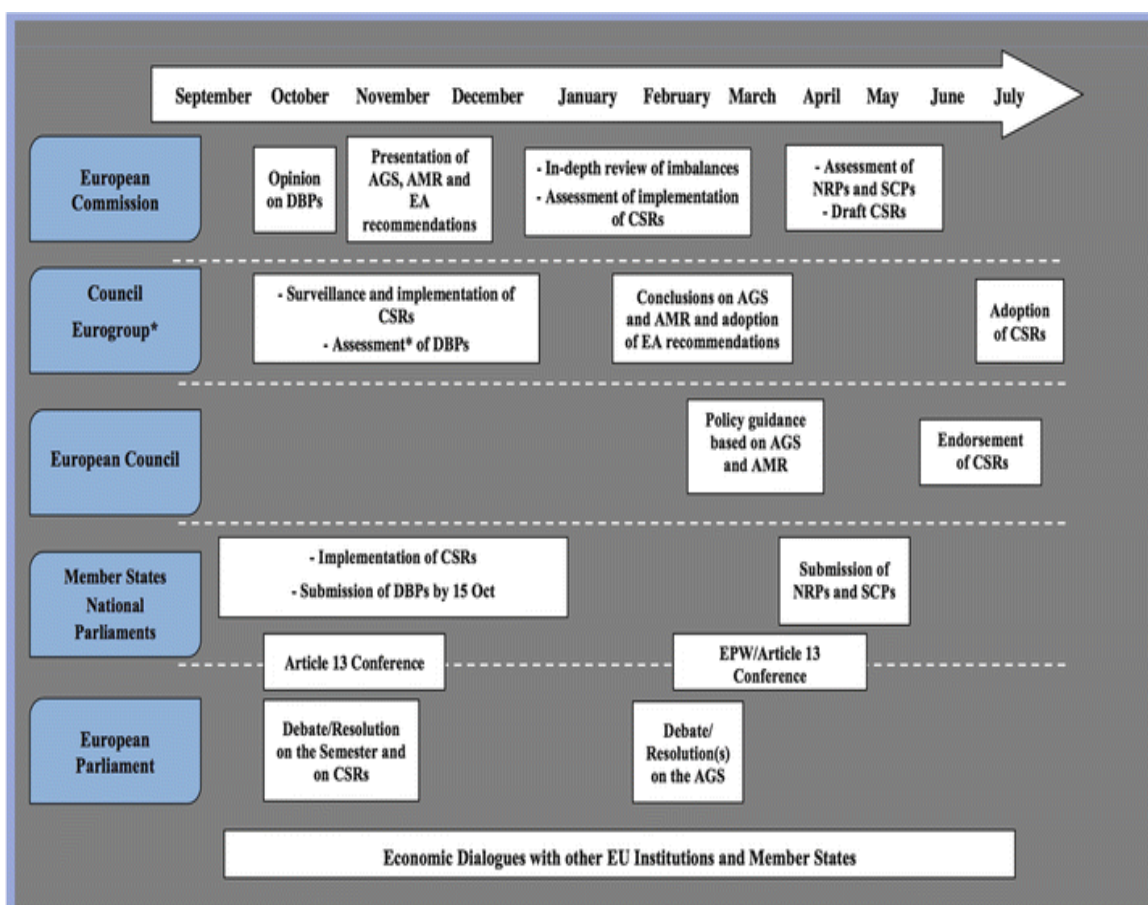
Βασιζόμενη στο όραμα που περιέχεται στην Έκθεση των Πέντε Προέδρων²⁶ και στα έγγραφα προβληματισμού για την Εμβάθυνση της ΟΝΕ και το Μέλλον των Οικονομικών της ΕΕ (άνοιξη 2017), η Ευρωπ.Επιτροπή παρουσίασε έναν Οδικό Χάρτη για την εμβάθυνση της ΟΝΕ, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων μέτρων που πρέπει να ληφθούν τους ακόλουθους 18 μήνες, όπως συμφωνήθηκε στην Ημερήσια Διάταξη των Ηγετών. Το κείμενο «Βαθύτερη και δικαιότερη ΟΝΕ» είναι μία από τις δέκα πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής Juncker και θεμελιώδες στοιχείο της αντίδρασης της Ευρωπ.Επιτροπής απέναντι στην οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση (European Commission, n.d. b). Στο κείμενο αυτό, στην Έκθεση των Πέντε Προέδρων και στο έγγραφο προβληματισμού για Εμβάθυνση της ΟΝΕ, γίνεται αναφορά στην ενίσχυση της συμμετοχής των ΕΘΚ και της συνεργασίας τους με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά όργανα και ιδίως με το ΕΚ (European Commission, 2015a; European Commission, n.d. c; European Commission, 2017).

²⁶ Τον Ιούνιο του 2015, ο Πρόεδρος της Ευρωπ.Επιτροπής, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο της Διάσκεψης Κορυφής του Ευρώ, τον Πρόεδρο της Ευρωομάδας, τον Πρόεδρο της ΕΚΤ και τον Πρόεδρο του ΕΚ (οι πέντε Πρόεδροι) παρουσίασαν Έκθεση σχετικά με ένα φιλόδοξο και ρεαλιστικό οδικό χάρτη για την ολοκλήρωση της ΟΝΕ (European Commission, n.d. b).

3.2. Οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στο ρόλο των Εθνικών Κοινοβουλίων εντός της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο πρωτοεμφανίστηκε το 2011 και ενέχει ιδιαίτερες προκλήσεις για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, καθώς αποτελεί ένα σύνθετο εργαλείο διαμόρφωσης οικονομικής πολιτικής, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κράτη-μέλη συμμορφώνονται με τις συστάσεις οικονομικής πολιτικής της ΕΕ πριν να εφαρμόσουν τις εθνικές διαδικασίες προϋπολογισμού. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αναθεώρησε και ενίσχυσε το ΣΣΑ, το οποίο, έχοντας στοιχεία έντονου διακυβερνητισμού, διασφαλίζει ότι τα εθνικά σχέδια προϋπολογισμού των ΕΘΚ δεσμεύονται από τις Οδηγίες και Συστάσεις της ΕΕ, ενώ η νομοθετική δέσμη έξι μέτρων (six pack) και η νομοθετική δέσμη δύο μέτρων (two pack) θέτουν κοινούς δείκτες και κοινά ορόσημα για τα κράτη-μέλη (Rasmussen, 2018).

Πίνακας 3: Το Χρονοδιάγραμμα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

Source: European Parliament, 2018, p.22

Κατά την πρώτη φάση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (Μάρτιος), η Ευρωπ.Επιτροπή δημοσιεύει Εκθέσεις ανά Χώρα, ενώ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρουσιάζει προσανατολισμούς πολιτικής βάσει της Ετήσιας Επισκόπησης Ανάπτυξης, της ανάλυσης και των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της ΕΕ. Τα κράτη-μέλη λαμβάνουν υπόψη τους προσανατολισμούς και τα πορίσματα των εκθέσεων κατά την κατάρτιση των Εθνικών Προγραμμάτων Σταθερότητας ή Σύγκλισης (Stability and Convergence Programs) και των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων (National Reform Programs), όπου αναφέρονται οι δημοσιονομικές και αναπτυξιακές πολιτικές τους (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2018). Η συμμετοχή του Κοινοβουλίου κάθε κράτους-μέλους, στο στάδιο κατάρτισης των Προγραμμάτων και πολιτικών, εξαρτάται από το είδος και το εύρος της σχέσης του με την εθνική εκτελεστική εξουσία. Κατά το στάδιο αυτό, διενεργείται επίσης η European Parliamentary Week (EPW), παράλληλα με τη Διάσκεψη SECG του αρθ.13 που συμπροεδρεύεται από το Κοινοβούλιο Προεδρίας και το ΕΚ (European Parliament, 2018).

Κατά τη δεύτερη φάση, τα κράτη-μέλη υποβάλλουν τα προαναφερθέντα σχέδια πολιτικής (Απρίλιος), που αξιολογούνται από την Ευρωπ.Επιτροπή η οποία υποβάλλει Σχέδια Συστάσεων ανά Χώρα (Μάιος), των οποίων την τελική μορφή διατυπώνει (Ιούνιος) και επικυρώνει το Συμβούλιο της ΕΕ (Ιούλιος) και προσηπικυρώνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2018).

Κατά την τρίτη φάση (Ιούλιος έως τέλος του έτους - «εθνικό εξάμηνο»), τα κράτη-μέλη καταρτίζουν τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους βάσει των Συστάσεων ανά Χώρα. Ειδικά, τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης πρέπει να καταθέσουν τα Σχέδια Προϋπολογισμών τους στην Ευρωπ.Επιτροπή και στην Ευρωομάδα μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου, ενώ εγκρίνουν τους Εθνικούς Προϋπολογισμούς τους στο τέλος του έτους (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2018). Επιπροσθέτως, παράλληλα, τα ΕΘΚ και το ΕΚ συμμετέχουν στη Διάσκεψη SECG του αρθ.13, στην οποία, την περίοδο αυτή, προεδρεύει μόνο το Κοινοβούλιο Προεδρίας (European Parliament, 2018).

Ο ανωτέρω επιβαλλόμενος ισχυρότερος συντονισμός των δημοσιονομικών και οικονομικών πολιτικών στην ΕΕ ανάγκασε τα ΕΘΚ να προσαρμόσουν τις διαδικασίες τους (Kreilinger, 2018a). Ωστόσο, η ικανότητα αντίδρασης στις προκλήσεις λογοδοσίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου δεν είναι ίδια και ίση σε όλα τα κράτη-μέλη καθώς εξαρτάται από τις σχέσεις εκάστοτε Κοινοβουλίου και κυβέρνησης, εντείνοντας τις υφιστάμενες διαφορές κοινοβουλευτικής ανάμειξης στη διαμόρφωση πολιτικής της ΕΕ (Rasmussen, 2018), όπως συμβαίνει στην επιλογή του τρόπου αποφάσεως των ΕΘΚ

εντός του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (συζήτηση ολομέλειας ή συμμετοχή της ΕΕΥ ή της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων ή καθόλου συμμετοχή) και ως προς την εμπλοκή των ΕθΚ εκ των προτέρων (προ της υποβολής σχεδίων πολιτικής) ή εκ των υστέρων (μετά τις Συστάσεις ανά Χώρα). Πάντως, από το 2012 έως το 2015, οι Επιτροπές Οικονομικών Υποθέσεων έχουν αυξήσει τη συμμετοχή τους (Hallerberg, Marzinotto, and Wolff, 2018).

Τα ανωτέρω καταδεικνύονται και στη σύγκριση δράσης διαφόρων ΕθΚ της ΕΕ, εντός του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, την περίοδο 2011 έως 2015. Το δανικό Κοινοβούλιο, γνωστό για τη θεσμική επαγρύπνησή του, λόγω συγκεντρωτικού συστήματος ελέγχου, προσαρμόστηκε τάχιστα και αποτελεσματικά στις διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Το σουηδικό Κοινοβούλιο αγνόησε τις προκλήσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου με αποτέλεσμα σχεδόν να διαφύγει του πολιτικού ελέγχου του και της δημόσιας προσοχής. Από την άλλη πλευρά, το ισπανικό Κοινοβούλιο, αν και σε κράτος-μέλος της Ευρωζώνης, παραμερίστηκε από την όλη διαδικασία (Rasmussen, 2018). Ακόμα, κατά την περίοδο 2012-2017, παρατηρήθηκε ότι το γαλλικό Κοινοβούλιο μπορεί να αγνοήσει τις διατάξεις για κοινοβουλευτική συζήτηση σχετικά με το Πρόγραμμα Σταθερότητας/Σύγκλισης, ενώ το γερμανικό Κοινοβούλιο επιδεικνύει πολύ μικρότερη δραστηριοποίηση στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο απ' ό,τι στις υποθέσεις ΕΕ ή στη διαδικασία προϋπολογισμού. Στην περίπτωση του ιρλανδικού Κοινοβουλίου, η αδυναμία του στην ετήσια διαδικασία προϋπολογισμού επηρεάζει και το ρόλο του στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο (Kreilinger, 2018a).

Παράλληλα, η διαδικασία ενεργοποίησης πακέτου διάσωσης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ)²⁷ καταδεικνύει περαιτέρω ότι η κοινοβουλευτική εξουσία στην ευρωζώνη διανέμεται ασύμμετρα (Kreilinger, 2015). Η μοναδική ευθεία αναφορά στα ΕθΚ, εντός της Συνθήκης του ΕΜΣ, εμπεριέχεται στο αρθ.30 παρ.5 σχετικά με τη μέριμνα του Συμβουλίου Διοικητών για πρόσβαση των ΕθΚ στην ετήσια έκθεση του Συμβουλίου Ελεγκτών του ΕΜΣ. Θεσμικά, τα ΕθΚ της ευρωζώνης

²⁷ Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ΕΜΣ/ESM), ενώ δεν αποτελεί μέρος της ΕΕ, παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική διακυβέρνηση της. Δημιουργήθηκε από τις χώρες της ευρωζώνης ως διακυβερνητικός οργανισμός, στην κορύφωση της οικονομικής κρίσης του ευρώ το 2010, όταν χρειαζόταν μια άμεση λύση και δεν ήταν σαφές ότι θα μπορούσε να ενσωματωθεί γρήγορα στις Συνθήκες της ΕΕ. Επομένως, ως προσωρινή λύση, ιδρύθηκε αρχικά το EFSF ως εταιρία βάσει του δικαίου του Λουξεμβούργου. Κατόπιν, ο μόνιμος διάδοχός του, ο ΕΜΣ ιδρύθηκε ως οργάνωση βάσει σχετικής Συνθήκης (ESM Treaty) των κρατών-μελών της ευρωζώνης (Jansen, 2015).

ελέγχουν τον ΕΜΣ και έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες του, καθώς οι χώρες της ευρωζώνης παρέχουν τους πόρους του (Jansen, 2015). Σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων και της δικαιούχου χώρας ως προς ένα πακέτο διάσωσης του ΕΜΣ ελέγχονται στενά μέσω κοινοβουλευτικών ψηφοφοριών σε οκτώ ΕΘΚ, σε ορισμένες περιπτώσεις τόσο προ της έναρξης διαπραγματεύσεων όσο και μετά την ολοκλήρωσή τους. Για αυτά τα οκτώ ισχυρά ΕΘΚ²⁸, ο αντίστοιχος κυβερνητικός εκπρόσωπός τους στο Συμβούλιο των Διοικητών του ΕΜΣ δεν μπορεί να συμφωνήσει με οποιαδήποτε οικονομική βοήθεια, εάν η κοινοβουλευτική επιτροπή ή η Ολομέλεια δεν την εγκρίνουν πρώτα (Kreilinger, 2015).

Πίνακας 4: Η εμπλοκή ορισμένων ΕΘΚ στη διαδρομή προς ένα πακέτο διάσωσης ESM

Βήμα 1	Αίτημα κράτους-μέλους για στήριξη σταθερότητας βάσει αρθ.13 παρ.1 Συνθήκης του ΕΜΣ	
Βήμα 2	Ορισμένα ΕΘΚ πρέπει να δώσουν σχετική εντολή στον εκπρόσωπο της κυβέρνησής τους	Η δικαιούχος χώρα πρέπει να εφαρμόσει εκ των προτέρων ορισμένα μέτρα (προηγούμενες ενέργειες) και να δώσει τη συγκατάθεσή της για τη συμφωνία με τα θεσμικά όργανα (Μνημόνιο Συμφωνίας).
Βήμα 3	Το Συμβούλιο των Διοικητών του Eurogroup και του ΕΜΣ συμφωνούν να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων και της δικαιούχου χώρας που καταλήγουν σε συμφωνία	
Βήμα 4	Ορισμένα ΕΘΚ πρέπει να εγκρίνουν τη συμφωνία	
Βήμα 5	Το Διοικητικό Συμβούλιο ²⁹ του ΕΜΣ μπορεί να δώσει το πράσινο φως και το πρόγραμμα ξεκινά	

Source / Πηγή: Kreilinger, 2015. Απόδοση και επεξεργασία: Αντζουλάτος Χρήστος

²⁸ Κοινοβούλια Γερμανίας, Αυστρίας, Εσθονίας, Φινλανδίας, Ολλανδίας, Ισπανίας, Λετονίας, Γαλλίας (Kreilinger, 2015)

²⁹ Το Συμβούλιο των Διοικητών του ΕΜΣ (Πρόεδρος του οποίου είναι ο Πρόεδρος της Ευρωομάδας) απαρτίζεται από τους υπουργούς οικονομικών της ευρωζώνης, οι οποίοι είναι υπόλογοι στα ΕΘΚ τους (Jansen, 2015).

Οι ψήφοι των κρατών-μελών στο Συμβούλιο των Διοικητών του ΕΜΣ αντιστοιχούν στο μερίδιό τους στο κεφάλαιο και στις εγγυήσεις³⁰. Παρόλο που οι αποφάσεις λαμβάνονται γενικά με συναίνεση και η αρχή αυτή έχει τηρηθεί μέχρι σήμερα, η Συνθήκη του ΕΜΣ προβλέπει μια διαδικασία έκτακτης ψηφοφορίας που απαιτεί απλώς ειδική πλειοψηφία 85% των ψήφων εάν η μη λήψη επείγουσας απόφασης για τη χορήγηση ή την εφαρμογή χρηματοδοτικής συνδρομής απειλήσει την οικονομική και χρηματοπιστωτική βιωσιμότητα της ευρωζώνης (αρθ.4 παρ.4 Συνθήκης ΕΜΣ). Σε αυτή την περίπτωση, τα ΕΘΚ των μικρότερων κρατών δεν είναι πλέον φορείς αρνησικύριας, ενώ μόνο η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία μπορούν να εμποδίσουν τη διάσωση από μόνες τους (Kreilinger, 2015).

Αναφορικά με το τρίτο Πρόγραμμα διάσωσης για την Ελλάδα, μόνο η γερμανική Bundestag ψήφισε για την έναρξη και το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων του ΕΜΣ. Σε Εσθονία, Φινλανδία και Αυστρία³¹, η συζήτηση και η ψηφοφορία περιορίστηκαν εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε επιτροπές, ενώ άλλα ΕΘΚ διαδραμάτισαν ακόμη μικρότερο ρόλο ή καθόλου. Τα Κοινοβούλια Λετονίας, Φινλανδίας, Αυστρίας, Εσθονίας και Ισπανίας έδωσαν τη συγκατάθεσή τους ex post. Στα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ευρωζώνης, οι κυβερνήσεις δεν χρειάστηκαν εντολή από τα ΕΘΚ για να εγκρίνουν το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων. Επίσης, πέντε κυβερνήσεις έλαβαν εντολή από τα ΕΘΚ τους να διαπραγματευτούν το νέο πακέτο διάσωσης ex ante (Kreilinger, 2015).

Πέρα από την τακτική μεμονωμένων παραγόντων της διαπραγματευτικής διαδικασίας του ΕΜΣ και τις βραδείες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες για την ΟΝΕ, κατά το τρίτο πακέτο διάσωσης της Ελλάδας, ανέκυψαν δύο βασικά θεσμικά προβλήματα. Αφενός, οι εθνικές διαδικασίες έχουν δημιουργήσει ισχυρά και ανίσχυρα ΕΘΚ και τα μικρά κράτη-μέλη μπορούν να υπερκεράζονται κατά την ψηφοφορία του Διοικητικού Συμβουλίου βάσει της διαδικασίας έκτακτης ψηφοφορίας. Αφετέρου, σε περίπτωση απόφασης παροχής οικονομικής στήριξης, χωρίς τη συγκατάθεση όλων των κρατών-μελών, με κεφάλαιο όμως προερχόμενο από όλους τους εθνικούς προϋπολογισμούς της ευρωζώνης, θα προκαλούνταν αναστάτωση στη μεταξύ τους αλληλεγγύη και θα ανέκυπτε ζήτημα νομιμότητας της εισροής-εκροής χρημάτων. Δεν

³⁰ Π.χ, η Γερμανία αντιπροσωπεύει 27%, η Γαλλία 20%, οι Κάτω Χώρες 5,2%, η Εσθονία 0,2% (Kreilinger, 2015) .

³¹ Οι «χώρες της βορειοευρωπαϊκής δανειοδότησης» (Γερμανία, Εσθονία, Φινλανδία, Αυστρία) ελέγχουν στενά τα δάνεια έκτακτης ανάγκης και τις προϋποθέσεις τους (Kreilinger, 2015).

συνιστά, όμως, λύση το να αποκτήσουν, και τα 19 ΕΘΚ της ευρωζώνης, εξουσίες τόσο ευρείες όσο του Bundestag. Η ενδυνάμωση των μορφών διακοινοβουλευτικής συνεργασίας και η μεταφορά των εξουσιών ελέγχου και λήψης τέτοιων αποφάσεων στη Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη SECG αναδεικνύονται αναγκαίες (Kreilinger, 2015).

Έρευνα πάνω στις κοινοβουλευτικές δραστηριότητες, την περίοδο 2010-2012, ανέδειξε τα διαφορετικά θεσμικά δικαιώματα των ΕΘΚ και τους διαφορετικούς μακροοικονομικούς παράγοντες των κρατών-μελών ως τους λόγους της άνισης εμπλοκής μεταξύ των ΕΘΚ στον έλεγχο της διαχείρισης της κρίσης. Πάντως, οι ευρωσκεπτικιστικές συμπεριφορές δεν φαίνεται να επηρεάζουν τη δράση των ΕΘΚ απέναντι στην κρίση (Auel and Höing, 2015), ενώ η οικονομική ύφεση και οι κυβερνήσεις μειοψηφίας αύξησαν την υποβολή Αιτιολογημένων Γνωμών από τα ΕΘΚ. (Gattermann and Heffler, 2015). Ακόμα, διαπιστώνεται ότι τα κράτη-μέλη εκτός ευρώ ήταν πιο πιθανό να ακολουθήσουν τα Προγράμματα Σταθερότητας/Σύγκλισης, τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων και τις Συστάσεις της ΕΕ, εντός του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (Hallerberg, Marzinotto, and Wolff, 2018).

Αν και η ενσωμάτωση της ικανότητας χρηματοοικονομικής βοήθειας στην ευρωζώνη, λόγω της οικονομικής κρίσης, μέσω του ΕΜΣ (αρχικά μέσω ΕFSF και ΕFSM), στόχευε στην αποκατάσταση των θεσμικών αδυναμιών και στο μετριασμό των διανεμητικών επιπτώσεων της χρηματοδοτικής στήριξης στην ΟΝΕ, τελικά προκάλεσε εμβάθυνση των πολιτικών διαιρέσεων και δημιουργία νέων. Ορισμένα ΕΘΚ ενισχύθηκαν ως προς τις αποφάσεις τους για τη χρηματοδοτική βοήθεια (π.χ. Bundestag) και αυτό προκύπτει ιδίως από την εμπειρική εξέταση των διαπραγματεύσεων των τριών προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής για την Ελλάδα, οι οποίες χαρακτηρίζονται από ριζοσπαστικοποίηση των θέσεων των πιστωτών και αύξηση των μεταξύ τους διαιρέσεων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της ικανότητάς τους να παράσχουν χρηματοοικονομική βοήθεια (Moschella, 2017).

Έρευνα πάνω στα ΕΘΚ Γερμανίας, Μ.Βρετανίας, Ολλανδίας και Ισπανίας, την περίοδο 1991 έως 2015, μέσω μελέτης 2,5 εκατομμυρίων ομιλιών της ολομέλειας, έδειξε ότι οι κοινοβουλευτικοί δρώντες ανταποκρίνονται γρήγορα απέναντι στην εξουσία της ΕΕ και στην άσκησης της, ιδίως σε περιπτώσεις διακυβερνητικής λήψης αποφάσεων που δίνουν το έναυσμα για ολομελειακή ανάδειξη των ζητημάτων της ΕΕ. Η ανάδειξη αυτή καθοδηγείται κυρίως από τα κυβερνώντα κόμματα, μειώνεται κατά την εκλογική περίοδο και συσχετίζεται αρνητικά με το λαϊκό ευρωσκεπτικισμό. Παρατηρείται, δηλαδή, εντός της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, μερική

επιτυχία των ΕΘΚ ως προς την ενίσχυση της λογοδοσίας της ΕΕ, αν και παραμένει άλυτο το σοβαρό πρόβλημα του ελλείμματος αντιπολίτευσης εντός ΕΕ (Rauh and De Wilde, 2018).

Ο αντίκτυπος της κρίσης του ευρώ στα ΕΘΚ αντικατοπτρίζεται στην αντίδρασή τους ως προς την εμπάθυνση της δημοσιονομικής ολοκλήρωσης της ΕΕ, στον περιορισμό της αυτονομίας τους στον προϋπολογισμό και στη δημιουργία νέων καναλιών κοινοβουλευτικής εμπλοκής στην οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ. Στο πλαίσιο μιας περαιτέρω ευρωπαϊκοποίησης, ως αντίδραση στην οικονομική κρίση, τα ΕΘΚ ενισχύθηκαν θεσμικά. Απέκτησαν δικαιώματα έγκρισης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, εδραίωσαν την υποχρέωση λογοδοσίας των εθνικών κυβερνήσεών τους, ενίσχυσαν τον έλεγχό τους στον προϋπολογισμό, βελτίωσαν την πρόσβασή τους στην πληροφόρηση και δημιούργησαν εθνικούς και υπερεθνικούς τρόπους αξιολόγησης και συζήτησης για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Όμως, αυτές οι μεταρρυθμίσεις, ακόμα και στην περίπτωση πλήρους εφαρμογής σε ορισμένα ΕΘΚ, συνιστούν απλά ένα μικρό βήμα προσαρμογής των ΕΘΚ στο αναδυόμενο ευρωπαϊκό δημοσιονομικό καθεστώς. Συνεπώς, κρίνεται απίθανο τα ΕΘΚ, ακόμα και κατόπιν αυτής της ενίσχυσής τους, να επηρεάσουν τις διαδικασίες διαμόρφωσης της οικονομικής πολιτικής της ΕΕ, αφού η δημοκρατική αποσύνδεση είναι έμφυτη στο πολυεπίπεδο οικονομικό σύστημά της (Jančíć, 2016).

Παράλληλα, η κρίση της ευρωζώνης προκάλεσε καίρια ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας στη διαμόρφωση πολιτικής της ΕΕ. Αδιαφανείς, έκτακτες ή επείγουσες αποφάσεις σε ευρωπαϊκές συνόδους κορυφής (Euro Summits), καθώς και συνθήκες εκτός του νομικού πλαισίου της ΕΕ (π.χ. δημιουργία ΕΜΣ) συνέβαλαν στον παραγκωνισμό των δημοκρατικά εκλεγμένων νομοθετικών σωμάτων και στην προώθηση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ. Εντούτοις, ο αποτελεσματικός έλεγχος της διαχείρισης της κρίσης από τα ΕΘΚ είναι απαραίτητος για την ανάληψη εθνικής ευθύνης και στήριξης των μεταρρυθμίσεων στην ΟΝΕ (Auel and Höing, 2015). Έτσι, καθώς οι κοινοβουλευτικές εξουσίες έχουν τεθεί σε κίνδυνο εντός της οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, η εκτελεστική εξουσία (εθνική, ευρωπαϊκή) πρέπει να συνοδεύεται από κατάλληλο (εθνικό, ευρωπαϊκό) κοινοβουλευτικό έλεγχο. Οι αρμοδιότητες προϋπολογισμού παραμένουν μεν επισήμως σε εθνικό επίπεδο, όμως, οι αποφάσεις των κυβερνήσεων έχουν περιοριστεί και τα ΕΘΚ βρίσκονται στη χαμένη πλευρά ενός ενισχυμένου παιχνιδιού δύο επιπέδων (εθνικό, ευρωπαϊκό). Δεν υπάρχει θεσμικό αντιστάθμισμα, καθώς σε εθνικό επίπεδο οι

κυβερνήσεις ως σύνολο δεν λογοδοτούν και σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Επιτροπή δεν διαθέτει δική της πολιτική εξουσιοδότηση. Πρέπει, λοιπόν, να ρυθμιστεί κατάλληλα η οργάνωση της κοινοβουλευτικής λογοδοσίας στο περιβάλλον της οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, όπου η εκτελεστική εξουσία κατανέμεται σε διάφορα επίπεδα (Crum, 2018).

3.3. Η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη SECG

Η εξέταση των υφιστάμενων κενών στο δίκτυο εποπτείας των ΕΘΚ οδηγεί σε διερεύνηση σχετικά με τον τρέχοντα όσο και τον εν δυνάμει ρόλο της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG του άρθρου 13 της TSCG. Με βάση τα αποτελέσματα SWOT ανάλυσης για τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της Διάσκεψης SECG, απαιτείται η μετατροπή της σε σώμα που συμβάλλει στην ενίσχυση και την αποτελεσματικότητα της κοινοβουλευτικής εποπτείας. Η διακοινοβουλευτική συνεργασία δεν πρέπει να προσεγγιστεί ως ένα αυτόνομο κανάλι εκπροσώπησης, αλλά ως ένα όργανο που βοηθά τα ΕΘΚ και το ΕΚ να ενισχύσουν την ικανότητα εποπτείας τους στο μετά την κρίση καθεστώς οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ (Lupo and Griglio, 2018).

Η πρώτη συνάντηση της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG (Οκτώβριος 2013) χαρακτηρίστηκε από διαμάχη σχετικά με το σκοπό και τη φύση της. Το ΕΚ τάθηκε υπέρ μιας αδύναμης Διάσκεψης με περιορισμένη εξουσιοδότηση, ενώ μερίδα των ΕΘΚ στήριξε μια ισχυρή Διάσκεψη με ευρεία εξουσιοδότηση. Στις επόμενες συναντήσεις (Ιανουαρίος και Σεπτέμβριος 2014), ακολούθησε σειρά διαφωνιών, οι οποίες είχαν στο επίκεντρό τους το εξής δίλημμα: κεντρικός έλεγχος από το ΕΚ ή από κοινού έλεγχος από ΕΚ και ΕΘΚ (Cooper, 2016).

Τελικά, οι συζητήσεις σχετικά με τη Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη του άρθρου 13 TSCG κατέληξαν σε συμβιβασμό μεταξύ ΕΘΚ και ΕΚ, μετά από διαφορετικές φάσεις διαπραγματεύσεων έως το 2015. Τα ΕΘΚ συμφώνησαν ότι η Διάσκεψη SECG θα δομηθεί τελικά σύμφωνα με το μοντέλο της τυπικής διακοινοβουλευτικής συνεργασίας τύπου COSAC. Παρά την ανωτέρω αξιολογία προσπάθεια, παρατηρείται ότι τα ποσοστά συμμετοχής των ΕΘΚ στη Διάσκεψη SECG παραμένουν σταθερά τα ίδια όπως σε άλλες διασκέψεις, ενώ το μέγεθος των εθνικών αντιπροσωπειών ποικίλει, με μεγαλύτερη πιθανότητα οι συμμετέχοντες βουλευτές να προέρχονται από Επιτροπές Οικονομικών Υποθέσεων ή Προϋπολογισμού, παρά από ΕΕΥ (Kreilinger, 2018b).

Πίνακας 5: Δυνάμεις, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης εντός ΕΕ

<p><u>Δυνάμεις</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία καθηκόντων Διάσκεψης, όχι μόνο ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, αλλά και επίβλεψη • Ισότιμη αλληλεπίδραση μεταξύ ΕΚ, και ΕΘΚ 	<p><u>Αδυναμίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανοικτό το μέγεθος των κοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών • Συναινετική λήψη αποφάσεων • Έλλειψη δεσμευτικών συμπερασμάτων • Διακοπτόμενη προεδρία/γραμματεία • Σύζευξη της χειμερινής συνεδρίασης με EPW
<p><u>Ευκαιρίες</u></p> <p>Διαφορετικές ευκαιρίες αλληλεπίδρασης μεταξύ ΕΚ και ΕΘΚ σε τομέα ο οποίος παρουσιάζει διαφοροποιημένη ολοκλήρωση και ασύμμετρη συμμετοχή των κρατών-μελών και ο οποίος έχει διαμορφωθεί από ισχυρή ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών και εθνικών κανόνων, διαδικασιών και παραγόντων</p>	<p><u>Απειλές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Συγκρουσιακές προσεγγίσεις του ΕΚ και των ΕΘΚ σχετικά με το ρόλο της Διάσκεψης (πεδίο αντιπαράθεσης σε πολλαπλά επίπεδα), έμμεση υποστήριξη της "μείωσης των ζημιών" (συζήτηση ευρέων θεμάτων αντί ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας) • Παράλληλες διακοινοβουλευτικές συνεδριάσεις της Επιτροπής ECON

Source / Πηγή: Lupo and Griglio, 2018, σ.363. Απόδοση: Αντζουλάτος Χρήστος

Από τη σύστασή της μέχρι σήμερα, η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη SECG έχει συνεδριάσει συνολικά 11 φορές. Η πρώτη της συνάντηση διεξήχθη στη Λιθουανία το 2013 και από τότε πραγματοποιούνται δύο συναντήσεις της κάθε χρόνο. Από την Ελλάδα και το ΕΚ από κοινού, διενεργήθηκε συνάντηση της SECG το πρώτο εξάμηνο του 2014. Η επόμενη προγραμματισμένη συνάντηση θα διεξαχθεί από τη Ρουμανία και το ΕΚ το πρώτο εξάμηνο του 2019 (IPEX, n.d. c).

Ο Εσωτερικός Κανονισμός της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG (Rules of Procedure of IPC SECG), υιοθετήθηκε στη συνάντηση του Λουξεμβούργου στις 10 Νοεμβρίου 2015.³²

³² Ο Εσωτερικός Κανονισμός της Διάσκεψης SECG συντάχθηκε με βάση το αρθ.13 της TSCG, το Πρωτόκολλο Ι της Συνθήκης της Λισσαβόνας, τα Συμπεράσματα της Διάσκεψης των Προέδρων των

Αρμοδιότητα της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG είναι η δημιουργία πλαισίου για συζήτηση, ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης της Λισσαβώνας, με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας ΕΘΚ και ΕΚ και τη συμβολή στη διασφάλιση της δημοκρατικής λογοδοσίας στον τομέα της οικονομικής διακυβέρνησης και της δημοσιονομικής πολιτικής στην ΕΕ, ιδίως στην ΟΝΕ, λαμβανομένης υπόψη της κοινωνικής διάστασης και με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των ΕΘΚ. Η Διάσκεψη SECG αντικαθιστά τις συνεδριάσεις των προέδρων των αρμόδιων επιτροπών που διοργανώνονται στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής διάστασης της Προεδρίας του Συμβουλίου από το ΕΘΚ του κράτους-μέλους που ασκεί την προεδρία (Κοινοβούλιο Προεδρίας) (RoP of IPC SECG).

Η Διάσκεψη SECG λειτουργεί βάσει της αρχής της συναίνεσης και οι συνεδριάσεις της είναι δημόσιες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.³³ Συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, σε συντονισμό με τον κύκλο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Κατά το πρώτο εξάμηνο κάθε έτους, η συνεδρίαση πραγματοποιείται στις Βρυξέλλες όπου το Κοινοβούλιο της Προεδρίας μαζί με το ΕΚ προεδρεύουν, καταρτίζουν τα έγγραφα και τον προγραμματισμό της Διάσκεψης. Ενώ, κατά το δεύτερο εξάμηνο, η συνεδρίαση πραγματοποιείται στο κράτος-μέλος που ασκεί την προεδρία της ΕΕ και το Κοινοβούλιο Προεδρίας προεδρεύει και καταρτίζει μόνο του τα έγγραφα και τον προγραμματισμό της Διάσκεψης. Η σύγκληση των συναντήσεων πρέπει να γίνει πριν από την παρουσίαση της Ετήσιας Επισκόπησης Ανάπτυξης και πριν από την έγκριση των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων. Η Προεδρική Τρόικα της Διάσκεψης SECG αποτελείται από τις αντιπροσωπείες των τρεχόντων, προηγούμενων και επόμενων Κοινοβουλίων Προεδρίας και του ΕΚ. Το σχέδιο ημερήσιας διάταξης που υποβάλλεται στα άλλα ΕΘΚ καταρτίζεται σε στενή συνεργασία με την Προεδρική Τρόικα, ενώ στην αρχή κάθε συνεδρίασης, καθορίζεται το χρονοδιάγραμμα της Διάσκεψης, η σειρά και η διάρκεια των παρεμβάσεων (RoP of IPC SECG).

Η Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη SECG απαρτίζεται από αντιπροσωπείες των αρμόδιων επιτροπών των ΕΘΚ και του ΕΚ. Η σύνθεση και το μέγεθος των

ΕΘΚ στη Λευκωσία (Απρίλιος 2013), στο Βίλνιους (Απρίλιος 2014) και στη Ρώμη (Απρίλιος 2015), καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη Διακοινοβουλευτική Συνεργασία εντός ΕΕ στη Διάσκεψη των Προέδρων των ΕΘΚ (Ιούνιος 2008) στη Λισσαβόνα.

³³ Μάλιστα, στο διαδίκτυο υπάρχει εκτενές οπτικοακουστικό υλικό με αποσπάσματα, ομιλίες ή ακόμα και ολόκληρες συνεδριάσεις της Διάσκεψης SECG.

αντιπροσωπειών καθορίζονται από κάθε Κοινοβούλιο, ενώ καλούνται υποχρεωτικά ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο Πρόεδρος του Eurogroup και τα σχετικά μέλη της Ευρωπ. Επιτροπής και άλλων ευρωπαϊκών οργάνων για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων και των στρατηγικών της ΕΕ στους τομείς που συζητούνται στη Διάσκεψη. Επίσης, δύο μέλη των ΕΘΚ κάθε υποψήφιας χώρας καλούνται ως παρατηρητές, ενώ το Κοινοβούλιο της Προεδρίας (μαζί με το ΕΚ κατά το α' εξάμηνο) μπορεί να καλέσει, κατόπιν διαβούλευσης με την Προεδρική Τρίκα, παρατηρητές από άλλα θεσμικά όργανα ή οργανισμούς της ΕΕ καθώς και από άλλα Κοινοβούλια. Οι γλώσσες εργασίας της Διάσκεψης SECG είναι η αγγλική και η γαλλική³⁴ και τα έγγραφα της διαβιβάζονται στα ΕΘΚ και στο ΕΚ στα αγγλικά και γαλλικά³⁵ (RoP of IPC SECG).

Το Κοινοβούλιο της Προεδρίας (μαζί με το ΕΚ κατά το α' εξάμηνο) μπορεί να υποβάλει μη δεσμευτικά Συμπεράσματα σχετικά με τα αποτελέσματα της συνάντησης. Επιπλέον, τα ΕΘΚ και το ΕΚ δύνανται να υποβάλλουν προτάσεις για την τροποποίηση του Εσωτερικού Κανονισμού. Οι τροπολογίες υποβάλλονται γραπτώς σε όλα τα ΕΘΚ και στο ΕΚ σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν από τις συνεδριάσεις. Οι τροποποιήσεις αποφασίζονται συναινετικά και σύμφωνα με το πλαίσιο που έχει θέσει η Διάσκεψη των Προέδρων ΕΘΚ της ΕΕ. Προτάσεις για την αναθεώρηση του Κανονισμού τίθενται στην ημερήσια διάταξη της πρώτης συνάντησης μετά τη διαβίβαση της πρότασης (RoP on IPC of SECG).

Οι πληροφορίες σχετικά με κάθε συνεδρίαση της Διάσκεψης δεν είναι ίσης ποσότητας και ποιότητας, καθώς επαφίεται στα Κοινοβούλια Προεδρίας ποια και πόσα είναι τα κρίσιμα έγγραφα της κάθε συνεδρίασης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι τα περισσότερα έγγραφα προέρχονται από δραστήρια ΕΘΚ κρατών-μελών με έντονες ανησυχίες σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όπως η Λιθουανία και η Αυστρία (IPEX, n.d. c).

Όλα τα Κοινοβούλια Προεδρίας δημοσιεύουν το Πρόγραμμα της συνεδρίασης που οργανώνουν, καθώς και λίστα των συμμετεχόντων. Για τις συσκέψεις του α' εξαμήνου, όπου συμμετέχει και το ΕΚ, αναρτώνται συνήθως και οι γραπτές

³⁴ Η διερμηνεία σε άλλες γλώσσες μπορεί να παρέχεται εφόσον ζητηθεί και το κόστος της βαρύνει την αρμόδια εθνική αντιπροσωπεία ή το ΕΚ (RoP on IPC of SECG).

³⁵ Κάθε Κοινοβούλιο είναι υπεύθυνο για τη μετάφραση των εν λόγω εγγράφων στην/στις επίσημη/ες γλώσσα/ες του, ενώ κάθε αντιπροσωπεία είναι υπεύθυνη για τη μετάφραση κάθε εγγράφου που καταθέτει στη Διάσκεψη στα αγγλικά ή/και γαλλικά (RoP on IPC of SECG).

προσκλήσεις του ΕΚ (όλες ή μέρος τους ή υπόδειγμα) για την Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Εβδομάδα (EPW) προς τα μέλη της Διάσκεψης των Προέδρων των ΕΘΚ της ΕΕ (IPEX, n.d. c).

Οι πρώτες τρεις συνεδριάσεις (Λιθουανία 2013, Ελλάδα 2014, Ιταλία 2014) ασχολήθηκαν παράλληλα με θέματα θεσμικής και διαδικαστικής φύσεως της Διάσκεψης και με το σχεδιασμό του Εσωτερικού Κανονισμού της, ο οποίος τελικά κυρώθηκε στην πέμπτη συνεδρίαση (Λουξεμβούργο 2015). Μάλιστα, στη συνεδρίαση στο Βίλνιους της Λιθουανίας, συμμετείχαν με τοποθέτησή τους ο Πρόεδρος της Ευρωπ. Επιτροπής Barroso και ο Αντιπρόεδρος Olli Rehn (IPEX, n.d. c).

Η Ημερήσια Διάταξη των συνεδριάσεων της Διάσκεψης SECG περιλαμβάνει πλήθος θεμάτων σχετικά με την οικονομική διακυβέρνηση (βλ. Παράρτημα 2). Παρατηρείται ότι τα θέματα που απασχολούν κυρίως τη Διάσκεψη με παραπλήσιο ή παραλλαγμένο τίτλο, στις 11 μέχρι σήμερα συνεδριάσεις της, είναι: ο κοινοβουλευτικός έλεγχος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Διακυβέρνησης και του ΕΜΣ, η ενίσχυση της ΟΝΕ, η προώθηση των επενδύσεων, της ανάπτυξης και της απασχόλησης, η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης και οι ευρωπαϊκές φορολογικές πολιτικές (IPEX, n.d. c) Στις συνεδριάσεις της Διάσκεψης SECG, με βάση το άρθρο 13 της TSCG και τον Εσωτερικό της Κανονισμό, τα ΕΘΚ δεν συμμετέχουν με αντιπροσώπους συγκεκριμένης/ών επιτροπής/ών τους, αλλά με τις εκάστοτε σχετικές επιτροπές τους. Βέβαια, οι εκπρόσωποι των επιτροπών Οικονομικών Υποθέσεων είναι αυτοί που εμφανίζονται συχνότερα στα διάφορα έγγραφα (Προσκλήσεις, Ημερήσιες Διατάξεις της Διάσκεψης, Πρακτικά συνεδριάσεων κ.α.), όμως συμμετέχουν και άλλες επιτροπές για σχετικά θέματα με το αντικείμενό τους, τα οποία εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της οικονομικής διακυβέρνησης, όπως οι επιτροπές για θέματα Προϋπολογισμού και για Κοινωνικές Υποθέσεις (IPEX, n.d. c).

4. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

4.1. Ο ρόλος της Ελληνικής Βουλής στην ΕΕ

Σημειώνεται ότι στο παρόν κεφάλαιο, δεν διερευνώνται οι διάφορες ταξινομήσεις των ΕΘΚ, με βάση τα διάφορα κριτήρια.

Κατά τη Μεταπολίτευση, στην Ελληνική Βουλή κυριαρχούν, ως επί το πλείστον, μονοκομματικές κυβερνήσεις απόλυτης κομματικής πειθαρχίας, με αποτέλεσμα το Κοινοβούλιο να διέπεται από τη διαμάχη πλειοψηφίας και μειοψηφίας και τη συνεπακόλουθη κυβερνητική κηδεμονία της κοινοβουλευτικής δράσης. Σκοπός της κοινοβουλευτικής συζήτησης δεν είναι, όπως θα έπρεπε, η διαδικασία πολιτικής και η έκβασή της, αλλά οι πολίτες ως σώμα ψηφοφόρων (Πασσάς, 2011). Για περίπου 8 χρόνια μετά το 2001, η Ελλάδα είχε μια σχετικά ανέφελη σχέση με την ΕΕ, καθώς οι κυβερνήσεις της συνήθως στήριζαν τη διεύρυνση της ΕΕ και την περαιτέρω εμβάθυνση της πολιτικής και οικονομικής ολοκλήρωσης (Sotiropoulos, 2015). Η σχέση μεταξύ Βουλής και ΕΕ δεν άλλαξε ιδιαίτερα με τις νέες διαδικασίες της Συνθήκης της Λισσαβώνας (Sotiropoulos, 2015), όπως δεν μεταβλήθηκε ούτε με το Σύστημα του Άμστερνταμ (Πασσάς, 2011). Η ΕΕΥ ήταν και συνέχισε να είναι επιτροπή με μικρή πολιτική σημασία σε σχέση με άλλες μόνιμες επιτροπές, αφού μέχρι την έναρξη της οικονομικής κρίσης, οι ευρωπαϊκές εξελίξεις δεν απασχολούσαν ποτέ ιδιαίτερα τις πολιτικές ελίτ και το λαό της Ελλάδας (Sotiropoulos, 2015).

Η σχέση ΕΕ και Ελλάδα άλλαξε δραματικά τον Μάιο του 2010, όταν η ελληνική οικονομία, εξαιτίας ανισορροπιών στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών και διαδοχικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων έφτασε σε κρίσιμο σημείο. Η κρίση της ευρωζώνης και η ευρωπαϊκή διαχείριση της ελληνικής οικονομικής κατάστασης προκάλεσαν μικτές, αν όχι αρνητικές, στάσεις απέναντι στην ΕΕ. Οι Έλληνες βουλευτές ναι μεν κατανοούσαν ότι η χώρα έχει ανάγκη την βοήθεια της τρόικας, αλλά θεωρούσαν ότι η Ελλάδα τιμωρείται αδικαιολόγητα με παρατεταμένα υπερβολικά μέτρα λιτότητας τα οποία δεν είχαν άμεσα χειροπιαστά αποτελέσματα, ειδικά στα πρώτα χρόνια της κρίσης. Για αυτό, υπήρξαν βουλευτές των κυβερνώντων κομμάτων, οι οποίοι διαφώνησαν ως προς τα πακέτα διάσωσης, ενώ οι βουλευτές των κομμάτων της αντιπολίτευσης επέκριναν όχι μόνο τη σχέση Ελλάδας - ΕΕ αλλά και τις έμφυτες ελλείψεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όπως το δημοκρατικό έλλειμμα και την ύπαρξη νομισματικής ένωσης χωρίς δημοσιονομική ένωση (Sotiropoulos, 2015).

Η Βουλή καταφεύγει στο ρόλο του φύλακα (watchdog) ως προς τη διαδικασία, τη διαχείριση, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των ζητημάτων της ΕΕ, ο οποίος γίνεται προ τετελεσμένων γεγονότων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κυρίως στην ολομέλεια της Βουλής και όχι στην ΕΕΥ ή στις άλλες επιτροπές. Τα δικαιώματα πληροφόρησης επιτρέπουν στην αντιπολίτευση να ελέγχει την κυβέρνηση, αν και η εκ των προτέρων εμπλοκή της Βουλής στη διαμόρφωση κυβερνητικής πολιτικής είναι μηδαμινή έως ανύπαρκτη. Βέβαια, εμφανίζονται και σποραδικά περιπτώσεις που κόμματα και μεμονωμένοι βουλευτές, μέσω ελέγχου της κυβερνητικής στάσης, έχουν εξετάσει διεξοδικά τα ευρωπαϊκά όργανα και τις πολιτικές τους (Sotiropoulos, 2015).

Από την άλλη πλευρά, η Βουλή, ως χώρος δημοσίων συζητήσεων αξιολογείται ουδέτερα, καθώς γίνονται κάποιες δημόσιες συζητήσεις εκ των υστέρων, στις οποίες δεν δίνεται προτεραιότητα, ενώ ο έλεγχος βασίζεται σε έγγραφα. Το προφίλ του διαμορφωτή πολιτικής δεν της ταιριάζει καθόλου, αφού οι απόψεις της δεν είναι δεσμευτικές για την κυβέρνηση. Επίσης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κατέχει ειδικές γνώσεις στα ευρωπαϊκά θέματα, καθώς είναι λίγες οι συναντήσεις με εμπειρογνώμονες και ειδικούς στα θέματα της ΕΕ και δεν δίνει ιδιαίτερη σημασία στην υποβολή εκθέσεων. Η Βουλή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ούτε ως ευρωπαϊκός παίκτης, λόγω ακριβώς της μικρής εμπλοκής της στο ΜΕΠ (Sotiropoulos, 2015).

Επιπρόσθετα, το ελληνικό Κοινοβούλιο στηρίζεται στις πληροφορίες που παρέχει η κυβέρνηση στην ΕΕΥ ενώ τα μέσα ελέγχου που κατέχει είναι κυρίως τυπικά και προφορικά (Sotiropoulos, 2015) (ακροάσεις, ερωτήσεις, επερωτήσεις, συζητήσεις) (Πασσάς, 2011) και μπορεί να αντιδράσει μόνο με ένα μη δεσμευτικό ψήφισμα (Sotiropoulos, 2015).

Οι ευρωπαϊκές αρμοδιότητες της Βουλής, πέραν των τυπικών, όπως η επικύρωση Συνθηκών, περιλαμβάνουν τη διαμόρφωση ενωσιακών πολιτικών και την υλοποίησή τους. Η κοινοβουλευτική διαβούλευση για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις γίνεται, ως επί το πλείστον, σε συνεδριάσεις της ΕΕΥ ή σε κοινές συνεδριάσεις της με άλλες αρμόδιες επιτροπές, ενώ συνήθως δεν εντάσσεται στην ημερήσια διάταξη της ολομέλειας (Βερούτη, 2014, σ.47-48).

Η μεταφορά του ενωσιακού δικαίου στην εσωτερική έννομη τάξη γίνεται μέσω κανονιστικών πράξεων (τυπικοί νόμοι, υπουργικές αποφάσεις και προεδρικά διατάγματα) (Βερούτη, 2014, σ.48). Η Βουλή, όμως, δεν έχει κανένα μηχανισμό εποπτείας και διάκρισης των νομοσχεδίων που μεταφέρουν ενωσιακούς κανόνες δικαίου στην εθνική έννομη τάξη. Ούτε μπορεί να επιβλέπει τον τρόπο αξιοποίησης

των νομοθετικών εξουσιοδοτήσεων με τις οποίες προμηθεύει την κυβέρνηση (Πασσάς, 2011). Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να επιβλέπει ούτε την εξέλιξη της ενσωμάτωσης του ενωσιακού δικαίου ούτε την ευρωπαϊκή επίδοση της χώρας (Βερούτη, 2014, σ.48), περιοριζόμενη σε μια αποσπασματική ad hoc επαφή με το ενωσιακό δίκαιο (Πασσάς, 2011).

Ο Ν.3001/2002, που υπαγορεύει την υποβολή από την εκτελεστική εξουσία ετήσιας έκθεσης σχετικά με την πορεία των υποθέσεων της ΕΕ, έχει καταστεί αδρανής, αφού ουδέποτε κατατίθενται τέτοιες εκθέσεις. Ακόμη, ενώ ο νόμος που κύρωσε τη Συνθήκη Προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ (1981) ανέφερε την υποχρέωση της κυβέρνησης να καταθέτει στη Βουλή ετήσια έκθεση σχετικά με την πορεία των κοινοτικών θεμάτων, τελικά, η πρώτη έκθεση υποβλήθηκε μετά 8 χρόνια. Αυτό δείχνει την έλλειψη αναγκαίου θεσμικού πλαισίου και διαδικασίας για την επίβλεψη της κυβερνητικής πολιτικής ως προς τα ευρωπαϊκά θέματα (Βερούτη, 2014, σ.48).

Η εμπλοκή της Βουλής ως φύλακας στις υποθέσεις της ΕΕ εξηγείται από τον τρόπο που διαχειρίστηκε τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των υποθέσεων της ΕΕ κατά τη Μεταπολίτευση και στο παραδοσιακό πρότυπο κομματικής κοινοβουλευτικής διαμάχης, ήδη από τη μεταπολεμική Ελλάδα. (Sotiropoulos, 2015). Η Βουλή ήταν παθητική απέναντι στην πολιτική διαδικασία ήδη πριν από την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Αν και αρχικά η ένταξη στην Κοινότητα ήταν ένα φλέγον πολιτικό ζήτημα, στα μέσα της δεκαετίας του 1980 αποτέλεσε σημείο σύγκλισης μεταξύ των κύριων πολιτικών κομμάτων (Dimitrakopoulos, 2001, p. 422 σε Sotiropoulos, 2015) με εξαίρεση τα αριστερά κόμματα, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται πλέον κομματικό συμφέρον από τη λειτουργία ενός πρωτότυπου και ισχυρού κοινοβουλευτικού μηχανισμού ελέγχου (Sotiropoulos, 2015).

Γεγονός, πάντως, είναι ότι η σημερινή καχεξία του κοινοβουλευτικού ελέγχου στις δυτικές δημοκρατίες είναι απαύγασμα μιας μακράς ενίσχυσης της εκτελεστικής εξουσίας (εθνικής και ενωσιακής) εις βάρος της νομοθετικής (Πασσάς, 2011), η οποία (ενίσχυση) κατά την οικονομική κρίση, κατέστη εντονότερη (Sotiropoulos, 2015).

Διαπιστώνεται ότι, από την έναρξη εφαρμογής της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η Βουλή δεν εμφανίζει ικανοποιητικά ποσοστά συμμετοχής τόσο στον τομέα του Πολιτικού Διαλόγου με άλλα ΕΘΚ και ευρωπαϊκά όργανα όσο και τον τομέα ελέγχου της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας επί των σχεδίων ευρωπαϊκών νομοθετικών πράξεων. Ως αίτια αυτής της παθητικότητας της Βουλής θεωρούνται: α) η οικονομική κρίση που άρχισε να ταλανίζει τη χώρα σχεδόν ταυτόχρονα με την έναρξη ισχύος της

Συνθήκης της Λισσαβόνας, μονοπωλώντας το ενδιαφέρον του Κοινοβουλίου και της κοινής γνώμης, β) ο εκτεταμένος αριθμός επιτροπών, οι οποίες εξετάζουν τα ζητήματα επικουρικότητας, γ) η μη ολοκληρωμένη δομή των σχετικών διατάξεων του ΚτΒ (Παπαδημητρίου, 2008 σε Ασδεράκη, 2014, σ.106).

Πίνακας 6: Αριθμός Γνωμών και Αιτιολογημένων Γνωμών της Ελληνικής Βουλής, την περίοδο 2008-2017

Έτος	Συνολικός αριθμός Γνωμών	Αριθμός Αιτιολογημένων Γνωμών του Πρωτοκ. II
2017	3	0
2016	1	0
2015	0	0
2014	0	0
2013	4	3
2011	4	0
2010	4	0
2008	3	–

Σημείωση: Δεν παρέχονται από την Ευρωπ.Επιτροπή αντίστοιχα στοιχεία για τα έτη 2009 και 2012.

Source / Πηγή: European Commission / Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009, 2011, 2012, 2014, 2016, 2017; European Commission, 2015b, 2018. Απόδοση και επεξεργασία: Αντζουλάτος Χρήστος

Η Βουλή συμμετέχει με εκπροσώπους της σε όλες τις Διακοινοβουλευτικές Διασκέψεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω (βλ. 2.8.) (Βουλή, χ.χ. α· IPEX, n.d. d). Επιπρόσθετα, η Βουλή ενημέρωνει την πλατφόρμα του IPEX για τις συνεδριάσεις της ΕΕΥ και τις δραστηριότητές της, ενώ έχει προβεί σε 199 υποβολές, με την παλαιότερη να ανάγεται στο έτος 2006 (IPEX, n.d. b).

4.2. Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (ΕΕΥ) της Ελληνικής Βουλής

Γενικά, όλα τα ΕΘΚ της ΕΕ διαθέτουν έστω μία επιτροπή σχετικά με την ΕΕ. Κάποια από αυτά έχουν επίσης στενές και τακτικές επαφές με τους εθνικούς τους ευρωβουλευτές. Στην περίπτωση μάλιστα, της Ελλάδας, του Βελγίου και της Γερμανίας, οι επιτροπές για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις έχουν ως μέλη και εθνικούς ευρωβουλευτές, των οποίων αυξάνεται, γενικώς σε όλα τα κράτη-μέλη, η αξιοποίηση ως εμπειρογνώμονες (Nugent, 2012, σ.378). Σε κάποια ΕΘΚ, οι ΕΕΥ λειτουργούν πράγματι ως χώρος πολιτικού διαλόγου, ενώ σε άλλα ΕΘΚ, οι επιτροπές αυτές περιορίζονται σε συντονιστική διεκπεραίωση, αφού έχουν αναλάβει το έργο τους άλλες τομεακές κοινοβουλευτικές επιτροπές. Φυσικά, υφίσταται μεγάλη διακύμανση ως προς την έκταση ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας από το νομοθετικό σώμα. Αυτός ο έλεγχος μπορεί είτε να είναι σχεδόν ανύπαρκτος, είτε να υποχρεώνει τον υπουργό να δίνει εξηγήσεις και να απαντά σε ερωτήσεις των αρμόδιων κοινοβουλευτικών οργάνων είτε να είναι ακόμα και ασφυκτικός για την ευελιξία της ίδιας της κυβέρνησης (Nugent, 2012, σ.378).

Το 1990 συστάθηκε η Επιτροπή Κοινοτικών Υποθέσεων, η οποία μετά την αναθεώρηση Συντάγματος και Κανονισμού της Βουλής (ΚτΒ) το 2001, μετατράπηκε στην ειδική διαρκή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (ΕΕΥ) (Πασσάς, 2011).

Η ΕΕΥ διαχειρίζεται το μεγαλύτερο μέρος, αν όχι όλη την ύλη, των ευρωπαϊκών υποθέσεων και παρέχει σχετικές πληροφορίες στο Κοινοβούλιο. Δεν διαθέτει, όμως, εξειδικευμένη γνώση στα ευρωπαϊκά ζητήματα, λαμβάνει μικρή ανατροφοδότηση και γνωστοποιεί λίγες ως καθόλου, πληροφορίες για τις δραστηριότητές της. Επιπλέον, κατά την εξέταση θεμάτων της αρμοδιότητάς της, η ΕΕΥ σχετίζεται μόνο με την εθνική κυβέρνηση και όχι με το σύνολο των εθνικών ληπτών αποφάσεων, δηλαδή την Ολομέλεια. Ναι μεν είναι διαθέσιμες στους βουλευτές όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για την εξέταση σχεδίου ευρωπαϊκής νομοθετικής πράξης, όμως παραμένουν και συζητούνται κυρίως εντός του χώρου σύγκλησης της ΕΕΥ, λόγω μηδαμινής δημόσιας προσοχής. Έτσι, η Βουλή εμπλέκεται μόνο επιφανειακά και η ΕΕΥ καταπιάνεται μόνο σε ένα βαθμό με τις υποθέσεις της ΕΕ. Παρ' ότι η διαδικασία ελέγχου διέπεται από διαφάνεια και οι λεπτομέρειες των δραστηριοτήτων της Επιτροπής και της Ολομέλειας είναι προσβάσιμες στον ομολογουμένως φτωχό δικτυακό τόπο της Βουλής (Πασσάς, 2011), τα ΜΜΕ και οι πολίτες δεν παρακολουθούν τις κοινοβουλευτικές δραστηριότητες σε σχέση με την ΕΕ, εκτός αν

υπάρχει στην ημερήσια διάταξη σημαντική ψηφοφορία Ολομέλειας, όπως επικύρωση μιας Συνθήκης ΕΕ (Sotiropoulos, 2015).

Το αρθ.70 παρ.8 του Συντάγματος παραπέμπει στον ΚτΒ ως προς τον τρόπο ενημέρωσης της Βουλής από την κυβέρνηση και ως προς τη διαδικασία συζήτησης για τα θέματα που συνιστούν αντικείμενο κανονιστικής ρύθμισης από την ΕΕ. Ο ΚτΒ, με τα αρθ.32Α «Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων» και 41Β «Γνώμες επί των κανονιστικών πράξεων της ΕΕ», καθορίζει το ρόλο της Βουλής στα ευρωπαϊκά ζητήματα και τη δυνατότητα της εκφοράς γνώμης σχετικά με τις ευρωπαϊκές κανονιστικές πράξεις (Ασδεράκη, 2014, σ.104).

Οι τροποποιήσεις του ΚτΒ το 2001 δεν μετέβαλαν σημαντικά τη σύσταση της σχέσης Βουλής-κυβέρνησης. Σύμφωνα με το αρθ.32Α ΚτΒ, ορίζονται τα σχετικά με τη σύσταση, τις συνεδριάσεις, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της ΕΕΥ, η οποία συστήνεται και ενεργοποιείται με απόφαση του ΠτΒ (Πασσάς, 2011) και αναλαμβάνει την εξέταση θεμάτων της αρμοδιότητάς της κατόπιν πρωτοβουλίας του, καθώς εναπόκειται στην ευχέρειά του να μεταβιβάζει προς εξέταση στην ΕΕΥ οποιοδήποτε θέμα αυτός κρίνει απαραίτητο ή του υποβάλλεται από άλλες ειδικές επιτροπές, από βουλευτές ή ευρωβουλευτές. Στην αρμοδιότητα της ΕΕΥ υπάγονται κυρίως τα θεσμικά ζητήματα της ΕΕ, τα θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής, οι υποθέσεις συνεργασίας με τα άλλα ΕΘΚ της ΕΕ, το ΕΚ και την COSAC, καθώς και οι πράξεις ευρωπαϊκών οργάνων με κανονιστικό περιεχόμενο. Επίσης, η ΕΕΥ δύναται, κατόπιν έγκρισης του ΠτΒ, να αποστέλλει αντιπροσωπείες από βουλευτές στα ευρωπαϊκά όργανα και οργανισμούς, σε άλλα ΕΘΚ και σε διεθνείς οργανισμούς. Επιπροσθέτως, η ΕΕΥ, με την επιφύλαξη του αρθ.41Β ΚτΒ, δύναται να διατυπώνει συμβουλευτική γνώμη επί των θεμάτων αρμοδιότητάς της, μέσω υποβολής σχετικής έκθεσης προς τη Βουλή και την κυβέρνηση.

Το αρθ.41Β ΚτΒ, προβλέπει ότι η κυβέρνηση αποστέλλει στον ΠτΒ τα συμβουλευτικά έγγραφα της Ευρωπ.Επιτροπής και τα προσχέδια πράξεων της ΕΕ με κανονιστικό περιεχόμενο, αμέσως μετά τη διαβίβασή τους στο Συμβούλιο Υπουργών. (Ασδεράκη, 2014, σ.104). Αυτή η υποχρέωση της κυβέρνησης έχει καταστεί ανενεργή και χρειάζεται επαναδιατύπωση (Βερούτη, 2014, σ.49), αφού ήδη από το Σεπτέμβριο 2006, έχει καταστεί υποχρεωτική από την Ευρωπ.Επιτροπή η απευθείας ενημέρωση στα ΕΘΚ (Πασσάς, 2011).

Ο ΠτΒ προωθεί τα ανωτέρω έγγραφα στην ΕΕΥ ή στην αρμόδια διαρκή επιτροπή, ενώ, σε ζήτημα συναρμοδιότητας, συγκαλεί σε κοινή συνεδρίαση δύο ή

περισσότερες ειδικές επιτροπές, μεταξύ των οποίων και η ΕΕΥ. Εφόσον ζητηθεί από τον ΠτΒ, τον πρόεδρο της επιτροπής ή από το 1/3 των μελών της επιτροπής, ο αρμόδιος υπουργός υποχρεούται να ενημερώσει την επιτροπή (με εξαίρεση των ευαίσθητων υποθέσεων κρατικού συμφέροντος). Η ΕΕΥ ή οι συναρμόδιες επιτροπές εκφράζουν τη Γνώμη τους, την οποία προωθούν στον/στους αρμόδιο/ους υπουργό/ούς και στα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα. Η κυβέρνηση έχει την υποχρέωση να ενημερώσει τη Βουλή σχετικά με την πορεία της Γνώμης εντός του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου. Εάν προταθεί από τον ΠτΒ ή ζητηθεί από την αρμόδια επιτροπή, το θέμα επί του οποίου τοποθετείται η Γνώμη μπορεί να συζητηθεί στην Ολομέλεια (Ασδεράκη, 2014, σ.104-105).

Κάθε χρόνο η Ευρωπ.Επιτροπή αποστέλλει στα ΕΘΚ το νομοθετικό της πρόγραμμα, λόγω του οποίου συγκαλείται συνεδρίαση της ΕΕΥ της Βουλής με σκοπό τον καταμερισμό της ύλης στις επικείμενες συζητήσεις της (Βερούτη, 2014, σ.49). Παρακάτω, παρατίθεται η διάρκειας οκτώ εβδομάδων διαδικασία (βλ. Παράρτημα 3).

Η νομοθετική πρόταση μαζί με τη διαβιβαστική έκθεση, εξετάζονται από τη Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής με την αρωγή του αρμόδιου Υπουργείου ή της αρμόδιας Αρχής, οι οποίοι στη συνέχεια αποφασίζουν για τη διαβίβασή της ή όχι στην ΕΕΥ. Η εισήγηση της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μαζί με τα σχέδια νομοθετικής πράξης διαβιβάζονται στον πρόεδρο της ΕΕΥ, ο οποίος προτείνει ή όχι τη σύγκληση συνεδρίασης της ΕΕΥ. Αν θεωρήσει ότι απαιτείται από κοινού συνεδρίαση με άλλη/ες επιτροπή/ες, καταθέτει σχετικό αίτημα στον ΠτΒ. Κατόπιν, η ΕΕΥ μόνη της ή από κοινού, ελέγχει την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας της νομοθετικής πρότασης, ενώ παρεμπιπτόντως υπεισέρχεται και στην ουσία της. Εφόσον η συνεδρίαση καταλήξει στην απόφαση να διατυπώσει Γνώμη, η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων προπαρασκευάζει σχέδιο Γνώμης ή Αιτιολογημένης Γνώμης, το οποίο παρουσιάζεται στην ΕΕΥ, η οποία είτε το κάνει δεκτό είτε το απορρίπτει είτε το τροποποιεί. Όταν η ΕΕΥ καταλήξει στην τελική μορφή της Γνώμης (Αιτιολογημένης ή μη), την αποστέλλει στα ευρωπαϊκά όργανα και την αναρτά στο διαδικτυακό τόπο ΙΡΕΧ. Κατόπιν σχετικής πρότασης του ΠτΒ ή της αρμόδιας επιτροπής, μπορεί να συζητηθεί στην Ολομέλεια της Βουλής το επίμαχο σχέδιο νομοθετικής πράξης της Ευρωπ.Επιτροπής. Πρακτικά, ολομελειακή συζήτηση δεν συμβαίνει και η εξέταση της αρχής της επικουρικότητας γίνεται από τις νομικές υπηρεσίες των αρμόδιων υπουργείων (Βερούτη, 2014, σ.50).

Παρακάτω ακολουθεί μια επισκόπηση της δράσης της ΕΕΥ κατά τις τελευταίες κοινοβουλευτικές περιόδους.

Κατά την ΙΑ' Κοινοβουλευτική Περίοδο (18.03.2004–02.08.2007), η ΕΕΥ ξεκίνησε σταδιακά να εξετάζει ευρωπαϊκές νομοθετικές προτάσεις και συμμετείχε σε διαδικασίες προσομοίωσης της COSAC (Βερούτη, 2014, σ.52-53) σχετικά με τον έλεγχο τήρησης της αρχής της επικουρικότητας επί πρότασης της Ευρωπ.Επιτροπής για την τρομοκρατία, με σκοπό την κατανόηση της νέας αρμοδιότητας. Ο ΠτΒ αποφάσισε τη σύγκληση κοινών συνεδριάσεων της ΕΕΥ και της Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, στις οποίες διαβιβάστηκαν η πρόταση της Ευρωπ.Επιτροπής και τα σχετικά έγγραφα της COSAC. Με απόφαση της (17 Ιανουαρίου 2008), η Βουλή εξέφρασε την άποψη, κατά πλειοψηφία, ότι στην υπό μελέτη περίπτωση δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της επικουρικότητας (Παπαδημητρίου, 2008 σε Ασδεράκη, 2014, σ.105). Ακόμα, διεξήχθησαν πολλές ex post ενημερώσεις κυρίως από μέλη του Eurogroup και υπήρξε αύξηση των από κοινού συνεδριάσεων της ΕΕΥ με άλλες.

Κατά την ΙΒ' Κοινοβουλευτική Περίοδο (26.09.2007-03.09.2009), η Βουλή συμμετείχε ενεργά στον Πολιτικό Διάλογο με την Ευρωπ.Επιτροπή (Βερούτη, 2014, σ.52-53), ενώ το 2009 υπέβαλε 10 Γνώμες, ως ένα από τα πιο δραστήρια ΕΘΚ, χάρη στη δράση των προέδρων της ΕΕΥ (Πασσάς, 2011).

Κατά την ΙΓ' Κοινοβουλευτική Περίοδο (14.10.2009–10.04.2012), η ΕΕΥ συνεδρίασε πολύ συχνά από κοινού με άλλες επιτροπές (Διαρκείς Επιτροπές Παραγωγής και Εμπορίου, Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων και Οικονομικών Υποθέσεων). Η θεματολογία της ημερήσιας διάταξης κυμαινόταν από ομιλίες, συζητήσεις και ενημερώσεις από υπουργούς μέχρι εξέταση ανακοινώσεων και πράσινων βίβλων της Ευρωπ.Επιτροπής και σχεδίων νομοθετικών πράξεων των οργάνων της ΕΕ (Βουλή, χ.χ.). Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στο πεδίο του Πολιτικού Διαλόγου, η Βουλή διατύπωσε 8 γνώμες τη διετία 2010-2011 και 6 γνώμες το 2012, εκ των οποίων καμία δεν έφερε τη μορφή Αιτιολογημένης Γνώμης. Μέχρι και το 2012, μόνο μια φορά (18 Ιουνίου 2009), η Βουλή εντόπισε ευρωπαϊκή νομοθετική πρόταση μη συμβατή με την αρχή επικουρικότητας, σε κοινή συνεδρίαση ΕΕΥ και Διαρκ.Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου σχετικά με πρόταση Οδηγίας ΕΚ και Συμβουλίου για τα δικαιώματα των καταναλωτών (Ασδεράκη, 2014, σ.105-106).

Κατά την ΙΕ' Κοινοβουλευτική Περίοδο (17.06.2012–31.12.2014), η ΕΕΥ συνεδρίασε 48 φορές, με τις περισσότερες να διεξάγονται από κοινού, κυρίως με τη

Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, ενώ με βάση τη διαθέσιμη θεματολογία (διαδικαστικά, συζητήσεις, παρουσιάσεις, ενημέρωση από υπουργούς και Επιτρόπους, ομιλίες καθηγητών) προκύπτει περιορισμένη νομοθετική εξέταση (Βουλή, χ.χ. β). Ωστόσο, η ΕΕΥ υπέβαλε δύο Αιτιολογημένες Γνώμες³⁶ και τέσσερις Γνώμες³⁷ (Βουλή, χ.χ. β).

Κατά την ΙΣΤ' Κοινοβουλευτική Περίοδο (05.02.2015-28.08.2015), η ΕΕΥ συνεδρίασε 5 φορές, εκ των οποίων δύο από κοινού με τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου και τη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων. Τα θέματα ημερήσιας διάταξης (πέραν των διαδικαστικών) ήταν οι εξελίξεις και προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Σύγκλισης, η διατλαντική εταιρική σχέση εμπορίου και επενδύσεων (TTIP), η ομιλία του Αντιπροέδρου της Ευρωπ.Επιτροπής Καταίτην για τις ευρωπαϊκές επενδύσεις και η εξέταση του Προγράμματος Εργασίας της Ευρωπ.Επιτροπής για το 2015 (Βουλή, χ.χ. β). Κατά την περίοδο αυτή, η ΕΕΥ δεν κατέθεσε καμία Γνώμη (Αιτιολογημένη ή μη) (Βουλή, χ.χ. γ).

Κατά την τρέχουσα ΙΖ' Κοινοβουλευτική Περίοδο (03.10.2015 -), μέχρι τις 27/11/2018, η ΕΕΥ έχει συνέλθει ήδη σε 49 συνεδριάσεις με ευρύ φάσμα θεματολογίας, από ενημερώσεις από υπουργούς και Επιτρόπους μέχρι συζητήσεις νομοθετικών προτάσεων. Επίσης, το μεγαλύτερο μέρος των συνεδριάσεών της (38) είναι από κοινού με άλλες επιτροπές (κυρίως τις Διαρκείς Επιτροπές α) Οικονομικών Υποθέσεων, Παραγωγής και Εμπορίου, β) Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, γ) Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων κ.α.) (Βουλή, χ.χ. β). Η ΕΕΥ έχει προβεί στην υποβολή δύο Γνωμών επί προτάσεων Κανονισμού του ΕΚ και του Συμβουλίου. Η μία αφορούσε στην τροποποίηση των κανόνων για την προσωρινή επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, ενώ η άλλη αναφερόταν στον ορισμό, την παρουσίαση και την επισήμανση των αλκοολούχων ποτών (Βουλή, χ.χ. γ).

³⁶ Οι Αιτιολογημένες Γνώμες αφορούσαν σε προτάσεις Οδηγίας του ΕΚ και του Συμβουλίου Η μία αναφερόταν στις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές κτλ, ενώ η άλλη στην κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού (Βουλή, χ.χ. γ).

³⁷ Οι Γνώμες αφορούσαν σε: α) πρόταση Οδηγίας για την καταπολέμηση, μέσω ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος ενωσιακών οικονομικών συμφερόντων, β) πρόταση Κανονισμού για τις κλινικές δοκιμές φαρμάκων, γ) πρόταση Απόφασης ως προς τις ευρωπαϊκές πολιτιστικές πρωτεύουσες, περιόδου 2020-2033, δ) ανακοίνωση της Επιτροπής προς ΕΚ και Συμβούλιο για διαδικασίες ελέγχου Eurorol από ΕΚ και ΕΘΚ (Βουλή, χ.χ. γ).

Επιπλέον, η ΕΕΥ συμμετέχει στις διασκέψεις της COSAC, όπου, σύμφωνα με τις 27 Εξαμηνιαίες Εκθέσεις και τα Παραρτήματά τους, καταθέτει την άποψή της για πλήθος ζητημάτων και λαμβάνει ενημέρωση για τη στάση των υπόλοιπων ΕΕΥ των ΕΘΚ (COSAC, n.d.).

Η 27η Εξαμηνιαία Έκθεση (η πιο πρόσφατα δημοσιευμένη) της COSAC είχε ως θέματα: α) τον έλεγχο από τα ΕΘΚ πάνω στην κυβέρνηση, στις προτάσεις, στις εκθέσεις και στην εφαρμογή του Δικαίου της ΕΕ, β) το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στη Μ.Βρετανία και το μέλλον της ΕΕ, γ) την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων και την εγκαθίδρυση ανθρώπινης και αποτελεσματικής επιστροφής και επανεισδοχής (COSAC, 2017). Στο Παράρτημα αυτής της Έκθεσης, μεταξύ των υπολοίπων ΕΕΥ των ΕΘΚ, η ΕΕΥ της Βουλής απαντά³⁸ σε ερωτηματολόγιο σχετικά με την ανωτέρω θεματολογία, από το οποίο προκύπτουν τα ακόλουθα για τη Βουλή (COSAC, 2017).

Η ΕΕΥ δεν είναι η μοναδική επιτροπή που είναι υπεύθυνη για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των προτάσεων της ΕΕ, αλλά τις ελέγχει από κοινού με τις σχετικές ανά ζήτημα τομεακές επιτροπές. Η Βουλή ελέγχει την κυβερνητική θέση μόνο σε σχέση με την αρχική πρόταση των ευρωπαϊκών θεσμών. Η κυβέρνηση αποστέλλει στη Βουλή επεξηγηματικά υπομνήματα που περιγράφουν τη θέση της πάνω σε όλες τις προτάσεις της ΕΕ και ενημερώνει τη Βουλή πριν από την σχετική τοποθέτησή της στο Συμβούλιο. Στην περίπτωση διεξαγωγής ελέγχου επικουρικότητας και αναλογικότητας, η Βουλή, κατόπιν αιτήματός της, λαμβάνει την κυβερνητική άποψη πάνω στο επίμαχο σχέδιο νομοθετικής πράξης μέσα στην προθεσμία των οκτώ εβδομάδων. Ο αρμόδιος υπουργός υποχρεούται να εμφανιστεί ενώπιον των σχετικών επιτροπών για θέματα ελέγχου της κυβερνητικής θέσης σε προτάσεις της ΕΕ, κατά το αρθ.37 παρ.5 του ΚτΒ. Οι συνεδριάσεις της ΕΕΥ και των σχετικών τομεακών επιτροπών ως προς την κυβερνητική θέση επί προτάσεων της ΕΕ, δεν είναι τακτικές, αλλά εξαρτώνται από το νομοθετικό πρόγραμμα, τις προτεραιότητες της Βουλής και τη διαθεσιμότητα του εκάστοτε αρμόδιου υπουργού να παραστεί και να ενημερώσει τα μέλη (COSAC, 2017).

Επιπροσθέτως, η Βουλή δεν διενεργεί αξιολόγηση της υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ και δεν υποβάλλει σχετικές εκθέσεις. Το ελληνικό Κοινοβούλιο ελέγχει περιστασιακά τις κυβερνητικές θέσεις ως προς τις εκθέσεις της Ευρωπ.Επιτροπής που αξιολογούν την υπάρχουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία, ενώ στηρίζει την άποψη ότι τα ΕΘΚ

³⁸ Σημειώτέο ότι δεν δίνονται απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματα του ερωτηματολογίου.

θα έπρεπε να έχουν πρόσβαση σε πρόσθετη πληροφόρηση πέραν των εκθέσεων εφαρμογής της Ευρωπ.Επιτροπής. Μέσο παρακολούθησης και ελέγχου της κυβέρνησης σχετικά με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου είναι η εκκινούμενη από βουλευτές συζήτηση στην Ολομέλεια και στη σχετική επιτροπή. Καθώς η 23^η Εξαμηνιαία Έκθεση της COSAC έδειξε ότι τα ΕΘΚ έχουν περιορισμένο ρόλο στη μεταφορά ενωσιακού δικαίου, η Βουλή θεωρεί ότι τα ΕΘΚ θα έπρεπε να έχουν μεγαλύτερη εμπλοκή και καλύτερη παρακολούθηση στην εφαρμογή και μεταφορά του ενωσιακού δικαίου, μέσω ενδυνάμωσης των αρμοδιοτήτων τους στις διαδικασίες ελέγχου του ενωσιακού δικαίου (COSAC, 2017).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, ιδίως με τον Πολιτικό Διάλογο και το ΜΕΠ, τα ΕΘΚ κατέστησαν θεσμικοί παράγοντες στις διαδικασίες της ΕΕ (Fasone and Fromage, 2016), δρώντας ατομικά και συλλογικά, καθώς και ανεξάρτητα από τις εθνικές κυβερνήσεις τους (Auel and Neuhold, 2017). Όμως, η τρέχουσα αντίληψη και πρακτική της παρακολούθησης της αρχής της επικουρικότητας δεν αντιμετωπίζει ικανοποιητικά το πρόβλημα της «σαλαμοποίησης» αρμοδιοτήτων και την ανάγκη διαφύλαξης των εγχώριων κοινωνικο-οικονομικών και πολιτικο-νομικών ιδιοσυγκρασιών. Η προσέγγιση της Επιτροπής Juncker προς τον Πολιτικό Διάλογο και τη συνεργασία με τα ΕΘΚ διέπεται από μεταβαλλόμενη βούληση σχετικά με τη λήψη υπόψη των αιτημάτων των ΕΘΚ. Παρά τις ρητές δηλώσεις του αντιπροέδρου της Επιτροπής Timmermans περί στενής και εποικοδομητικής συνεργασίας με τα ΕΘΚ, ουδέποτε δόθηκε απάντηση στην επιστολή της COSAC σχετικά με το πρόβλημα της αποσύνδεσης των Ευρωπαίων πολιτών από την ΕΕ, ενώ η εμπειρία από τις κίτρινες κάρτες υπογραμμίζει την έλλειψη ενδιαφέροντος για μια ουσιαστική εμπλοκή με τα ΕΘΚ. Έτσι, κρίνεται σημαντική για τη δημοκρατική νομιμοποίηση της ΕΕ η επανεστίαση του κοινοβουλευτικού ελέγχου στην αρχή της δοτής αρμοδιότητας (principle of conferral) και του νομοθετικού περιεχομένου (Jančić, 2015).

Η εννοιολογικοποίηση του νέου ρόλου των ΕΘΚ στις υποθέσεις της ΕΕ ως δρώντες σε πολλαπλά επίπεδα, οδηγεί αναγκαστικά στη σχεδίαση νέων τρόπων έρευνας της δράσης τους (Auel and Neuhold, 2017). Μέσω της εστίασης αποκλειστικά στον έλεγχο των ευρωπαϊκών υποθέσεων, δεν αναδεικνύονται οι υπόλοιποι πολλαπλοί περιορισμοί που επηρεάζουν τα ΕΘΚ και τις διαδικασίες τους. Πέραν της περιγραφής των τυπικών διαδικασιών και των οργανωτικών επιλογών των ΕΘΚ, ιδιαίτερο ρόλο παίζουν οι στρατηγικές των πολιτικών κομμάτων και τα κίνητρα των βουλευτών προκειμένου να συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές υποθέσεις (Raunio, 2009). Συνήθως, οι κοινοβουλευτικές κομματικές ομάδες των ΕΘΚ διατηρούν καίριο ρόλο στην έκβαση του κοινοβουλευτικού ελέγχου, ενώ εμμένουν στο διαχωρισμό ευρωπαϊκών και εσωτερικών αρμοδιοτήτων, ακόμα και όταν υφίστανται εκλογικά κίνητρα ενασχόλησης με το περιεχόμενο ευρωπαϊκών νομοθετικών προτάσεων (Strelkov, 2015). Επίσης, οι κομματικές πολιτικές στρατηγικές, ιδίως οι περιορισμοί και τα κίνητρα για τα κυβερνώντα κόμματα και τα ευρωσκεπτικιστικά κόμματα στην Ευρώπη, συνιστούν

καθοριστικούς παράγοντες αποφάσεων των ΕΘΚ πάνω σε ζητήματα της ΕΕ (Hoerner, 2017).

Αν και οι αποφάσεις και προτάσεις των ΕΘΚ ως προς τα ευρωπαϊκά ζητήματα χρησιμοποιούνται από τα κόμματα περισσότερο ως εργαλείο πολιτικής τοποθέτησης παρά ως μέσο ελέγχου στην κυβέρνηση, μπορούν ακόμα να προάγουν τη λογοδοσία φέρνοντας τα ζητήματα της ΕΕ και της σχετικής κυβερνητικής πολιτικής στο δημόσιο προσκήνιο (Hoerner, 2017). Για να υπάρξει δημοκρατική λογοδοσία, χρειάζεται και η προβολή από τα ΜΜΕ των ευρωπαϊκών υποθέσεων στην Ολομέλεια, παράλληλα με τις εξελίξεις στη διακυβέρνηση της ΕΕ, καθώς και η σύνδεση της λογοδοσίας με τη λήψη αποφάσεων και την ισορροπία μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης (Rauh and De Wilde, 2018). Εάν οι πολίτες δεν έχουν επίγνωση των δραστηριοτήτων των ΕΘΚ στα ζητήματα της ΕΕ, η προστιθέμενη αξία της δράσης των ΕΘΚ ως προς τη δημοκρατική νομιμοποίηση της ΕΕ θα παραμείνει περιορισμένη. Η διαμάχη εντός κυβερνήσεων συνεργασίας για ευρωπαϊκά θέματα, καθώς και η σημασία της ευρωπαϊκής πολιτικής με βάση την κοινή γνώμη, αυξάνουν την κάλυψη από τις εφημερίδες, ενώ ο ευρωσκεπτικισμός (λαϊκός και κοινοβουλευτικός) όχι (Auel, Eisele and Kinski, 2017).

Κατά την ενσωμάτωση του ενωσιακού δικαίου, στην πράξη, τα ΕΘΚ αφήνουν το αποτύπωμά τους πάνω στους τελικούς νόμους που γίνονται εσωτερικό δίκαιο, ενώ οι πολιτικές προσαρμογές δεν προκαλούνται πάντα από συνασπισμό πολιτικών συνεταιρών, αλλά πολύ συχνά από τη συνεργασία παρατάξεων του κυβερνώντος κόμματος και των αντιπολιτευόμενων κομμάτων (Dörrenbacher, Mastenbroek, and Toshkov, 2015).

Παράλληλα, ως προς τον προτεινόμενο περαιτέρω εξευρωπαϊσμό των ΕΘΚ (διεύρυνση πεδίου εφαρμογής ΜΕΠ ή αλλιώς), πρέπει να δοθεί προσοχή στους κινδύνους που ελλοχεύουν, οι οποίοι είναι η επανεθνικοποίηση της ΕΕ, η αποδυνάμωση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και η διάβρωση της αντιπροσωπευτικότητας. Η ετερογένεια και ανισότητα των ανησυχιών των ΕΘΚ θα μπορούσε να επιβραδύνει σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ, ενώ η απόδοση ευρωπαϊκής νομοθετικής αρμοδιότητας σε περίπου 40 κοινοβουλευτικά σώματα μαζί με το δικαίωμα του βέτο, θα συνιστούσε έντονη παρεμπόδιση στη λειτουργία της ΕΕ (Jančić, 2015) και στρέβλωση στην ορθή κατανομή εξουσιών και ευθυνών των ευρωπαϊκών οργάνων (Weatherill, 2004 σε Jančić, 2015). Η αποδυνάμωση της συνταγματικής αρχής περί σύνδεσης μεταξύ ΕΘΚ και εθνικών κυβερνήσεων, λόγω μετατροπής των ΕΘΚ σε φορείς της ΕΕ, θα μπορούσε να οδηγήσει σε αστάθεια των εγχώριων διαδικασιών

διακυβέρνησης. Επίσης, όσο περισσότερο εμπλέκονται τα ΕΘΚ στην ευρωπαϊκή θεσμική αρχιτεκτονική, τόσο ενδέχεται να απομακρύνονται από τους εθνικούς εκλογείς τους, με αποτέλεσμα την πρόκληση αδιαφορίας και δυσαρέσκειάς τους (Jančić, 2015).

Η υφιστάμενη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, σε συνδυασμό με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας και την οικονομική κρίση ώθησαν τα ΕΘΚ να επεκτείνουν τη διαδικασία ελέγχου, πέραν των ΕΕΥ, καθώς η ανάδειξη του ελέγχου των θεμάτων της ΕΕ από τα ΕΘΚ οδηγεί σε δυσκολία διάκρισης μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών. Έτσι, διακρίνονται τέσσερις τάσεις ως προς τη διαχείριση των ευρωπαϊκών υποθέσεων: η αυξανόμενη συμμετοχή τομεακών επιτροπών στις ευρωπαϊκές υποθέσεις, η προσαρμογή των εθνικών βουλευτών στη διαμόρφωση πολιτικής της ΕΕ, η αυξανόμενη σημασία των ευρωπαϊκών θεμάτων σε συζητήσεις ολομέλειας και η εκτενής Διακοινοβουλευτική Συνεργασία, πέραν της συμμετοχής των ειδικών σε ευρωπαϊκά ζητήματα (Gattermann, Högenauer and Huff, 2015).

Παρατηρώντας τη λειτουργία των σχημάτων Διακοινοβουλευτικής Συνεργασίας των ΕΘΚ της ΕΕ και των νέων δυνατοτήτων που παραχωρήθηκαν στα ΕΘΚ με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, διαπιστώνεται ότι η θεσμική ενίσχυση των ΕΘΚ και η διακοινοβουλευτική οργάνωση τους φαίνεται να αποτελεί ουσιαστικά μια δοκιμή για μελλοντική αμεσότερη εμπλοκή των ΕΘΚ στις αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρατηρείται ότι η παρούσα κατάσταση της Διακοινοβουλευτικής Συνεργασίας έχει ως στόχο να δοκιμάσει και να διαπιστώσει τα εσωτερικά όρια της συμπεριφοράς των ΕΘΚ εντός ενός ευρωπαϊκού συνεργατικού σχήματος και κυρίως να διαβιβάσει αρχικά στα ΕΘΚ τη νοοτροπία της συνεργασίας, της αλληλεγγύης και της παραγωγικής τριβής μεταξύ τους, εκ της οποίας θα αναδυθεί στην πράξη η τελική μορφή συνεργατικής εμπλοκής τους στην ΕΕ. Το ίδιο παρατηρείται και στα περισσότερα εκ των δικαιωμάτων που η Συνθήκη της Λισσαβώνας παραχώρησε στα ΕΘΚ. Με λίγα λόγια, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο ρόλος των ΕΘΚ εξαρτάται ιδίως από τη σχέση μεταξύ τους, με τις εθνικές κυβερνήσεις τους αλλά και με τα ευρωπαϊκά όργανα.

Η περίοδος της οικονομικής κρίσης που ακολούθησε σχεδόν αμέσως μετά τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, λειτούργησε ως καταλύτης των εξελίξεων. Τα ΕΘΚ της ευρωζώνης κλήθηκαν να ανταποκριθούν, υπό πίεση χρόνου, στη λήψη δύσκολων αποφάσεων που θα καθόριζαν το μέλλον της ΕΕ και κυρίως να αποφασίσουν για την παροχή οικονομικής βοήθειας και διευκολύνσεων προς κράτη-μέλη που βρίσκονταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση. Οι κανόνες της οικονομικής διακυβέρνησης, όπως διαμορφώθηκαν από την TSCG και τις δέσμες νομοθετικών μέτρων (six pack, two

pack) να μην διατήρησαν τη διακυβερνητική της φύση, αλλά ταυτόχρονα ανοίξαν το δρόμο σε νέες μορφές Διακοινοβουλευτικής Συνεργασίας, όπως η Διάσκεψη SECG. Όμως, τα ΕθΚ, που δεν είναι ιδιαίτερα δραστήρια στο σκέλος του κοινοβουλευτικού ελέγχου, δεν είναι συνήθως δραστήρια ούτε στις δυνατότητες που τους ανοίγονται στον τομέα της οικονομικής διακυβέρνησης.

Λόγω της κρίσης του ευρώ, κεντρικές αποφάσεις για μακροοικονομικές πολιτικές λαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και εντός του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Για αυτό, προτείνεται μια ανακατεύθυνση των πόρων και της προσοχής των ΕθΚ από λιγότερο εξέχοντα ζητήματα (όπως ΜΕΠ) προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και την ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση (De Wilde and Raunio, 2015). Ταυτόχρονα, υπάρχει έντονη αμφιβολία αν τα ΕθΚ μπορούν πράγματι να παίξουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικής της ΕΕ, εξαιτίας της έλλειψης συγκρίσιμων εμπειρικών δεδομένων κοινοβουλευτικής συμπεριφοράς στις υποθέσεις της ΕΕ. Η συλλογή δεδομένων από 27 ΕθΚ δείχνει ότι η θεσμική τους εξουσία επί υποθέσεων της ΕΕ παίζει σημαντικό ρόλο, αλλά απαιτείται ένα μίγμα θεσμικών ικανοτήτων και κινήτρων αναλόγως του τύπου δραστηριότητας εντός της ΕΕ (Auel, Rozenberg and Tacea, 2015). Μεσοπρόθεσμα, τα ΕθΚ είναι αναγκασμένα να παραμείνουν στο μεταίχμιο των εγχώριων και ευρωπαϊκών δικαιωμάτων τους και να προσπαθούν να συμβιβάσουν τις αποκλίσεις τους με τη διαμόρφωση μιας ενιαίας θέσης απέναντι στις ανάγκες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Jančić, 2015), εξακολουθώντας να αποτελούν σημαντικούς παράγοντες στο πλαίσιο της συνταγματικής δομής της ΕΕ (Jančić, 2017).

Καταληκτικά, αναφορικά με την Ελληνική Βουλή, ως Κοινοβούλιο χώρας που βρέθηκε στο επικέντρο των ευρωπαϊκών οικονομικών εξελίξεων και ως εθνικό νομοθετικό σώμα του πρώτου κράτους-μέλους που προσέφυγε στην οικονομική στήριξη της ευρωζώνης, διαπιστώνεται ότι αντέδρασε αμήχανα και ασυντόνιστα ενώπιον των εξελίξεων στην ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Ξενόγλωσση**

Auel, K. and Höing, O. (2015) 'National Parliaments and the Eurozone Crisis: Taking Ownership in Difficult Times?'. *West European Politics*, 38 (2), pp. 375-395.

Auel, K. and Neuhold, C. (2017) 'Multi-arena players in the making? Conceptualizing the role of national parliaments since the Lisbon Treaty'. *Journal of European Public Policy*, 24 (10), pp.1547-1561.

Auel, K., Eisele, O. and Kinski, L. (2017) 'What Happens in Parliament stays in Parliament? Newspaper Coverage of National Parliaments in EU Affairs'. *Journal of Common Market Studies*, pp. 1-18.

Auel, K., Rozenberg, O. and Tacea, A. (2015) 'To Scrutinise or Not to Scrutinise? Explaining Variation in EU-Related Activities in National Parliaments'. *West European Politics*, 38 (2), pp. 282-304.

Blom-Hansen, J. and Olsen, I. (2015) 'National Parliamentary Control of EU Policy: The Challenge of Supranational Institutional Development'. *The Journal of Legislative Studies*, 21 (2), pp. 125-143.

Cooper, I. (2013) 'Bicameral or Tricameral? National Parliaments and Representative Democracy in the European Union'. *Journal of European Integration*, 35 (5), pp. 531-546.

Cooper, I. (2015) 'A yellow card for the striker: national parliaments and the defeat of EU legislation on the right to strike'. *Journal of European Public Policy*, 22 (10), pp. 1405-1425.

Cooper, I. (2016) 'The politicization of interparliamentary relations in the EU: Constructing and contesting the 'Article 13 Conference' on economic governance'. *Comparative European Politics*, 14 (2), pp. 196-214.

Cooper, I. (2017) *The Emerging Order of Interparliamentary Cooperation in the EU: Functional Specialization, the EU Speakers Conference and the Parliamentary*

Dimension of the Council Presidency'. European University Institute: Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

COSAC (2013) *Twentieth Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2014a) *Twenty-first Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2014b) *Twenty-second Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2015a) *Twenty-third Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2015b) *Twenty-fourth Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2016a) *Twenty-fifth Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2016b) *Twenty-sixth Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (2017) *Twenty-seventh Bi-annual Report: Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*. Brussels: COSAC.

COSAC (n.d.). **Documents**. Available at: <http://www.cosac.eu/documents/> [Πρόσβαση 1 Δεκεμβρίου 2018]

Crum, B. (2018) 'Parliamentary accountability in multilevel governance: what role for parliaments in post-crisis EU economic governance?'. *Journal of European Public Policy*, 25 (2), pp. 268-286.

De Wilde, P. and Raunio, T. (2015) 'Redirecting national parliaments: Setting priorities for involvement in EU affairs'. *Comparative European Politics*, pp.1-20.

Dörrenbächer, N. Mastenbroek, E. and Toshkov, D.D. (2015) 'National Parliaments and Transposition of EU Law: A Matter of Coalition Conflict?'. *Journal of Common Market Studies*, pp.1-17.

Eurojust (2018). Eurojust. Available at: <http://www.eurojust.europa.eu/about/background/Pages/History.aspx> [Accessed 26 November 2018]

European Commission (2009). *Commission dialogue with National Parliaments reaches a new high*. Available at: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-1368_en.htm [Accessed 27 November 2018]

European Commission (2013). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the National Parliaments on the review of the proposal for a Council Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office with regard to the principle of subsidiarity in accordance with Protocol No 2*. Brussels: European Commission.

European Commission (2015a) *Completing Europe's Economic and Monetary Union. Report by Jean Claude Juncker in close cooperation with Donal Tusk, Jeroen Dijsselbloem, Mario Draghi and Martin Schulz*. Brussels: European Commission.

European Commission (2015b) *Annexes to the (2014) Report from the Commission on Relations between the European Commission and National Parliaments*. Brussels: European Commission

European Commission (2017) *Reflection Paper on the Deepening of the Economic and Monetary Union*. Brussels: European Commission

European Commission (2018a) *Report from the Commission. Annual Report 2017 on Relations between the European Commission and National Parliaments*. Brussels: European Commission.

European Commission (2018b) *Annexes to the (2017) Report from the Commission on Relations between the European Commission and National Parliaments*. Brussels: European Commission.

European Commission (n.d. a). ***Subsidiarity control mechanism***. Available at: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments/subsidiarity-control-mechanism_en [Accessed 28 November 2018]

European Commission (n.d. b). ***The EU's economic governance explained***. Available at: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/eus-economic-governance-explained_en [Accessed 6 December 2018]

European Commission (n.d. c) ***A deeper and fairer economic and monetary union***. Available at: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union_en [Accessed 8 December 2018]

European Parliament (2018) *The role of national parliaments in the European Semester for economic policy coordination*. Brussels: European Parliament.

Europol (2018). Europol. Available at: <https://www.europol.europa.eu/el/about-europol> [Accessed 26 November 2018]

EuroVoc (n.d.). ***κοινωνικό ντάμπινγκ***. Διαθέσιμο στο: <http://eurovoc.europa.eu/drupal/?q=request&uri=http://eurovoc.europa.eu/200015> [Πρόσβαση 6 Δεκεμβρίου 2018]

Fasone, C. (2014) 'Eurozone, non-Eurozone and "troubled asymmetries" among national parliaments in the EU. Why and to what extent this is of concern'. *Perspectives on Federalism*, 6 (3), pp. 1-41.

Fasone, C. and Fromage, D. (2016) 'From Veto-Players to Agenda-Setters? National Parliaments and their 'Green Card' to the European Commission', pp. 294-316.

Fromage, D. and van Den Brink, T. (2018) 'Democratic legitimation of EU economic governance: challenges and opportunities for European Legislatures'. *Journal of European Integration*, 40 (3), pp. 235-248.

Gattermann, K. and Heffler, C. (2015) 'Beyond Institutional Capacity: Political Motivation and Parliamentary Behaviour in the Early Warning System'. *West European Politics*, 38 (2), pp. 305-334.

Gattermann, K., Högenauer, A-L. and Huff, A. (2015) 'Research note: Studying a new phase of europeanisation of national parliaments'. *European Political Science*, pp.89-107.

Goldoni, M. (2014) 'The Early Warning System and the Monti II Regulation: The Case for a Political Interpretation'. *European Constitutional Law Review*, 10 (1), pp. 90-108.

Hallerberg, M., Marzinotto, B. and Wolff, G. (2018) 'Explaining the evolving role of national parliaments under the European Semester'. *Journal of European Public Policy*, 25 (2), pp. 250-267.

Haroche, P. (2018) 'The inter-parliamentary alliance: how national parliaments empowered the European Parliaments'. *Journal of European Public Policy*, 25 (7), pp. 1010-1028.

Hoerner, J.M. (2017) 'Real scrutiny or smoke and mirrors: The determinants and role of resolutions of national parliaments in European Union affairs'. *European Union Politics*, 0 (0), pp. 1-16.

Högenauer, A-L. (2015) 'National Parliaments after Lisbon: Administrations on the Rise?'. *West European Politics*, 38 (2), pp. 335-354.

IPEX (n.d. a). *Σχετικά με το IPEX – Συνθήκη της Λισαβόνας*. Διαθέσιμο στο: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/about/aboutIpexl.do?appLng=EL> [Πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2018]

IPEX (n.d. b). *Documents Dynamic databases* Διαθέσιμο στο: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/search.do> [Πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2018]

IPEX (n.d. c). *Interparliamentary Conference on SECG*. Διαθέσιμο στο: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/conference/getconference.do?type=082dbcc5420d8f480142510d09574e02> [Πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2018]

IPEX (n.d. d). *EU Speakers and Other Conferences*. Διαθέσιμο στο: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/euspeakers/getspeakers.do> [Πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2018]

IPEX (n.d. e). *Hellenic Parliament*. Διαθέσιμο στο: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/parliaments/institution/grvou.do> [Πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2018]

Jančić, D. (2015) ‘The Game of Cards: National Parliaments in the EU and the Future of the Early Warning Mechanism and the Political Dialogue’. *Common Market Law Review*, 52, pp. 939-976.

Jančić, D. (2016) ‘National Parliaments and EU Fiscal Integration’. *European Law Journal*, 22 (2), pp. 225-249.

Jančić, D. (2017) ‘EU Law’s Grand Scheme on National Parliaments. The Third Yellow Card on Posted Workers and the Way Forward’. In Jančić, D. ed. *National Parliaments after the Lisbon Treaty and the Euro Crisis: Resilience or Resignation?* Oxford: Oxford University Press.

Jansen, R. (2015) ‘The ESM, National Parliaments, and the European Parliament’ *Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU*. European Convention Center Luxembourg, 9-10 November. Luxembourg: European Stability Mechanism, pp.1-2.

Kreilinger, V. (2015). ‘Asymmetric parliamentary powers: the case of the third rescue package for Greece’, *Jacques Delors Institut – Berlin*, 19 August. Διαθέσιμο στο: <https://www.delorsinstitut.de/en/allgemein-en/asymmetric-parliamentary-powers-the-case-of-the-third-rescue-package-for-greece/> [7 Δεκεμβρίου 2018]

Kreilinger, V. (2018a) ‘Scrutinising the European Semester in national parliaments: what are the drivers of parliamentary involvement?’. *Journal of European Integration*, 40 (3), pp. 325-340.

Kreilinger, V. (2018b) 'From procedural disagreement to joint scrutiny? The Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance'. *Perspectives on Federalism*, 10 (3), pp. 155-183.

Kröger, S. and Bellamy, R. (2016) 'Beyond a constraining dissensus: The role of national parliaments in domesticating and normalising the politicization of European integration'. *Comparative European Politics*, 14 (2), pp. 131-153.

Lupo, N. and Griglio, E. (2018) 'The conference on stability, economic coordination and governance: filling the gaps of parliamentary oversight in the EU'. *Journal of European Integration*, 40 (3), pp. 358-373.

Moschella, M. (2017) 'When Some Are More Equal than Others: National Parliaments and Intergovernmental Bailout Negotiations in the Eurozone'. *Government and Opposition*, 52 (2), pp. 239-265.

Nugent, N. (2012) *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, μετάφραση: Ι. Τσολακίδου Αθήνα: Σαββάλας.*

Pernice, I. (2017) 'Financial Crisis, National Parliaments, and the Reform of the Economic and Monetary Union'.

Rasmussen, M.B. (2018) 'Accountability challenges in EU economic governance? Parliamentary scrutiny of the European Semester'. *Journal of European Integration*, 40 (3), pp. 341-357.

Rauh, C. and De Wilde, P. (2018) 'The opposition deficit in EU accountability: Evidence from over 20 years of plenary debate in four member states'. *European Journal of Political Research*, 57, pp. 194-216.

Raunio, T. (2009) 'National Parliaments and European Integration: What We Know and Agenda for Future Research'. *The Journal of Legislative Studies*, 15 (4), pp. 317-334.

Rules of Procedure of the Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the European Union (2010). Luxembourg

Sotiropoulos, D.A. (2015) 'The Greek Parliament and the European Union after the Lisbon Treaty: A Missed Opportunity to Empower Parliament'. In Neuhold, C.,

Rozenberg, O., Smith, J. and Heffler, C. eds. *The Palgrave Handbook of National Parliaments and the European Union*. London: Palgrave McMillan UK.

Sprungk, C. (2016) National Parliaments in the European Union: Moving towards more ‘cooperative’ institutions?’. *Comparative European Politics*, 14 (2), pp. 177-195.

Strelkov, A. (2015) ‘Who Controls National EU Scrutiny? Parliament Party Groups, Committees and Administrations’. *West European Politics*, 38 (2), pp. 355-374.

van Gestel, R. (2013) ‘The ‘Deparliamentarisation’ of Legislation: Framework Laws and the Primacy of the Legislature’. *Utrecht Law Review*, 9(2), pp.106–122.

Ελληνόγλωσση

Ασδεράκη, Φ. (2014) *Οι θεσμικές αλλαγές μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας. Ο ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Αθήνα: Κέντρο Μελετών Ασφάλειας.

Βερούτη, Μ. (2014) *Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων στην ενωσιακή και πολιτική διαδικασία: Το παράδειγμα της Ελληνικής Βουλής*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Βουλή των Ελλήνων (χ.χ. α). *Διεθνείς Δραστηριότητες: Ευρωπαϊκή Ένωση. Διακοινοβουλευτική Συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/Diethneis-Drastiriotites/Evropaiki-Enosi/Diakoinovouleftiki-Synergasia-stin-Evropaiki-Enosi/> [Πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2018]

Βουλή των Ελλήνων (χ.χ. β). *Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Συνεδριάσεις Πρακτικά*. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&commission=f453fdf6-b9c1-4ad3-ae9d-d24041ef834b> [Πρόσβαση 30 Νοεμβρίου 2018]

Βουλή των Ελλήνων (χ.χ. γ). *Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εκθέσεις Πορίσματα*. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/ektheseis?search=on&commission=f453fdf6-b9c1-4ad3-ae9d-d24041ef834b> [Πρόσβαση 1 Δεκεμβρίου 2018]

Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. (2009/2007) ΣΕΕ, υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007, τέθηκε σε ισχύ τη 1 Δεκεμβρίου 2009.

Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009/2007) ΣΛΕΕ, υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007, τέθηκε σε ισχύ τη 1 Δεκεμβρίου 2009.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L123/1-14, II (Μη νομοθετικές πράξεις), 12.5.2016, «*Διοργανική Συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου της 13^{ης} Απριλίου 2016*».

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2009) *Ετήσια Έκθεση του 2008 για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011) *Ετήσια Έκθεση του 2010 για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) *Ετήσια Έκθεση του 2011 για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014) *Ετήσια Έκθεση του 2013 για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016) *Παραρτήματα στην Έκθεση της Επιτροπής. Ετήσια Έκθεση του 2015 για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017) *Παραρτήματα στην Έκθεση της Επιτροπής. Ετήσια Έκθεση του 2016 για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Κοινοβουλίων*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2018) *Ευρωπαϊκό Εξάμηνο*. Διαθέσιμο στο: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/european-semester/> [Πρόσβαση 1 Δεκεμβρίου 2018]

Κανονισμός της Βουλής των Ελλήνων με ενσωματωμένες τις νέες ρυθμίσεις που έγιναν με τις από 14.1.2010 (ΦΕΚ 57 Α'/20.04.2010) και 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α'/ 10.8.2010) αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

Κονιτσιώτη, Ε. (2011) *Εθνικά Κοινοβούλια και Υπερ-Εθνική Δημοκρατία: Η πρόκληση της Συνθήκης της Λισσαβώνας*. Αθήνα: Κέντρο Ευρωπαϊκής Διακυβέρνησης.

Παπαδοπούλου, Ρ.Ε. (2008) 'Τα εθνικά κοινοβούλια στο θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τη Συνθήκη της Λισσαβώνας'. *Ευρωπαϊών Πολιτεία*,(1), σελ.137-156.

Πασσάς, Α. (2011) 'Τα εθνικά κοινοβούλια στην ενωσιακή πολιτική διαδικασία: από την τυπική αρμοδιότητα στον πολιτικό ρόλο. Η περίπτωση της Βουλής των Ελλήνων'. Σε Κοντιάδης, Ξ. και Σπυρόπουλος, Φ. επιμ. *Το μέλλον του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις*. Αθήνα: Σιδέρης Ι.

Σκουλά, Δ. (2014) *Η Ενωσιακή Κατασκευή & ο Ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων μετά τη Συνθήκη της Λισσαβώνας*. Κομοτηνή: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

Συνθήκη για τη Θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (2012), υπογράφηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2012, Βρυξέλλες.

Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (2012), υπογράφηκε στις 2 Μαρτίου 2012, Βρυξέλλες.

Σύνταγμα της Ελλάδας, όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 27^{ης} Μαΐου 2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1. Θέματα Συνεδριάσεων της COSAC, από 2013 β' εξάμηνο έως 2017 α' εξάμηνο

Κράτος-Μέλος Κοινοβουλίου Προεδρίας, έτος, εξάμηνο	Θέματα των Εξαμηνιαίων Εκθέσεων των Συνεδριάσεων της COSAC (β' εξάμηνο 2013 έως α' εξάμηνο 2017)
Λιθουανία 2013 β	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκές Εκλογές 2014: Βήμα για συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης με τους Πολίτες της • Η δημοκρατική νομιμότητα στην ΕΕ και ο ρόλος των Κοινοβουλίων της ΕΕ • Εφαρμογή της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»
Ελλάδα 2014 α	<ul style="list-style-type: none"> • Το μέλλον της COSAC • Συνεργασία μεταξύ ΕΘΚ και ΕΚ • Ανάπτυξη της Κοινωνικής Διάστασης της ONE: Ο ρόλος των Κοινοβουλίων • Δημοκρατική νομιμοποίηση και λογοδοσία στη διαδικασία προϋπολογισμού
Ιταλία 2014 β	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρώπη 2020 • Το μέλλον της ΕΕ των θεσμικών οργάνων της και των Κοινοβουλίων • Η Μεσόγειος και ο Ρόλος των Κοινοβουλίων της ΕΕ • Οργανισμοί της ΕΕ και ΕΘΚ
Λετονία 2015 α	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργειακή πολιτική της ΕΕ: κατάσταση, προκλήσεις και ευκαιρίες • Το μέλλον του κοινοβουλευτικού ελέγχου των υποθέσεων της ΕΕ • Εμπορική Πολιτική της ΕΕ και ο ρόλος των Κοινοβουλίων
Λουξεμβούργο 2015 β	<ul style="list-style-type: none"> • Το μέλλον του κοινοβουλευτικού ελέγχου των ευρωπαϊκών υποθέσεων • Μια ευρωπαϊκή ατζέντα για τη μετανάστευση.

	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτική Διεύρυνσης
Ολλανδία 2016 α	<ul style="list-style-type: none"> • Τρόποι και εμπειρίες εθνικού ελέγχου • Το Κράτος Δικαίου και ο ρόλος των Κοινοβουλίων • Κοινοβουλευτική διπλωματία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας
Σλοβακία 2016 β	<ul style="list-style-type: none"> • Η Διατλαντική Συμφωνία Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP) μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ: κοινοβουλευτικός έλεγχος της διαδικασίας διαπραγμάτευσης • 2016: "Έτος παράδοσης" της Ένωσης Ενέργειας • Βελτίωση του ρόλου των ΕΘΚ
Μάλτα 2017 α	<ul style="list-style-type: none"> • Έλεγχος της κυβέρνησης από τα ΕΘΚ για προτάσεις, εκθέσεις και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ • Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος του Ηνωμένου Βασιλείου και το μέλλον της ΕΕ • Μετανάστευση: Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων και θέσπιση μιας ανθρωπιστικής και αποτελεσματικής πολιτικής επιστροφής και επανεισδοχής

Source / Πηγή: COSAC, 2013, 2014a, 2014b, 2015a, 2015b, 2016a, 2016b, 2017/

Απόδοση και επεξεργασία: Αντζουλάτος Χρήστος

Παράρτημα 2: Θέματα Συνεδριάσεων της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG από 2013 β' εξάμηνο έως 2018 β' εξάμηνο

Κράτος-Μέλος Κοινοβουλίου Προεδρίας, έτος, εξάμηνο	Θέματα Συνεδριάσεων της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG (από β' εξάμηνο 2013 έως β' εξάμηνο 2018)
Λιθουανία 2013 β	<ul style="list-style-type: none"> • Σκοπός και Όραμα της Διακοινοβουλευτικής Διάσκεψης SECG • Ορισμός του σωστού πλαισίου για την Οικονομική Διακυβέρνηση μετά την κρίση στην ΕΕ • Τραπεζική Ένωση και Χρηματοπιστωτική Ενοποίηση στην ΕΕ • Δημοσιονομική Εξυγίανση και Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ευρώπη: καταγραφή επίδοσης και προοπτικές
Ελλάδα 2014 α	<ul style="list-style-type: none"> • Αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών στην Ευρώπη • Η δημοκρατική νομιμοποίηση των προγραμμάτων Δημοσιονομικής Προσαρμογής • Προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στην Ευρώπη μέσω της χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας • Ενισχυμένη δημοσιονομική εποπτεία στην ONE • Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2013 και προτεραιότητες για το 2014
Ιταλία 2014 β	<ul style="list-style-type: none"> • Μια ευρωπαϊκή πορεία προς την ανάπτυξη: η επανέναρξη των επενδύσεων και η μείωση των ανισοτήτων • Εργαλεία οικονομικής και χρηματοοικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ • Ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης και χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας • Συντονισμός των ευρωπαϊκών φορολογικών πολιτικών και η

	<p>περίπτωση της ψηφιακής οικονομίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση σχετικά με το σχέδιο εσωτερικού κανονισμού της διάσκεψης
Λετονία 2015 α	<ul style="list-style-type: none"> • Μία Νέα Ευρωπαϊκή Συμφωνία: τόνωση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την ανάπτυξη και θέσεις εργασίας στην Ευρώπη • Δημοσιονομική εξυγίανση και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις: τρέχουσα κατάσταση και βέλτιστες πρακτικές για την εφαρμογή του Δημοσιονομικού Συμβολαίου/Fiscal Compact • Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της ONE
Λουξεμβούργο 2015 β	<ul style="list-style-type: none"> • Η Κοινωνική Διάσταση της Οικονομικής Διακυβέρνησης • Κοινοβουλευτικός έλεγχος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Διακυβέρνησης και του ΕΜΣ • Δίκαιος φορολογικός ανταγωνισμός • Ανάπτυξη και ONE
Ολλανδία 2016 α	<ul style="list-style-type: none"> • Οι εμπειρίες των Κοινοβουλίων σχετικά με τον ενισχυμένο οικονομικό συντονισμό και τη διακυβέρνηση • Δημοσιονομική πολιτική (προϋπολογισμών) - επιπτώσεις του δημοσιονομικού συντονισμού (προϋπολογισμών) • Μελλοντικά σενάρια για επενδύσεις σε μια ανταγωνιστική ΕΕ: ευκαιρίες και προκλήσεις
Σλοβακία 2016 β	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της Κοινωνικής Διάστασης της ONE • Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής στην ΕΕ • Οι αυτόματες σταθεροποιητές ως δομικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής της φορολογικής ένωσης • Κοινό Πρόγραμμα Επενδύσεων ως Εργαλείο Μακροοικονομικής Σταθεροποίησης στην ΕΕ
Μάλτα 2017 α	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτικές προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2017 • Αναβίωση της ONE: Διαμόρφωση μιας πραγματικής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης; <i>Παράλληλες</i>

	<p><i>Διακοινοβουλευτικές συνεδριάσεις επιτροπών</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Δημοσιονομικό Συμβόλαιο/Fiscal Compact ως μέρος της χάραξης εθνικής οικονομικής πολιτικής: Ανταλλαγή απόψεων σχετικά με βέλτιστες πρακτικές • Προς μια πληρέστερη και συντονισμένη κοινωνική διάσταση στην ONE: Ανταλλαγή απόψεων • Προς συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών μεταρρυθμίσεων που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας: Ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές • Ο ρόλος των προγραμμάτων χρηματοδοτικής βοήθειας και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας για τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ευρώ: Ανταλλαγή απόψεων
Εσθονία 2017 β	<ul style="list-style-type: none"> • Το μέλλον της ONE. Η Συνθήκη για τη Σταθερότητα, το Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση και το νομικό πλαίσιο της ΕΕ • Εθνικές μεταρρυθμίσεις, χρηματοδοτική βοήθεια και επενδυτικά προγράμματα: στόχοι, επιδόσεις, αποτελέσματα και προοπτικές • Η αποτελεσματική είσπραξη των φόρων • Η ΕΕ εν μέσω αλλαγής: προκλήσεις για τον προϋπολογισμό της ΕΕ
Βουλγαρία 2018 α	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτικές προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2018; <i>Παράλληλες Διακοινοβουλευτικές Συνεδριάσεις Επιτροπών</i> • Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και σταθεροποίησης στην ONE • Από τον ESM στο EMF: Ποιος θα έπρεπε να είναι ο ρόλος των Κοινοβουλίων; • Το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο
Αυστρία 2018 β	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή του Πλαισίου Δημοσιονομικής Διακυβέρνησης της ΕΕ • Οι επενδύσεις, η καινοτομία και η εκπαίδευση ως κινητήρια δύναμη μιας πιο ανταγωνιστικής Ευρώπης

	<ul style="list-style-type: none">• Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής• Ψηφιοποίηση και ο αντίκτυπός της στην απασχόληση
--	--

Source / Πηγή: IPEX (n.d. c) / Απόδοση και επεξεργασία: Αντζουλάτος Χρήστος

Παράρτημα 3: Διαδικασία ελέγχου των εγγράφων της ΕΕ και του ελέγχου τήρησης της αρχής της επικουρικότητας στη Βουλή των Ελλήνων

Έλεγχος των εγγράφων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έλεγχος της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας. Ελληνικό Κοινοβούλιο		
Ημερομηνία	Αρμόδιος φορέας ή μονάδα	Περιγραφή της διαδικασίας
Ημέρα 1^η	Παραλαβή της νομοθετικής πρότασης συνοδευόμενη από επιστολή παραπομπής (lettre de saisine)	
Εβδομάδα 1^η	Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων	Εξέταση της νομοθετικής πρότασης από τη Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και διαβούλευση με το αρμόδιο/α Υπουργείο / Αρχή. Υποβάλλεται πρόταση σχετικά με το εάν το έγγραφο πρέπει να παραπεμφθεί (ή όχι) στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.
Εβδομάδα 2^η-3^η	Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Πρόεδρος του Ελληνικού Κοινοβουλίου	Παραπομπή στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Ο πρόεδρος της ΕΕΥ καλεί σε συνεδρίαση της ΕΕΥ να συζητηθεί η νομοθετική πρόταση. Σε περίπτωση που κρίνεται απαραίτητη μια κοινή συνάντηση, ο πρόεδρος της ΕΕΥ καλεί τον ΠτΒ να ζητήσει κοινή συνεδρίαση (αρθ.41B ΚτΒ).
Εβδομάδα 3^η-4^η	Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Αρμόδια Επιτροπή	Η συνεδρίαση της ΕΕΥ διεξάγεται προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσον η νομοθετική πρόταση συμμορφώνεται ή όχι με την αρχή της επικουρικότητας. Η ουσία της πρότασης εξετάζεται ταυτόχρονα. Στις περισσότερες περιπτώσεις διεξάγεται κοινή συνεδρίαση της ΕΕΥ και της αρμόδιας επιτροπής.
Εβδομάδα 5^η	Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων	Εάν η ΕΕΥ αποφασίσει να εκδώσει Γνωμοδότηση, καταρτίζεται σχέδιο Γνωμοδότησης ή σχέδιο Αιτιολογημένης Γνώμης.

<p>Εβδομάδα 6^η-8^η</p>	<p>Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων</p> <p>Θεσμοί της ΕΕ</p> <p>IPEX</p> <p>Ολομέλεια</p>	<p>Το σχέδιο γνωμοδότησης υποβάλλεται στα μέλη της ΕΕΥ κατά την επόμενη συνεδρίασή της. Η ΕΕΥ αποφασίζει να εγκρίνει ή να απορρίψει ή να τροποποιήσει το σχέδιο γνωμοδότησης.</p> <p>Σε περίπτωση που η ΕΕΥ εγκρίνει τη Γνώμη, διαβιβάζεται στους θεσμούς της ΕΕ και αναρτάται στο IPEX.</p> <p>Η νομοθετική πρόταση που οδήγησε στην έκδοση μιας (Αιτιολογημένης) Γνώμης μπορεί να συζητηθεί στην Ολομέλεια κατόπιν προτάσεως του ΠτΒ ή της αρμόδιας επιτροπής.</p>
--	--	--

Source / Πηγή: IPEX (n.d.) / Απόδοση: Αντζουλάτος Χρήστος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
για την Ανάπτυξη
και την Απασχόληση

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**
LIFE

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Τάυρος

τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479

www.ekdd.gr